" समृद्ध आमचोक गाउँपालिका : सुखी र सुसंस्कृत आमचोकवासी"

आमचोक गाउँपालिकाको

राजश्व सुधार योजना (२०७९/८०–२०८१/८२)

२०७९

सहजीकरण

विकासको लागि सहकार्य नेपाल

धनकुटा

आमचोक गाउँपालिकाको
राजश्व सुधार योजना
२०७९

योजना तर्जूमा समयावधि : २०७८ चैत्र देखि २०७९ असार

मस्यौदा प्रस्तुत मिति : २०७९ साल जेष्ठ २८ गते

तयार पार्ने

विकासको लागि सहकार्य नेपाल

धनकुटा

विषय विज्ञ श्री गणेश प्रसाद खतिवडा

टोली संयोजक श्री डम्बर रोगु

आमचोक गाउँपालिकाको नक्सा

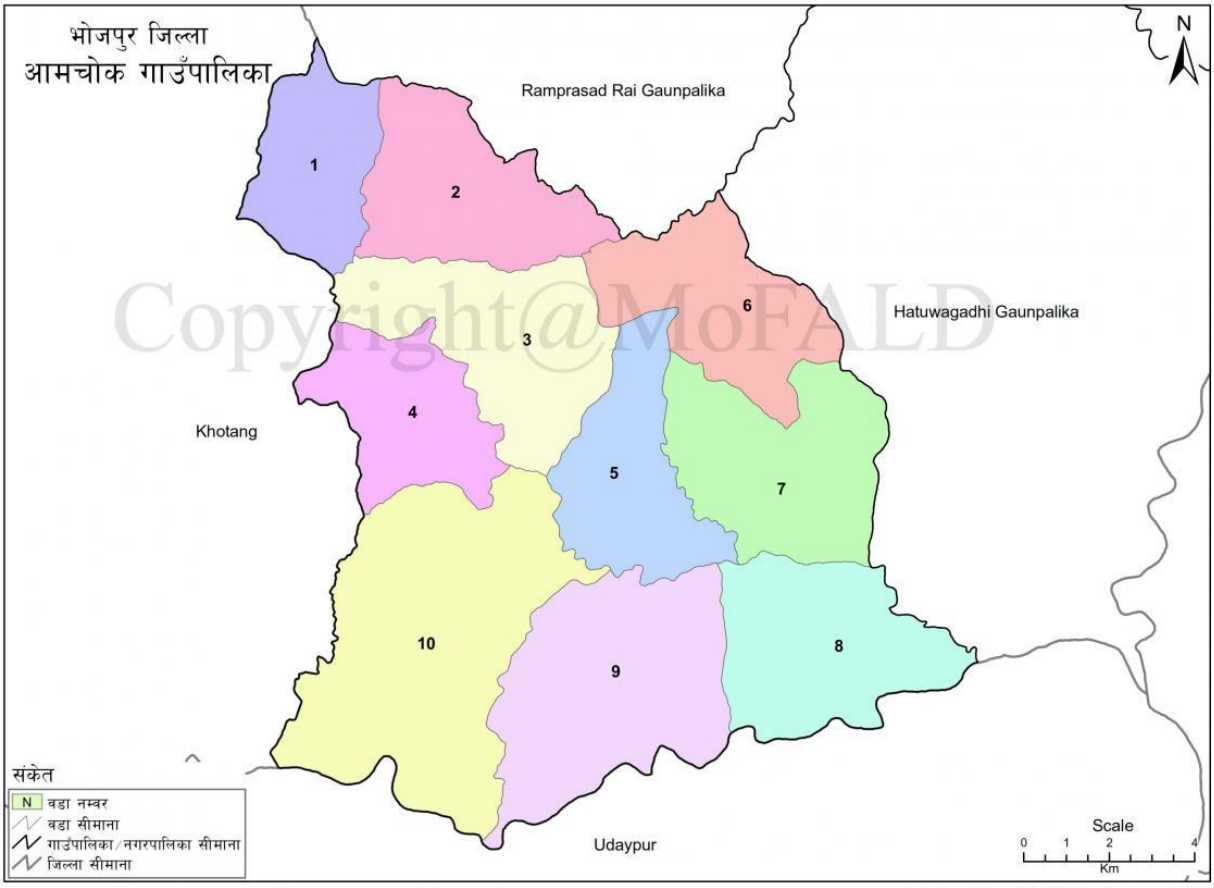

स्रोतः स्थलरुप नक्सा (स्केल १:२५०००/१:५००००), नापी विभाग र जनगणना २०६८, केन्द्रिय तथ्यांक विभाग
तयार पार्नेः गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष, संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या तथा सीमाना निर्धारण आयोग

Projection System: MUTM, Spheroid - Everest 1830
LLRC, 2016

हाम्रो भनाई

आमचोक गाउँपालिकाको राजस्व अभिवृद्धि (Rural Municipality Revenue Improvement Plan/RRIP) सम्बन्धी कार्य योजना बनाउनको लागि विकासको लागि सहकार्य (Code) नेपाल लाई काम गर्ने मौका दिनु भएकोमा सर्वप्रथम आमचोक गाउँपालिकालाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छौं ।

यस गाउँपालिकाको राजस्व अभिवद्धि कार्य योजना तर्जुमा कार्य प्रक्रियालाई अगाढी वढाई सहयोग पुऱ्याउनुहुने गाउँपालिकाका अध्यक्ष श्री अशोक राई, उपाध्यक्ष श्री सीता राई, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत श्री सञ्जय राज तामाङ्ग, शाखा प्रमुखहरु, कार्यपालिकाका पदाधिकारीहरु लगायत गाउँपालिकाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरुले कार्याशाला गोष्ठी सञ्चालनका लागि आवश्यक पूर्व तयारी देखि सूचना संकलन र यस प्रतिवेदन तयारीसम्म पुऱ्याउनु भएको सहयोग र योगदान प्रति हामी कृतज्ञ छौं । यस कार्यलाई सहयोग पुऱ्याउनु हुने प्रदेश प्रशिक्षण केन्द्र कलबलगुरी झापामा समेत हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछौ । उहाँहरु सबैको रचनात्मक एवं क्रियाशिल योगदान बाट आमचोक गाउँपालिकाको राजस्व अभिवृद्धि विषयको प्रतिवेदन तयार भएको छ । सहभागितामुलक प्रक्रियाको आधारमा तयार भएको यस राजस्व अभिवृद्धि कार्य योजना प्रतिवेदनले नेपालको संविधान प्रावधान लगायत स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को प्रावधान बमोजिम आगामी बर्षहरुमा ***स्थानीय राजस्व परामर्श समितिलाई*** आन्तरिक राजस्व प्रक्षेपण गर्नमा र ***स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति*** लाई नीतिगत कार्य लगायत स्रोतको अनुमान र बजेट सीमा निर्धारण गर्नमा सहयोग पुऱ्याई समग्रमा आमचोक गाउँपालिकाको प्रभावकारी योजना तथा वित्तीय व्यवस्थापनका क्षेत्रमा सहयोग पुऱ्याउने नै छ भन्ने विषयमा अपेक्षा गरेका छौं । साथै प्रदेश तथा संघीय सरकार, राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग र अन्य सम्बन्धित निकायहरु सबैलाई मार्गदर्शन गर्नेछ भन्ने विश्वास समेत लिएका छौं ।

विकासको लागि सहकार्य (Code) नेपाल

मिति : २०७९ असार ९ गते

आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको
राजश्व सुधार कार्य योजना (आ.व. २०७९/८०-२०८१/८२) अन्तिम मस्यौदा, २०७९

विषयसूची

क्र.स.	विषय	पेज नम्बर
	परिच्छेद– एक : परिचय	
१.१	परिचय	१
१.२	राजश्व सुधार योजनाको औचित्य	१
१.३	योजनाका उद्देश्यहरु	२
१.४	योजना तर्जुमा विधि र प्रक्रिया	२
१.५	योजनाका सीमाहरु	६
	परिच्छेद– दुई : गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय	
२.१	गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय	७
२.२	गाउँपालिकाको मानव संसाधनको अवस्था	१०
२.३	गाउँपालिकाको भौतिक सम्पत्तिको अवस्था	११
	परिच्छेद– तीन : स्थानीय तहको राजश्व अधिकार तथा आय सम्भाब्यता	
३.१	स्थानीय तहको राजश्व अधिकार सम्बन्धी संवैधानीक तथा कानुनी व्यवस्था	१२
३.२	गाउँपालिकाको आन्तरिक आय परिचालनको वर्तमान अवस्था	१५
३.३	आन्तरिक राजश्व संकलनको प्रमुख क्षेत्र र सम्भावना विश्लेषण	१८
३.४	आन्तरिक स्रोतको सम्भावना र विश्लेषण	३०
	परिच्छेद –चार : आय संकलनको संस्थागत क्षमता तथा संकलन अवस्था	
४.१	राजश्व परिचालन सम्बन्धी नीति	४०
४.२	आय संकलनको संस्थागत क्षमता	४०
४.३	गाउँपालिकाको आन्तरिक आय परिचालन	४१
४.४	राजश्व परिचालनमा रहेका सवालहरू	४१
	परिच्छेद – पाँच : राजश्व सुधार कार्ययोजना	
५.१	राजस्व अभिवृद्धिका लागि अवलम्वन गर्नुपर्ने नीति तथा रणनीतिहरु	४२
५.२	राजस्व अभिवृद्धिका कार्यान्वयनका लागि क्रियाकलापहरु	४५
५.३	राजस्व सुधार कार्य योजनाका आधारमा आन्तरिक राजस्वको प्रक्षेपण	५२

	परिच्छेद – छ : आगामी तीन बर्षको आय प्रक्षेपण	
६.१	राजस्व सुधार कार्य योजनाका आधारमा राजस्व प्रक्षेपण	५६
६.२	गाउँपालिकाको आगामी तीन आर्थिक बर्षको राजश्व प्रक्षेपण	६०
७	**परिच्छेद – सात : अपेक्षित नतिजा**	६१
८	**परिच्छेद – आठ : अनुगमन र मूल्याङ्कन**	६२
९	**परिच्छेद नौ : साराशं, निश्कर्ष र सुझावहरु**	६३
९.१	सारांश र निश्कर्ष	६३
९.२	मुख्य सुझावहरु	६४
१०	अध्ययन तथा सन्दर्भ पुस्तक तथा सामग्रीहरु :	६७

तालिका र चित्र सूची विवरण

क्र.स.	तालिका एवम् सूची सम्बन्धी विवरण	तालिका नम्बर	चित्र नम्बर
१	संविधान र ऐन बमोजिम स्थानीय राजस्व सम्वन्धी व्यवस्था	१	
२	प्राकृतिक स्रोतको रोयल्टी बाँडफाँड (प्रतिशतमा)	२	
३	विगत तीन आर्थिक बर्षको आन्तरिक आय विवरण	३	१
४	विगत तीन आर्थिक बर्षको आन्तरिक आय तर्फ योगदान गर्ने प्रमुख १० राजश्वका क्षेत्रहरु	४	२
५	विगत तीन आर्थिक बर्षको आन्तरिक आयको कर तर्फको राजश्व विवरण	५	३
६	विगत तीन आर्थिक बर्षको गैर कर तर्पकव आन्तरिक आय विवरण,	६	४
७	विगत तीन आर्थिक बर्षको कर र गैर कर राजश्वको योगदान विवरण	७	५
८	विगत तीन आर्थिक बर्षको आन्तरिक आय तर्फ न्यून राजश्व संकलन गरिएका क्षेत्रहरु	८	६
९	हालसम्म संकलन नगरिएका आन्तरिक आय क्षेत्रको शिर्षक विवरण	९	
१०	आगामी तीन आर्थिक बर्षको सम्पात्ति कर संकलनको संभाव्य विवरण	१०	
११	आगामी तीन आर्थिक बर्षको मालपोत कर संकलनको संभाव्य विवरण	११	
१२	आगामी तीन आर्थिक बर्षको बहाल कर संकलनको संभाव्य विवरण	१२	
१३	आगामी तीन आर्थिक बर्षको व्यवसाय कर संकलनको संभाव्य विवरण	१३	
१४	आगामी तीन आर्थिक बर्षको साना सवारी साधन कर संकलनको संभाव्य विवरण	१४	
१५	राजस्वका प्रमुख क्षेत्रहरुको राजश्व सुधार कार्य योजना	१५	
१६	तीन आबको यथार्थ, चालु आवको प्रस्तावित र आगामी तीन आर्थिक बर्षको प्रक्षेपित आय विवरण	१६	७
१७	आगामी तीन आर्थिक बर्षको आय प्रक्षेपित आन्तरिक आय विवरण	१७	८
१८	आगामी तीन आर्थिक बर्षको लागि राजश्व संकलनको प्रक्षेपित आयको संक्षिप्त विवरण	१८	९

अनुसूचीहरु

अनुसूची -१ तथ्याङ्क संकलन सूची
अनुसूची -२ विषयगत विश्लेषण फाराम
अनुसूची -३ बस्तुगत विश्लेषण फाराम
अनुसूची -४ आगामी तीन आर्थिक बर्षको आय प्रक्षेपण तालिका
अनुसूची -५ पदाधिकारी, कर्मचारीहरुको नामावली विवरण
अनुसूची -६ अध्ययन कार्यक्रमको उपस्थिति विवरण

परिच्छेद – एक

परिचय

१.१ परिचय :

नेपालको संविधानको धारा ५६ मा नेपालको संरचनामा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको व्यवस्था गरेको छ । स्थानीय तह अन्तरगत गाउंपालिका, गाउँपालिका र जिल्ला सभाको संरचनागत व्यवस्था भई सविधानको अनुसूची ८ मा स्थानीय तहको अधिकार उल्लेखित अनुसूचीमा समेत वित्तिय अधिकारको व्यवस्था भएको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ जारी भएसँगै स्थानीय तहमा वित्तिय अधिकार क्षेत्रलाई कानुनी अधिकारको रुपमा स्थापित भएको छ । सो ऐनमा स्थानीय तहहरुले लगाउन सक्ने कर, शुल्क लगाउन सक्ने क्षेत्रहरु, प्रदेश र स्थानीय तहको दोहोरो अधिकार क्षेत्रभित्रका कर निर्धारण, संकलन र बाँडफाँटको व्यवस्था भएको छ । यसै गरी ऐनमा स्थानीय राजश्व परामर्श समितिको संरचनागत व्यवस्था गरी राजश्व परामर्श समितिको काम कर्तव्य र अधिकारलाई समेत फरकिलो बनाइएको छ ।

गाउँपालिकाबाट सम्पादन गरिने राजश्व प्रशासनलाई समय सापेक्ष र प्रभावकारी बनाउन, राजश्व प्रशासनसंग सम्बन्धित सिद्धान्त तथा अभ्यासहरुबाट सचेतरुपमा निर्देशित हुन प्रेरित गराउन, आवश्यकता अनुसार बिद्यमान राजश्वदर समयसापेक्ष समायोजन गर्न, राजश्वका क्षेत्रहरुको पहिचानका लागि आवश्यक सुझाव र सल्लाह दिन गाउँपालिकाले राजश्व संभाव्यता अध्ययन अनुसन्धान गरी वर्तमान अवस्थाको तथ्यपरक विश्लेषण गरी राजश्व सुधार कार्य योजना बनाउने स्थानीय तहलाई अधिकार प्राप्त भएको छ । त्यसै गरी नेपाल सरकार संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले स्थानीय तहहरुको संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन कार्यविधिमा समेत स्थानीय तहको राजश्व सुधार योजना निर्माण गरी सोही अनुसार करको दर र दायरलाई लागु गर्दै लैजानु पर्ने प्रकृयागत व्यवस्था हुनु पर्ने बाध्यात्मक व्यवस्था समेत गरेको छ ।

राजश्व संभाव्यता अध्ययन सहितको राजश्व सुधार कार्य योजनाले करदाताहरुको कर तिर्न सक्ने इच्छाशक्ति तथा क्षमता (Willingness to Pay and Capacity to pay) जस्ता सैद्धान्तिक पक्ष र राजश्व प्रशासनलाई सहज, सरल र करदातामैत्री बनाउन सहयोग पुऱ्याउने छ । यसले गाउँपालिकाको राजश्व प्रक्षेपण सतही र आधारविहिन हुन नदिन र प्रक्षेपणको तुलनामा राजश्व संकलनको अवस्थामा ठूलो अन्तर आउन नदिन आधार हुनेछ ।

१.२ राजश्व सुधार योजनाको औचित्य

राजश्व सुधार योजना गाउँपालिकाको आन्तरिक आयका क्षेत्रहरुको पहिचान गरी पालिकाको समग्र आयका स्थिति विश्लेषण गरी आय प्रक्षेपित गरी गाउँपालिकाको आर्थिक ऐनमा राजश्वका दरहरु निर्धारण गरी दायरा फराकिलो बनाउन एवम् बार्षिक बजेट तयारीको लागि श्रोत अनुमान गर्न स्थानीय राजश्व परामर्श समिति र श्रोत अनुमान तथा सिमा निर्धारण समितिलाई आयको क्षेत्रहरुको आंकलन गर्नका लागि प्रमुख दस्तावेजको रुपमा राजश्व सुधार योजनाले कार्य गर्नेछ । त्यसै गरी राजश्व पहिचान र परिचालनका लागि अध्ययन तथा विश्लेषण गरी राजश्व सुधारका लागि योजनाबद्ध रुपमा विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न प्रमुख आधार हुनेछ ।

१.३ योजनाका उद्देश्यहरु :

यस राजस्व प्रक्षेपण संभाव्यता अध्ययन तथा राजश्व सुधार कार्य योजना तयारी कार्यक्रमले निम्न उद्देश्यलाई आत्मसात् गरेको छ :

(क) प्रचलित कानूनको भावना र उद्देश्य अनुसार आमचोक गाउँपालिकाको बर्तमान राजश्व प्रशासन सम्बन्धी नीति कार्यक्रमहरु तथा कार्यान्वयन तौरतरिकाहरुको वस्तुनिष्ठ समीक्षा गर्ने ।

(ख) गाउँपालिकाको वर्तमान राजश्व प्रशासनसम्बन्धी नीति, कार्यक्रम तथा राजश्व दरवन्दी सम्बन्धमा सरोकारवालाहरुको धारणाको पृष्ठभूमिमा आवश्यक परिमार्जनका लागि सिफारिस गर्ने ।

(ग) आधुनिक राजश्व प्रशासनसंग सम्बन्धित सैद्धान्तिक तथा व्यवहारिक पक्षहरुको पृष्ठभूमिमा समयसापेक्ष रुपमा आमचोक गाउँपालिकाको राजश्वका नयां नयां क्षेत्रहरुको पहिचान गर्ने र राजश्व प्रशासनलाई करदातामैत्री बनाउने नीति, कार्यक्रम तथा कार्यान्वयन रणनीति सिफारिस गर्ने ।

(घ) राजश्व सुधारका लागि आवश्यक पर्ने कार्यहरुलाई समावेश गरी गाउँपालिकाको आगामी तीन बर्षे राजश्व सुधार कार्य योजना तयारी गर्ने ।

१.४ योजना तर्जुमा विधि र प्रक्रिया :

राजश्व सुधार कार्य योजना तर्जूमा गर्नका लागि प्रयोग गरिएका विभिन्न अध्ययन विधिहरु निम्नानुसार प्रयोग गरिएको छ ।

१.४.१. <u>पुनरावलोकन तथा समीक्षा</u>

सन्दर्भ सामग्रीको रुपमा नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, अन्तर सरकारी वित्तिय व्यवस्थापन ऐन, २०७५, स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन कार्यविधि, २०७८, गाउँपालिका/गाउँपालिकाको राजश्व सुधार कार्य योजना तर्जूमा सम्बन्धी दिग्दर्शन, २०७६, गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र, गाउँपालिकाको आर्थिक ऐनहरु, गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम एवम् विकास योजनाहरु, गाउँपालिकाको वार्षिक समिक्षा प्रतिवेदनहरु, सार्वजनिक सुनुवाईका प्रतिवेदनहरु, गाउँसभा, कार्यपालिकाको निर्णयहरु गाउँपालिका अन्तरगत गठित विभिन्न समितिका निर्णयहरु, गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन प्रतिवेदन, २०७८, गाउँपालिकाको प्रकाशित एवम् बेबसाईटमा राखिएका सूचना, दस्तावेज लगायतका सामग्रीहरुको अध्ययन तथा समीक्षा गरियो ।

१.४.२ . अभिमुखिकरण तथा कार्यशालाको आयोजना

गाउँपालिकामा रहेको राजश्व सुधार योजनासँग सम्बन्धित सन्दर्भ सामग्रीहरुको अध्ययन तथा विश्लेषण सम्झौता भएको मिति देखिनै अनलाईन तथा प्रकासित माध्यमबाट गरिदै आएकाले गाउँपालिकाको समन्वय र सहकार्यमा गाउँपालिकाका अध्यक्ष अशोक राई, उपाध्यक्ष सीता राई, प्रमुख प्रशासकीय

अधिकृत सञ्जय राज तामाङ्ग, वडाध्यक्षहरु, कार्यपालिकाका सदस्यहरु, स्रोत अनुमान तथा वजेट सिमा निर्धारण समिति र वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिका पदाधिकारीहरु, राजश्व परामर्श समितिका पदाधिकारीहरु, शाखा प्रमुखहरु, राजश्व संकलनमा सम्लग्न कर्मचारीहरु, राजश्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा कार्यदलका सदस्यहरु तथा करदाता प्रतिनिधिहरु समेतको सहभागितामा मिति २०७८।१२।१५ गतेका दिन राजश्व सुधार योजना तर्जूमा सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम गाउँपालिकाको हलमा सम्पन्न गरियो ।

यसरी आयोजना भएको अभिमुखिकरण कार्यक्रममा दुई वटा प्रस्तुतिकरण गरियो । कार्यक्रमको पहिलो प्रस्तुतिमा कर, शुल्क र दस्तुर सम्बन्धी अवधारणा बारे संस्थाबाट खटाइएका विज्ञ गणेश प्रसाद खतिवडाबाट सहभागिहरुलाई जानकारी गराउनु भयो । त्यसपछि गरिएको दोस्रो प्रस्तुतिमा स्थानीय तहको राजस्व अधिकार तथा राजश्व प्रशासन एवम् राजश्व र विकासको सम्बन्धको विषयमा विज्ञ डम्बर रोगुबाट जानकारी गराउनु भयो । जसले गर्दा स्थानीय तहको राजश्व अधिकार सम्बन्धी सैद्धान्तिक तथा कानूनी विषयको बुझाईमा साझा अवधारणाको विकास भयो ।

यसरी प्रस्तुत गरिएको दुई वटा सेसनमा राजश्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमाका लागि आवश्यक सूचना र तथ्यांक तथा त्यसको उपलब्धताका लागि गर्नुपर्ने कृयाकलापहरु बारे संक्षिप्त जानकारी गराइयो । राजस्व सुधार योजना तर्जुमा कार्यशालाबाट स्थानीय तहले उपयोग गर्न नसकीरहेका तर उच्च संभावना विद्यमान रहेका क्षेत्रहरुको पहिचान, विद्यमान स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्न देखापरेका समस्याहरुको पहिचान गरियो । यसरी पहिचान गरिएका समस्याको समाधानका लागि आगामी दिनमा कार्यान्वयन गरिनु पर्ने सुधारका कृयाकलापहरु छनौट गरी गाउँपालिकाको आन्तरिक आयमा पर्न सक्ने प्रभाव समेतका आधारमा आगामी दिनमा प्राप्त हुन सक्ने राजस्वको प्रक्षेपण गर्न आधार समेत तयार गरियो ।

गाउँपालिका/नगरपालिकाको राजश्व सुधार कार्य योजना तर्जूमा सम्बन्धी दिग्दर्शन, २०७६ को अनुसूची १ र अनुसूची २ बमोजिमको सूचना तथ्याङ्क संकलनका लागि एक दिवसिय कार्यशालामा सहभागिहरुलाई निम्न चारवटा समूह विभाजन गरी सामुहिक अभ्यास गरियो ।

समूह १ : राजस्वका शिर्षकगत दर, दायरा तथा प्रक्षेपण
समूह २ : कर राजस्व सुधार योजना
समूह ३ : गैरकर राजस्व सुधार योजना (नयाँ क्षेत्र समेत)
समुह ४ : राजस्व प्रशासन (आयको लगत अभिलेख तथा संकलन, संगठन र समन्वय)

यसरी बनाइएको समुहहरुले गाउँपालिका/नगरपालिकाको राजश्व सुधार कार्य योजना तर्जूमा सम्बन्धी दिग्दर्शन, २०७६ मा भएको अनुसूची १ र अनुसूची २ मा भएको सूचकगत व्यवस्थाहरुको समेत यथार्थ अध्ययन, छलफल तथा विश्लेषण गरी सुझाव समेत प्रस्तुत भई अनुसूची ४ बमोजिमको प्रक्षेपित आय तयार गर्न विज्ञ समुहलाई सहजता प्रदान गरियो । जसको विवरणहरु अनुसूचीहरुमा समावेश गरिएको छ ।

- गाउँपालिकासंग सरोकार राख्ने विभिन्न सरोकारवाला निकाय, संघ-संस्था, सरकारी-गैरसरकारी कार्यालय र करदाताहरुको सहभागितमा राजश्व संकलन सम्बन्धी स्थलगत रुपमा छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम प्रारम्भ गरिएको छ ।

१.४.३ . राजश्व परिचालनको सैद्धान्तिक समिक्षा :

गाउँपालिका क्षेत्रको राजश्व संभाव्यता अध्ययन, अनुसन्धान तथा राजश्व सुधार कार्य योजनाका लागि निम्नानुसार क्षेत्रमा विशेष अधययन तथा विश्लेषण गरी यो प्रारम्भिक खाका तयार गरिएको छ ।

- स्थानीय तहको वित्तिय स्वायत्तता र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन
- गाउँपालिकाको वित्तिय व्यवस्थाको सैद्धान्तिक व्यवस्था
- गाउँपालिकाको राजश्व परिचालनको कानूनी व्यवस्था
- राजश्व परिचालन विद्यमान अवस्था
- राजश्व परिचालन बिद्यमान सिमाहरु (Gap)
- राजश्व परिचालन तथ्यगत विश्लेषण

१.४.४. राजश्व सुधार कार्य योजना तयारी सम्बन्धी सम्झौता तथा कार्यान्वयनको अवस्था :

प्रदेश प्रशिक्षण केन्द्रले समेत चालु आर्थिक बर्षमा गाउँपालिकाको राजश्व सुधार कार्य योजना निर्माण गर्ने स्थानीय तहहरुमा आमचोक गाउँपालिकालाई क्रम संख्या ४२ मा सूचीकृत गरिएको र यस संस्थालाई विज्ञ सेवा प्रदान गर्नका लागि सेवा प्रदायक संस्थाहरुको सूचीमा यो संस्थालाई समेत सूचीकरण गरिएको हो । त्यसैले आमचोक गाउँपालिकाबाट प्रस्ताव पेश गर्न च.न. ६६६ मिति २०७८।१०।२४ को पत्रबाट अनुरोध भए अनुसार चालु आर्थिक बर्षमा आमचोक गाउँपालिकाको आगामी तिन बर्षको लागि राजश्व संभाव्यता अध्ययन सहितको राजश्व सुधार कार्य योजना तयार गर्न यो प्रस्ताव तयार गरी मिति २०७८।११।११ गतेको दिन यस संस्थासँग द्विपक्षीय सम्झौता भई मिति २०७८।१२।१५ गतेको अभिमुखिकरण कार्यक्रम गरी राजश्व सुधार योजना तर्जूमा प्रकृया अगाडि बढाइएको छ । आमचोक गाउँपालिकाको आगामी आ.व. २०७९/८० देखि आ.व. २०८१/८२ सम्मको लागि राजश्व संभाव्यता अध्ययन तथा राजश्व सुधार कार्य योजनासहितको प्रतिवेदनको लागि विकासको लागि सहकार्य नेपाल आमचोक नामक संस्थासँग मिति २०७८।११।११ गतेका दिन सम्झौता गरी योजना तयारी कार्य थालनी गरिएको हो ।

१.४.५. राजश्व परामर्श समिति गठन तथा परिचालन :

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६५ मा भएको व्यवस्था अनुसार आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको राजश्व सुधारको लागि गठित स्थानीय राजश्व परामर्श समितिको गठन तथा परिचालन देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तपसिल :

१. संयोजक : श्री सीता राई
२. सदस्य : श्री सञ्जय राज तामाङ
३. सदस्य : श्री बालदिप राई
४. सदस्य : श्री मञ्जु भुजेल
५. सदस्य : श्री राजेन्द्र श्रेष्ठ
६. सदस्य : श्री विनोद किराँत
७. सदस्य सचिव : श्री जनक बहादुर राई

राजश्व परामर्श समितिको बैठक हरेक बर्ष बार्षिक बजेट तर्जूमा गर्नु पूर्व आन्तरिक तथा बाहय आयको अनुमान तयारी गर्न एवम् समय समयमा कर तथा राजश्वको दर र दायरा सम्बन्धी विश्लेषण गरी निर्णय सहितको सुझाव कार्यपालिकामा पेश गर्ने गरी राजश्व परामर्श समितिको बैठक बसी निर्णय गर्ने गरिएको छ ।

१.४.६. राजश्व सुधार कार्य योजना निर्माण निर्देशक तथा सहजीकरण समिति :

गाउँपालिका/नगरपालिकाको राजश्व सुधार कार्य योजना तर्जूमा सम्बन्धी दिग्दर्शन, २०७६ अनुसार आमचोक गाउँपालिकाको राजश्व सुधार कार्य योजना तर्जूमा गर्न निर्देशक तथा सहजिकरण समिति तपसिल बमोजिम गठन तथा परिचालन भएको छ ।

तपसिल:

१. संयोजक श्री अशोक राई, अध्यक्ष

२. सदस्य : श्री सीता राई, उपाध्यक्ष

३. सदस्य : श्री रोशन मगर, संयोजक आर्थिक विकास समिति ।

४. सदस्य : श्री बालदिप राई, संयोजक सामाजिक विकास समिति ,

५. सदस्य : श्री सञ्जय राज तामाङ, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

६. सदस्य सचिव : श्री जनक बहादुर राई

१.५ योजनाका सीमाहरु :

गाउँपालिकाको राजश्व सुधार कार्य योजना क्षेत्र व्यापक रहेको भएता पनि सिमित श्रोत साधन, पर्याप्त सूचनाको अभाव, सिमित समयका कारण यस अध्ययनका सिमाहरु देहाय अनुसारका रहेका छन् ।

१. अध्ययन तथा विश्लेषण कार्य प्रमुख रुपमा कार्यालयको अभिलेख, दस्तावेज, प्रतिवेदन तथा द्वित्तिय स्रोतहरुबाट प्राप्त तथ्याङ्क तथा सूचनाहरुको आधारमा तयार गरिएको छ । यसका अतिरिक्त गाउँपालिकाका सम्बन्धित कर्मचारीहरु तथा अन्य सरोकार पक्षहरुसँग भएको छलफलबाट प्राप्त सूचनाहरु समावेश गरिएको छ ।

२. गाउँपालिकाको आन्तरिक आय तथा स्रोत परिचालन सम्बन्धी अध्ययनको लागि उपलव्ध गराइएको फाराम अनुसार प्राप्त तथ्याङ्कहरु विभिन्न अभिलेख तथा स्थलगत अध्ययनहरुबाट संकलन गरिएको छ ।

३. गाउँपालिका तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरुबाट प्राप्त सूचनाका आधारमा आयका स्रोत सम्बन्धि तथ्याङ्कहरु संकलन गरिएको छ । तथ्याङ्क संकलनको लागि स्थलगत सर्वेक्षण कार्य भएको छैन ।

४. यस अध्ययनमा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ र अन्तर सरकारी वित्तिय व्यवस्थापन ऐन, २०७४ ले दिएको राजश्वको अधिकारका आधारमा अध्ययन तथा विश्लेषण गरिएको छ । आर्थिक ऐनले स्थानीय राजश्वका क्षेत्रहरु स्पष्ट रुपले परिभाषित गरी नसकेकोले यस अध्ययनले विस्तृत क्षेत्रलाई समेटन सकेको छैन ।

५. गाउँपालिकाको जनसंख्या तथा आर्थिक गतिविधिमा हुने वृद्धि र नागरिक सन्तृष्टिमा हुने बृद्धि मूल्याङ्कन दरमा हुने वृद्धि तथा राजश्वका दरको पुनरावलोकन आदि क्रियाकलापहरुले राजश्व संकलनमा सुधार हुने भएता पनि यि कारणहरुलाई हालको राजश्व प्रक्षेपणमा समावेश गरिएको छैन ।

परिच्छेद – दुई :

गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय

२.१ गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय .

क. भौगोलिक अवस्थिति

नेपालको कुल क्षेत्रफल १४७१८१ वर्ग कि.मी.मध्ये यस गाउँपालिकाले ०.१३ प्रतिशत, १ नं प्रदेशको कुल क्षेत्रफल २५९०५ वर्ग कि.मी.मध्ये ०.७१ प्रतिशत ,भोजपुर जिल्लाको कुल क्षेत्रफल १५०७ वर्ग कि.मी. मध्ये १२.२२ प्रतिशत ओगटेको यस गाउपालिकाको कुल क्षेत्रफल १८४.१७ वर्ग कि.मी. बर्ग कि.मि. रहेको छ । पूर्वमा हतुवागढी गाँउपालिका, उत्तरमा रामप्रसादराई गाँउपालिका पश्चिममा खोटाङ्ग जिल्लाको जन्तेढुङ्गा गाँउपालिका र दक्षिणमा दुधकोशी सिमाना भई उदयपुर जिल्लाको चौदण्डी गढी गाउँपालिका र वेलका गाउँपालिका पर्दछ । समुद्र सतहको २०० मी.देखि २४५० मी.को उचाईमा रहेको यो गाउँपालिकाको केन्द्र २६°५८उ३६.०४" उत्तरी आक्षांश र ८६°५८उ४४.१६" पूर्बी देशान्तरमा अवस्थीत रहेको छ । यस गाउँपालिकाको भौगोलिक विविधताले गर्दा यहाँको हावापानी र प्राकृतिक वनस्पतिमा पनि विविधता पाइन्छ । यहाँ हिमाली हावापानी देखि लिएर उष्ण मनसुनी हावापानीसम्म पाइन्छ । यस गाउँपालिकामा पाइने हावापानीलाई मुख्यतया ३ भागमा वाँड्न सकिन्छ । समुद्र सतहदेखि उचाई १२०-१००० मीटरसम्म उष्ण, १००१- १७०० मीटरसम्म समशितोष्ण र १७०१-२२०० मीटरसम्म तल्लो शितोष्ण (श्रोत : GIS: Topographical map) । यहाँको अधिकतम तापकम ३२.२°से. र न्यूनतम तापकम ०.१०°से. र गाउँपालिकाको बार्षिक वर्षा १००५.९ मी.मी. देखि २१२३ मी.मी. सम्म हुने गरेको पाईन्छ भने सापेक्षिक आद्रता बर्षायाममा ९०% र हिउँद याममा ५०% देखि ७०% सम्म पाईएको छ भने यहाँको औषत सरदर वार्षिक वर्षा १२०८ मि.मि. रहेको छ ।

ख. ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण

आमचोक नाम र शब्द बारे थुप्रैखाले ब्याख्या र विश्लेषण सहितको ऐतिहासिक प्रसङ्गहरु सुन्न र पढ्न पाइन्छ । विशेषतः राई वान्तावा भाषी समुदायीबाट विकसित भएर आमचक हुदै पछि आमचोक नामले यो क्षेत्रलाई चिनीन थालेको भन्ने किवदन्ती पाइन्छ । आम र चक मिलेर आमचक भएकोले राई भाषामा आमको अर्थ तिम्रो र चक को अर्थ नजिक/छेउ भन्ने वुझिन्छ । आमचोक गाउंपालिका राज्यको पुनरसंरचना अगाडी भोजपुर जिल्लाको जम्मा १३ ईलाका मध्ये इलाका नं. १३ अन्तर्गतको जम्मा ६ गाविसहरु थिदिखा, बालांखा, पावला, देवानटार , दुम्माना , पाँचा र ईलाका नं. १० अन्तर्गतको वासिङ्गथर्पु र युँ गाविस मिलेर हालको आमचोक गाउँपालिका वनेको छ । साविकमा यो गाउँपालिका अन्तर्गतको भूभाग पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्रमा पर्ने कोशी अञ्चलको मध्ये पहाडी जिल्ला भोजपुर अन्तर्गत पर्ने यो गाउँपालिका हाल भोजपुर जिल्लाको एक मात्र प्रतिनिधी सभा निर्वाचन क्षेत्र नं. १ अर्न्तत पर्दछ भने प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र नं. २ अन्तर्गत पर्दछ । हाल यस गाउँपालिकाको जम्मा १० वटा वडाहरु मध्ये वडा नं. १ साविक वासिङथर्पू गा.वि.स.को ९ वटा वडाहरु मिलेर वनेको छ भने यस वडाको क्षेत्रफल ११.१९ वर्ग कि.मी. रहेको छ ।

भोजपुर सदरमुकामसम्म यहादेखि पुग्नको लागि जम्मा (१२ कोष) ४४.४० कि.मी. रहेको छ । यसै गरी वडा नं. २ साविक यूँ गा.वि.स.को ९ वटा वडाहरु मिलेर वनेको छ भने यस वडाको क्षेत्रफल १६.१६ वर्ग कि.मी. रहेको छ। भोजपुर सदरमुकामसम्म यहादेखि पुग्नको लागि जम्मा (११ कोष) ४०.७० कि.मी. रहेको छ । वडा नं. ३ साविक थिदिंखा गा.वि.स.को ९ वटा वडाहरु मिलेर वनेको छ भने यस वडाको क्षेत्रफल १८.७५ वर्ग कि.मी. रहेको छ। भोजपुर सदरमुकामसम्म यहादेखि पुग्नको लागि जम्मा (१४ कोष) ५१.८० कि.मी. रहेको छ भने वडा नं. ४ साविक वालांखा गा.वि.स.को ९ वटा वडाहरु मिलेर वनेको छ भने यस वडाको क्षेत्रफल १२.६९ वर्ग कि.मी. रहेको छ। भोजपुर सदरमुकामसम्म यहादेखि पुग्नको लागि जम्मा (१६ कोष) ५९.२० कि.मी. रहेको छ। वडा नं. ५ साविक पावला गा.वि.स.को ९ वटा वडाहरु मिलेर वनेको छ भने यस वडाको क्षेत्रफल १४.२० वर्ग कि.मी. रहेको छ । भोजपुर सदरमुकामसम्म यहादेखि पुग्नको लागि जम्मा (१४ कोष) ५१.८० कि.मी. रहेको छ। यसै गरी वडा नं. ६ भने साविक देवानटार गा.वि.स.को १, ६, ७, ८ र ९ वडाहरु मिलेर वनेको छ र यस वडाको क्षेत्रफल १५.५२ वर्ग कि.मी. रहेको छ। भोजपुर सदरमुकामसम्म यहादेखि पुग्नको लागि जम्मा (१४ कोष) ५१.८० कि.मी. रहेको छ । वडा नं. ७ पनि साविक देवानटार गा.वि.स.को २, ३, ४ र ५ वडाहरु मिलेर वनेको छ भने यस वडाको क्षेत्रफल १८.७५ वर्ग कि.मी. रहेको छ र भोजपुर सदरमुकामसम्म यहादेखि पुग्नको लागि जम्मा (१४ कोष) ५१.८० कि.मी. को दुरी रहेकोछ। वडा नं. ८ पनि साविक दुम्माना गा.वि.स.को ७, ८ र ९ वडाहरु मिलेर वनेको छ भने यस वडाको क्षेत्रफल १७.९१ वर्ग कि.मी. र भोजपुर सदरमुकामसम्म यहादेखि पुग्नको लागि जम्मा (१९ कोष) ७०.३० कि.मी. रहेको छ भने वडा नं. ९ पनि साविक दुम्माना गा.वि.स.को १, २, ३, ४, ५ र ६ वडाहरु मिलेर वनेको छ भने यस वडाको क्षेत्रफल २४.३० वर्ग कि.मी. रहेको छ। भोजपुर सदरमुकामसम्म यहादेखि पुग्नको लागि जम्मा (१९ कोष) ७०.३० कि.मी. रहेको छ । वडा नं. १० भने साविक पांचा गा.वि.स.को ९ वटा वडाहरु मिलेर वनेको छ र यस वडाको क्षेत्रफल तुलनात्मक रुपमा सवै वडाहरु भन्दा वढी ३५.२३ वर्ग कि.मी. रहेको छ । यहाँदेखि भोजपुर सदरमुकामसम्मको जम्मा दुरी (१८ कोष) ६६.६० कि.मी. रहेको छ ।

ग. राजनीतिक अवस्थिति

नेपालको सङ्घीय संरचना अनुसार ७ प्रदेश ७५३ वटा स्थानीय तहमा पून:संरचित भए पश्चात नेपालको १ नं प्रदेश अन्तर्गत १ महानगरपालिका, २ उपमहानगरपालिका, ५ नगरपालिका र ७८ गाउँपालिका मध्ये आमचोक गाँउपालिका एक गाँउपालिका हो । यस गाउँपालिका प्रतिनिधी सभा निर्वाचन भोजपुर क्षेत्र नं : १ अन्तर्गत र (जिल्लामा १ मात्र निर्वाचन क्षेत्र भएको), प्रदेश सभा निर्वाचन भोजपुर क्षेत्र नं. २ अन्तर्गत पर्दछ । यस गाउँपालिकाको वडा संख्या : १० र टोल/ वस्ती संख्या १८५ रहको छ । यस गाउँपालिकाको केन्द्र वालांखा वजार हो भने भोजपुर सदरमुकाम देखि (१४ कोष) ५१.८ कि.मी टाढा रहेको छ ।

घ. धरातलीय अवस्था

यस गाँउपालिकाको सवैभन्दा उच्च भुभाग वडा नं. २ यूँ को थामडाडा पर्दछ। जसको उचाई २४५० मी.छ र सवै भन्दा होचो भुभाग वडा नं. ८ दिङलापुको पार्कुवा पर्दछ जसको उचाई २०० मी छ। यस गाउँपालिकाको सवैभन्दा उचाइमा रहेको थामडाँडा पर्यटकिय दृष्टिकोणले पनि अति रमणिय ठाउँ हो भने हाल यस क्षेत्रमा प्रशस्त मात्रामा चिया उत्पादन हुने देखिएकोले चिया वगनको रुपमा १०० रोपनी जग्गामा चिया खेतिको

शुरुवात गरिएको छ । यस गाउँपालिकाको भौगोलिक विविधताले गर्दा यहाँको धरातलीय स्वरुपमा पनि विविधता पाइन्छ । यहाँको वडा नं ८ र ९ को केहि भुभाग समथर रहेको छ भने अन्य वडाहरुमा कतै खोंच,कतै लेख,कतै गल्ली जस्ता अनेकन प्रकृतिको भुभाग पाइन्छ । यहाँको प्राय जसो जमिको प्रकृति भिरालो किसिम्को रहेको छ । यहाँको माटो रातो, वलौटे र फुस्रो भएकोले जमिन प्राय सुख्खा नै देखिन्छ । श्रोत नक्सामा यहाको भुभागको चित्रण गरिएको छ ।

ङ. विकासका संभावनाहरु

राज्य ब्यवस्थाको पविर्तन संगै नेपालको संविधानले वस्थाव्य गरे अनुसार दिएको अधिकार सहित गठन भएको स्थानीय सरकार नै वास्तविक रुपमा नेपाली जनताको एउटा महत्वपूर्ण अवसर हो । यस अवसरलाई सहि सदुपयोग गर्न सके असिमित अवसर प्राप्त हुने कुरामा दुई मत छैन । यो संगै हाम्रा नीति कार्यक्रमहरु, वितर प्रणाली, छनौट वधि, खर्च विधि, मूल्यांकन, अनुगमन, निरीक्षण विधि र परिपाटीहरुमा आमूल परिवर्तन ल्याएर अग्रगामी विकास गर्न नसके यी प्राप्त अवसरहरु कागलाई वेल जस्तै सावित हुन्छन् । हल्ला र लहडको भरमा योजना छनौट हुनु, वजेट जतातते छर्नु, आफ्नो मान्छे, आफन्त, आफ्नो गाँउको नाममा पक्षपातपूर्ण कार्यक्रम वितरण हुनु, अनुगमन फितलो हुनु, हिजोको दोष थियो यी दोषहरुलाई आज हामी नामेट सवैले पार्न सके अवसर र सम्भावनाको नजिक पुग्न सक्छौं । अव यो अवसर र दायित्व दुवै आमचोक स्थानीय सरकार, स्थानीय सरकारको सम्पूर्ण अंगहरु र सचेत नागरीकको पनि हो । कृषि उत्पादनको क्षत्रमा आमचोकको तल्लो केही भुभागहरु अन्न जन्य धान, मकै लगायत मधेश संग हावापानी मिल्ने भएकोले आँप, लिचि, नरिवल, सुपाडि, कटहर, कागती, केरा, लगायत विभिन्न तरकारी खेतीको संभावना देखिन्छ । त्यसै गरेर आमचोकको माथिल्लो मभूभागमा मकै, आलु, कोदो लगायत एभोकाडो, स्याउ, चिया, नास्पति, किवी, अलैंची, लौठसल्ला, चिराईतो सतुवा,पाचअम्ले, ठुलो ओखतीलगायत बहुमूल्य जडिबुटि, नगदेवाली तथा अन्न जन्य वालि फलफूल तथा जडिवुटी उत्पादनको संभावना अवल मान्न सकिन्छ । यस गाँउपालिका भोजपुरको नौ स्थानिय तहहरु मध्यको एक हो । यस गाँउपालिका भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक रुपमा केही कठिनाई रहेपथिप्रै सकारात्मक पक्षहरु ्छन् । यहाँको कृषि उत्पादन विविधता, प्राकृतिक स्रोत उपलब्धता, वनजंगल र जलश्रोतको पहुच,नाङ्गो चौर खर्कहरु, सप्तकोशी देखी त्रीवेणी,सिम्लेहैखराङ्ग, रानिटार सम्म जल यातायातको सम्भावना,धार्मिक, सांस्कृतिक ऐतिहासिक महत्वका पर्यटन स्थलहरु, जडिबुटि तथा नगदे वालीको संभाव्यता मधेस तथा ब्यापारिक केन्द्र संगको सामिप्य दूरी यस गाँउपालिकाको थुप्रै सवल पक्षहरु मध्य केहि हुन । दूधकोशीका रानिटारमा निर्माणाधीन पक्की पुल, हारुच हसनपुर मैना मैनीमा पक्की पुलको प्रस्ताव प्रदेश सरकार बाट हुनु, उदयपुर रानिटार चापाङ बालांखा, पान्धारे नागी, चखेवालाई राष्ट्रिय योजना आयोग मार्फत केन्द्र सरकारको रातो कितावमा पर्नु पनि यस गाँउपालिकाको गर्व र सवल पक्ष हुन । आ.व. ०७४/०७५ मा पारित वजेट नीति तथा कार्यक्रमको अधिंकांश प्रतिशत सञ्चालन कार्य सम्पादन हुनु, भौतिक पूर्वाधार विकास संगै, उत्पादनमा विकासमा वजेट खर्च गर्नु पनि यस गाँउपालिकाको सवल पक्ष मान्न सकिन्छ । बिशेषतः सडक निर्माण, कृषि ,पिर्यटनका केहि कार्य गत आ.व.०७४/०७५ मा सुरुवात हुनु निकै महत्वपूर्ण कार्य मान्न सकिन्छ । आमचोक मै अथाह नाङ्गो चौरमा चिया खेती कार्य संस्थागत सुरुवात हुनु निकै महत्वपूर्ण छ । यद्यपी यसको विधी, नीति वनाई पद्धतीगत रुपमा अगाडी बढाउन आवश्यक देखिन्छ । यसरी यस क्षेत्रमा आर्थिक

विकास, कृषि विकास, पर्यटन प्रवर्द्धन, सडक , खानेपानी , सहकारी , लघु उद्योग सञ्चालन, युवा तथा खेलकुद, स्थानीय संस्कृति पवर्द्धनका सम्भावनाहरु वढी रहेको छ ।

२.२ गाउँपालिकाको मानव संसाधनको अवस्था .

क. जनसंख्या तथा साँस्कृतिक उत्कृष्ठता

यस गाउंपालिकाको जम्मा ३५७७ घर परिवार संख्या रहेकोछ भने जम्मा जनसंख्या २०३८० रहेको छ । जस मध्ये महिला ४९.०४ रहेको छ भने पूरुष ५०.९६ रहेको छ । यहाँ पूरुष घर मुली ७६.६८ ५ रहेको छ भने महिला घरमुली २३.३२५ मात्र रहेको छ । यहाको जातिगत जनसंख्या राई ९२३३ जना, क्षेत्री ३९७० जना, नेवार २०९० जना, मगर १९८९ जना, कामी १०५८, शेर्पा ६२९ जना, दमाइ ४९१ जना, तामाङ ३७६ जना , सार्की २०३ जना, यसै गरी ब्राहमण ०.२१५ घर्ती भुजेल ०.८९५ र अन्य जातीहरु ०.५७ प्रतिशत रहेको छ । यहाँको मुख्य बाहुल्यता किराँत राईहरुको छ भने त्यसको साथै क्षेत्री, विश्वकर्मा, नेवार, मगर, शेर्पा, तामाङ, ब्राह्मण्ड, परियार, नेपाली, भुजेल, हायु जातिहरुको वसोवास रहेकोछ । भाषीक, धार्मिक, सांस्कृतिक विविधता संगै एकता वोकेको यस गाँउपालिकामा विशेषत वान्तावा (राई) , शेर्पा र मगर भाषा मातृ भाषाको रुपमा बोल्ने गरेको पाईन्छ । यी संगै अन्य भाषालाई पनि संरक्षण सम्बर्द्धन गर्दै बोलिचालि र मातृभाषाको रुपमा विकास गदै लगेको देखिन्छ । यहाँका वासिन्दाहरुले वैशाखे संक्रान्ति, रक्षाबन्धन, तिज, ऋषिपञ्चमी, दशै, तिहार, माघे संक्रान्ती, वसन्त पञ्चमी, फागु पूर्णिमा, शिवरात्री, रामनवमी, ल्होसार, बुद्ध जयन्ती, क्रिसमस जस्ता चाडपर्वहरु प्रमुख पर्वको रुपमा मनाउने गर्दछन् । मुख्य चाड, पर्व तथा मेला ऐलेदोङ्ग, दशै, तिहार, माघे संक्रान्ति, साकेला आदी रहेको छ । यसरी यहा विभिन्न जातीको वसोवास रहेको ,विभिन्न मातृ भाषाको प्रयोग हुने गरेको,विभिन्न धर्मावलम्वीहरु भएको भएता पनि अनेकतामा एकता यहाँको विशेषता हो । सवै जातजातीले सवैको सम्मान,सवै भाषा भाषीले सवै भाषाको सम्मान र सवै धर्मवलम्वीहरुले सवै धर्मको उतिकै सम्मान गरेको यहा पाइन्छ ।

ख. गार्हस्थ्य उत्पादन

यस गाउँपालिकामा गरिव घरपरिवार पहिचान सर्वेक्षण २०७० मा आधारीत पीएमटी विधीद्वारा पहिचान भएका घरपरिवार मध्ये अति गरीव ६८४, मध्यम गरीव ३८१, सामान्य गरीव २५३ गरी जम्मा गरीव १३१८ परिवार हुन भने गैह्र गरीवमा १९५६ घर परिवार रहेको छ । यहाँको गरीवी दर ५०.९० प्रतिशत रहेको छ । १५ वर्ष माथिको जनसंख्याको प्रमुख पेशाको रुपामा कृषि तथा पशुपालन रहेको छ । जस अन्तर्गत ९२.९३% महिला र ८३.८९% पुरुषहरु गरी औषत ८८.५० % मानिसहरु यस पेशामा संलगन रहेको छ । यसै गरी व्यापार व्यवशायमा २.२४% मानिसहरुसंलगन रहेको छ भने ४.००% मानिसहरु जागिरमा संलग्न छन् । ज्याला मज्दुरीको ४.१५% मानिसहरुले गर्छन भने उद्योगमा १.११% मानिसहरु संलग्न छन् । यस गाउंपालिकाको सरदर जम्मा आम्दानी कृषि तथा पशुपालन, व्यापार , उद्योग, नोकरी., वैदेशिक रोजगार र ज्याला मजदुरी गरी रु.६५६८१६२१२। छ । भने जम्मा सरदर खाना खर्च, तत्ता कपडा खर्च,शिक्षा,स्वस्थ्य,चाडपर्व,मनोरञ्जन,कृषि,भ्रमण,सेवा सुविधा र अन्य गरी जम्मा रु. ८५७९९८०००. भएको देखिन्छ । यहांको मानिसहरुको सरदर वार्षिक आम्दानी प्रतिव्यक्ति रु.३२२२८. गर्छन भने प्रतिदिनको

आम्दानी सरदर रु.८८. मात्र पर्न आउछ। यहांको मानिसहरुको सरदर वार्षिक खर्च प्रतिव्यक्ति रु. ४२१००। गर्छन भने प्रतिदिनको खर्च सरदर रु.११५. भएको देखिन्छ। यस गाउंपालिकामा आफ्नो उत्पादनले वर्षमा खान पुग्ने घर परिवार संख्या १९.३०% आफ्नो उत्पादनले ३ महिना भन्दा कम खान पुग्ने परिवार १८.५९% , आफ्नो उत्पादनले ३ - ६ महिना खान पुग्ने परिवार ४२.४७% र ६ - ९ महिना खान पुग्ने परिवार १८.६५% रहेको छ। परिवारमा रहेको ऋणको अवस्था प्रति घरपरिवार औषत रु.४१९२० । पर्न आएको छ। यो रकम प्रति व्यक्ति सरदर रु. ७३५८ हुन आउदछ।

ग. मानव विकास सूचकाङ्क

नेपालको (२०६८ जनगणना) अनुसार नेपालको साक्षरता जम्मा ६५.९४% जसमध्ये पुरुष : ७५.१४% र महिला : ५७.३९% रहेको छ। यसै गरी भोजपुर जिल्लाको साक्षरता जम्मा : ६९.३४ % जस मध्ये पुरुष : ७८.३९ % र महिला : ६१.३८ % रहेको छ। आमचोक गाउँपालिकाको साक्षरता २०७५ को सर्भेक्षण अनुसार जम्मा : ६९.६३ % मध्ये पुरुष :७३.३१ % र महिला : ६५.६१ % रहेको छ। नेपाल मानव विकास प्रतिवेदन, २०१४ अनुसार नेपालको मानव विकास सुचांक ०.४९, पूर्वाञ्चलको ०.४९ , पूर्वी पहाडको ०.५० र भोजपुर जिल्लाको ०.४८ रहेको छ। यसको आधारमा आमचोक गाउँपालिकाको मानव विकास सूचांक ०.४८ रहेकोछ।

घ. जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारी :

आमचोक गाउँपालिकामा २०७४ सालको स्थानीय तहको निर्वाचन पछि गाउँपालिका सरकारको गठन भएको हो। दोश्रो पटक गाउँपालिकामा १० वटा वडाहरुबाट निर्वाचित भएका जनप्रतिनिधिहरुको गाउँ सभा गठन भई गाउँपालिकाको नियमित सेवा प्रवाह हुँदै आएको छ। गाउँपालिकाको कर्मचारीहरुमा कार्यालय, वडा कार्यालय, सेवा केन्द्र तथा शाखागत रुपमा कार्यरत कर्मचारीहरु ६५ जना र स्वास्थ्य चौकीमा कार्यरत कर्मचारीहरु ५० जना गरी जम्मा ११५ जना कर्मचारी जनशक्ति व्यवस्थापन एवम् परिचालन गरी गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह गरिएको छ। जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको सूची अनुसूची ५ मा समावेश गरिएको छ।

२.३ गाउँपालिकाको भौतिक सम्पत्तिको अवस्था .

गाउँपालिकाको भौतिक सम्पत्तिमा १६ कित्ता जग्गा रहेको छ। त्यसै गरी पालिकाको कार्यालय रहेको कार्यालय भवन, सवै वडा कार्यालय भवनहरु, चार पाङग्रे गाडी थान एक, एम्बुलेन्स थान एक, मोटर साईकलहरु समेत गरी जम्मा २६७ प्रकारका सामाग्रीहरु अभिलेखमा रहेका छन्।

परिच्छेद – तीन :

स्थानीय तहको राजश्व अधिकार तथा आय सम्भाव्यता

३.१ स्थानीय तहको राजश्व अधिकार सम्बन्धी संवैधानीक तथा कानुनी व्यवस्था

नेपालको संविधानको धारा ५६ मा नेपालको संरचनामा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको व्यवस्था गरेकोछ । स्थानीय तह अन्तरगत गाउंपालिका, गाउँपालिका र जिल्ला सभाको संरचनागत व्यवस्था भई सविधानको अनुसूची ८ मा स्थानीय तहको अधिकार उल्लेखित अनुसूचीमा समेत वित्तिय अधिकारको व्यवस्था भईसकेको छ। जस अनुरुप स्थानीयस्तरदेखि नै जनताको सार्वभौमसत्ताको प्रयोग गर्ने अनुकुल वातावरण वनाई मुलुकको शासन व्यवस्थामा जनताको वढी भन्दा वढी सहभागिता प्रर्वद्धन गर्न र स्थानीय जनतालाई स्थानीयस्तरमा नै सेवा उपलव्ध गराउन तथा लोकतन्त्रको स्थानीयस्तरदेखि नै संस्थागत रुपमा स्थानीय स्वायत्तताको विकास गर्ने अवधारणा अघि सारिएको छ ।

साविकमा स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ र तत् सम्बन्धी नियमावलीहरुको निर्माण संगै स्थानीय निकायहरुलाई राजश्वका स्रोत तथा राजश्व बाँडफाँडका विषयलाई थप गरी निक्षेपणको सिद्धान्तका आधारमा उक्त ऐन तथा नियमावलीमा साविका गाउँ विकास समितिहरुको आन्तरिक स्रोतको पहिचानको लागि अध्ययन अनुसन्धान गरी थप सुधार एवम् बृद्धि गरी साविकका गाउँ विकास समितिहरु वित्तीय रुपमा सक्षम हुँदै आएको हुन् । स्थानीय स्वायत्त शासन ऐनमा नेपाल सरकारले स्थानीय निकायको सुदृढीकरण तथा क्षमता अभिवृद्धि गर्न विशेष कार्यक्रम तर्जुमा गरी स्थानीय निकायहरुलाई विभिन्न वित्तीय स्रोतहरु जुटाउन सक्ने अधिकार दिईएको अवस्था थियो ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ जारी भएसँगै स्थानीय तहमा वित्तिय अधिकार कानुनी अधिकारको रुपमा स्थापित भएको छ । सो ऐनमा स्थानीय तहहरुले कर, शुल्क लगाउन सक्ने क्षेत्रहरु, प्रदेश र स्थानीय तहको दोहोरो अधिकार क्षेत्रभित्रका कर निर्धारण, संकलन र बाँडफाँटको व्यवस्था भएको छ । यसै गरी ऐनमा स्थानीय राजश्व परामर्श समितिको संरचनागत व्यवस्था गरी राजश्व परामर्श समितिको काम कर्तव्य र अधिकारलाई समेत फरकिलो बनाइएको छ। गाउँपालिकाबाट सम्पादन गरिने राजश्व प्रशासनलाई समय सापेक्ष र प्रभावकारी बनाउन, राजश्व प्रशासनसंग सम्बन्धित सिद्धान्त तथा अभ्यासहरुबाट सचेतरुपमा निर्देशित हुन प्रेरित गराउन, आवश्यकता अनुसार बिद्यमान राजश्वदर समयसापेक्ष समायोजन गर्न, राजश्वका क्षेत्रहरुको पहिचानका लागि आवश्यक सुझाव र सल्लाह दिन गाउँपालिकाले राजश्व संभाव्यता अध्ययन अनुसन्धान गरी वर्तमान अवस्थाको तथ्यपरक विश्लेषण गरी राजश्व सुधार कार्य योजना बनाउने स्थानीय तहलाई अधिकार प्राप्त भएको छ । त्यसै गरी नेपाल सरकार संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले स्थानीय तहहरुको संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन कार्यविधिमा समेत स्थानीय तहको राजश्व सुधार योजना निर्माण गरी सोही अनुसार करको दर र दायरलाई लागु गर्दै लैजानु पर्ने प्रकृयागत व्यवस्था हुनु पर्ने बाध्यात्मक व्यवस्था समेत गरेको छ । राजश्व संभाव्यता अध्ययन सहितको राजश्व सुधार कार्य योजनाले करदाताहरुको कर तिर्न सक्ने इच्छाशक्ति तथा क्षमता (Willingness to Pay and Capacity to pay) जस्ता सैद्धान्तिक पक्ष र राजश्व प्रशासनलाई सहज, सरल र करदातामैत्री बनाउन सहयोग पुऱ्याउने छ । यसले गाउँपालिकाको राजश्व प्रक्षेपण सतही र आधारविहिन हुन नदिन र प्रक्षेपणको तुलनामा राजश्व संकलनको अवस्थामा ठूलो अन्तर आउन नदिन आधार हुनेछ ।

तालिका १

:संविधान र ऐन बमोजिम स्थानीय राजस्व सम्वन्धी व्यवस्था

संविधान	स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४	अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४
सम्पत्ति कर	**सम्पत्ति कर	सम्पत्ति कर
घर बहाल कर	घर जग्गा बहाल कर *(भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, छप्पर, कारखाना, जग्गा वा पोखरी आंशिक वा पुरै बहालमा दिएको भए)*	घरबहाल कर
व्यवसाय कर	व्यवसाय कर	व्यवसाय कर
भूमिकर (मालपोत)	**भूमिकर (मालपोत)	भूमिकर (मालपोत)
घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क	घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क	*घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क - *प्रदेशले तोकेको दर बमोजिम स्थानीयले उठाउने र सञ्चित कोषमा जम्मा गरि ४० प्रतिशत प्रदेशलाई बाँडफाँड गर्ने)*
सवारी साधन कर	सवारी साधन कर: सवारी करको दर निर्धाण तथा संकलन प्रदेशले गर्ने, तर *टाँगा, इरिक्सा र अटो रिक्साको हकमा गाउँपालिकाले दर तोकी उठाउन सक्ने ।*	*सवारी साधन कर *:* सवारी साधन करको दर प्रदेशले लगाउने र उठाउने (६० प्रतिशत प्रदेश सरकार र ४० प्रतिशत स्थानीय तहबिच बाँडफाँट हुने) । तर*टाँगा, रिक्सा, अटो रिक्सा, विद्युतीयरिक्सामागाउँपालिकाले दर तोकी उठाउन सक्ने*
मनोरञ्जन कर	मनोरञ्जन कर	*मनोरञ्जन कर*(प्रदेशले लगाएको दरमा स्थानीय तहले उठाई आफ्नो सञ्चित कोषमा जम्मा गरि ४० प्रतिशत प्रदेशलाई बाँडफाँड गर्ने)*
विज्ञापन कर	विज्ञापन कर	*विज्ञापन कर *(स्थानीय तहले दर लगाई उठाउने र आफ्नो सञ्चित कोषमा जम्मा गरि ४० प्रतिशत प्रदेशलाई बाँडफाँड गर्ने)*
पर्यटन शुल्क		पर्यटन शुल्क

संविधान	स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४	अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४
सेवा शुल्क दस्तुर	सेवा शुल्क *(केवलकार, ट्रेकिङ्ग, कायाकिङ्ग, बञ्जी जम्प, जिपफ्लायर, ञ्याफ्टिङ्ग, प्यारागलाइडिङ्ग जस्ता स्थानीय पर्यटन, मनोरञ्जन र साहसिक खेलकुद सम्वन्धी सेवा वा व्यवसायमा सेवा शुल्क)* *स्थानीय तहले निर्माण, सञ्चालन वा व्यवस्थापन गरेका स्थानीय पूर्वाधार वा उपलब्ध गराएका कुनै सेवा उपयोग गरे वापत (जस्तैः खानेपानी, बिजुली, धारा, अतिथिगृह, धर्मशाला, पुस्तकालय, सभागृह, फोहरमैला व्यवस्थापन, सरसफाई, ढलनिकास, सडकबत्ती, शौचालय, स्नानगृह, पौडी पोखरी, छात्रबास, हाटबजार, पशुबधशाला, शवदाहगृह,सडक, बसपार्क आदि)*	सेवा शुल्क दस्तुर
	बहाल बिटौरी शुल्क *(पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र आफूले निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेको हाटबजार वा पसल वा सरकारी जग्गामा बनेको संरचनामा)*	
	पार्किगं शुल्क	
	जडिबुटी, कवाडी र जिवजन्तु कर	
	स्लेट, ढुँगा, गिट्टी, बालुवा एवं माटोजन्य बस्तुको बिक्रीबाट *(दफा ६२ क, १)***	
	सार्वजनिक तथा ऐलानी जग्गामा रहेका काठ, दाउरा, जराजुरी, दहत्तर बहत्तर आदिको बिक्रीबाट *(दफा ६२ क, २)***	
	सामुदायिक वनबाट उपभोक्ता समितिले वन पैदावर बिक्रीबाट प्राप्त आयको १० प्रतिशत *(* ***दफा ६२ ख)*	

माथि उल्लेखित प्रदेश र स्थानीय तह विच बाँडफाँड हुनुपर्ने सवारी साधन कर, मनोरञ्जन कर र घरजग्गा रजिष्ट्रेशनको हकमा आमचोक गाउँपालिकाले के कति प्राप्त गर्दछ भन्ने विषयमा प्रदेश नं १ को प्रदेशसभाले वनाएको कानूनका आधारमा तोकिएको दर अनुसार संकलित रकमको बाँडफाँड हुने व्यवस्था छ । केन्द्र, प्रदेश र स्थानीय तहमा राजस्व बाँडफाँडका विषयमा अन्तर सरकारी वित्तीय व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को अनुसूची ४ ले देहाय बमोजिम व्यवस्था गरेको छ :

तालिका २
:प्राकृतिक स्रोतको रोयल्टी बाँडफाँड (प्रतिशतमा)

स्रोतहरु	संघ	प्रदेश	स्थानीय तह
पर्वतारोहण	५०	२५	२५
विद्युत	५०	२५	२५
बन	५०	२५	२५
खानी तथा खनिज	५०	२५	२५
पानी तथा अन्य प्राकृतिक स्रोत	५०	२५	२५

साथै उक्त ऐनको परिच्छेद ३ को ६ बमोजिम मूल्य अभिबृद्धि कर र आन्तरिक उत्पादनबाट उठेको अन्त शुल्क रकम मध्येबाट उठेको रकमलाई संघीय विभाज्य कोषमा राखी सो रकममध्ये संघीय सरकारले ७०%, प्रदेशले १५% र स्थानीय तहले १५% बाडँफाँड गर्ने व्यवस्था रहेको छ । विभिन्न तहका सरकारहरु विच अनुदान (वित्तीय समानीकरण र सशर्त अनुदान) र राजस्व बाँडफाँडका (प्राकृतिक स्रोत साधन समेत) लागि आधार र ढाँचा तय गर्नका लागि संविधानको धारा २५० र २५१ बमोजिम राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगको गठन गरिएको छ । धारा २५१ अनुसार प्राकृतिक स्रोतको बाँडफाँड सम्बन्धी विषयमा संघ र प्रदेश, प्रदेश र प्रदेश, प्रदेश र स्थानीय तह तथा स्थानीय तहहरू बीच उठ्न सक्ने सम्भावित विवादको विषयमा आयोगले अध्ययन अनुसन्धान गरी त्यसको निवारण गर्न समन्वयात्मक रूपमा काम गरि सम्वन्धित तहहरुलाई सुझाव दिनुपर्ने संवैधानिक व्यवस्था गरेको छ । राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४ मा विभिन्न तहका सरकारहरुका वीचमा अनुदान तथा राजस्वको बाँडफाँड गर्दा लिईने आधार तयार गरि कार्यान्वयनका लागि आयोगले सहजीकरण गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । समानीकरण अनुदान तथा सशर्त अनुदान बाहेक संविधानले प्रदेश तथा स्थानीय तहका लागि समपुरक अनुदान र विशेष अनुदानको समेत व्यवस्था गरेको छ । संविधानमा व्यवस्था भए बमोजिम अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ ले प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई पूर्वाधार विकासका लागि समपुरक अनुदान (योजनाको संभाव्यता, लागत, प्रतिफल आदिका आधारमा) र शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी जस्ता आधारभूत आवश्यकताका क्षेत्र, अन्तर प्रदेश र स्थानीय तहको सन्तुलित विकासका साथै आर्थिक तथा सामाजिक वा अन्य कुनै प्रकारले विभेदमा परेका वर्गको उत्थानका लागि विशेष अनुदान सम्वन्धी थप स्पष्ट व्यवस्था गरेको छ ।

३.२ गाउँपालिकाको आन्तरिक आय परिचालनको वर्तमान अवस्था

गाउँपालिकाले चालु आर्थिक बर्ष सहित तीन आर्थिक बर्षमा आन्तरिक आयको लागि संविधान एवम् कानुनमा स्थानीय तहलाई प्राप्त भएको राजश्व अधिकारलाई कार्यान्वयन गर्नका लागि प्रयास गरेको देखिन्छ । गाउँपालिकाको केन्द्र तथा वडा कार्यालयहरुवाट नियमित रुपमा राजश्व संकलन कार्य भएको छ । वडा कार्यालयहरुबाट संकलन भएको राजश्वलाई हरेक महिना वितेको १५ दिन भित्र गाउँपालिकामा राजश्व दाखिला गरी वडागत रुपमा आएको विभिन्न प्रकारका राजश्वको क्षेत्रलाई वर्गिकृत रुपमा विवरण राखि राजश्व संकलन कार्यलाई व्यवस्थीत गरिएको छ । राजश्व संकलन तथा दाखिला कार्यलाई नियमित र चुस्त बनाउन राजश्व शाखाबाट नियमित अनुगमन कार्यलाई व्यवस्थीत र प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन भएको देखिन्छ । गाउँपालिका सरकार गठन भएपछि आवश्यक कर्मचारी जनशक्ति व्यवस्थापन समयमै नभएकोले

आब २०७५।७६ मा गाउँपालिकाको आयलाई बर्गिकृत गरी आम्दानी नबाँधिएको एवम् पछिल्लो बर्षहरुमा समेत सुत्र प्रणालीबाट लेखा श्रेस्ता कायम गर्न थालिएको तर वडा तहबाट संकलन भएको राजश्व प्रयाजसो आर्थिक बर्षको अन्त्यमा संकलन भई बैंक जम्मा मात्र गर्ने गरिएको सो आयलाई समयमै सुत्रमा समावेश नगरिएको एवम् अघिल्लो बर्षको आम्दानी पछिल्ला बर्ष श्रावण महिनामा मात्र जम्मा हुने गरेको कारणले समेत हरेक बर्षमा शिर्षकगत आयहरु घटवढ भएको देखिएकोले राजश्वका शिर्षकहरुमा बृद्धि प्रतिसत नकारात्मक देखिएता पनि नियमित आयमा भने बृद्धि भएको देखिन्छ । नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ र अन्य कानुनहरुले दिएका अधिकार क्षेत्र अनुसार गाउँपालिकामा रहेको स्रोत परिचालनको अवस्था अनुसूची १ मा उल्लेख गरिएको छ । त्यसै गरी हाल गाउँपालिकाको शिर्षकगत रुपमा भएको आयको क्षेत्रहरु तपसिल बमोजिम उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नम्बर ३

आमचोक गाउँपालिकाको विगत तीन आर्थिक बर्षको आन्तरिक आय विवरण, २०७९						
राजश्व संकेत	राजश्व शिर्षक	आर्थिक बर्ष आन्तरिक आय रकम रु				कुल आयमा योगदान प्रतिसत
		आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	तीन बर्षको कुल आय	
१००००	राजश्व तथा अनुदान					
११०००	**कर**					
११३००	**सम्पत्ति कर**					
११३१३	सम्पत्ति कर		०	८७९९३	८७९९३	१.१४
११३१४	**भूमी कर (मालपोत)**	**६९५०००**	९०४४८.५	१३४४१५५	२१२९६०३.५	२७.६०
११३२१	घर बहाल कर	०	०	१७४४४	१७४४४	०.२३
११३२२	बहाल विटौरी शुल्क	०	७०५७०		७०५७०	०.९१
११३५१	ब्यावसाय कर	०	१८०६०	११०५७५	१२८६३५	१.६७
११४५०	**पूर्वाधार सेवाको उपयोग तथा सवारी साधनमा लाग्ने कर**	०			०	०
११४५१	सवारी साधनमा कर (सावरी दर्ता वार्षिक सवारी) कर	०	०	०	०	०
११४५२	पूर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	०	०	०	०	०
११४७०	**मनोरञ्जन कर**	०	०	०	०	०
११४७१	सिनेमा डकुमेन्ट्री	०	०	०	०	०
११४७२	विज्ञापन कर	०	०	०	०	०
११६००	**अन्य कर**	०			०	०
११६१३	व्यवसाय रजिष्ट्रशन दस्तुर	०		१९६१००	१९६१००	२.५४
११६३०	**कृषि तथा पशुजन्य कारोवारमा लाग्ने कर**	०			०	०
११६३१	कृषि तथा पशुजन्य वस्तुको व्यवसायिक कारोवारमा लाग्ने कर	०	०	०	०	०
११६९१	अन्य कर (कवाडी कर)	०	०	२६५९५६	२६५९५६	३.४५

१४१५०	**भाडा तथा रोयल्टी**	०			०	०
१४१५१	सरकारी सम्पत्तिको बहालबाट प्राप्त आय	०	०	१४६५००	१४६५००	१.९०
१४१७०	**राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त आय**	०			०	०
१४१७१	वन रोयल्टी	०	०	०	०	०
१४१७८	सवारी साधन कर	०	०	०	०	०
१४२००	**वस्तु तथा सेवा बिक्रीबाट प्राप्त रकम**	०			०	०
१४२११	कृषि उन्पादनको विक्रीबाट प्राप्त रकम	०	०	०	०	०
१४२१३	अन्य विक्रीबाट प्राप्त रकम	०	०	०	०	०
१४२१९	अन्य सेवा शुल्क	०	०	०	०	०
१४२२०	**प्रशासनिक सेवा शुल्क**	०			०	०
१४२२१	न्यायिक दस्तुर	०	०	०	०	०
१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	०	०	०	०	०
१४२२४	परिक्षा शुल्क	०	०	९८००	९८००	०.१३
१४२४०	**दस्तुर**	०			०	०
१४ २४१	पार्किङ्ग शुल्क	०	०	०	०	०
१४२४२	नक्शा पास	०	०	०	०	०
१४ २४३	सिफारिस दस्तुर	३६६२०२	०	४३११४७	७९७३४९	१०.३४
१४२४४	व्यत्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	०	०	७९५००	७९५००	१.०३
१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर	०	०	०	०	०
१४२४६	मूल्याङ्कन दस्तुर	०	०	०	०	०
१४२४९	अन्य दस्तुर	०	३५६७३५.३८	२०९४१८	५६६१५३.३८	७.३४
१४२६५	अन्य क्षेत्रको आय	९४९९२८	१९५४५१३.१२	०	२९०४४४१.१२	३७.६५
१४३१०	**दण्ड , जरिवाना र जफत**	**०**			०	
१४३११	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत	२४७०००	०	०	२४७०००	३.२०
१४५२०	**अन्य राजश्व**	**०**			०	०
१४५२२	साना सवारी कर	**०**	०	०	०	०
१४५२३	लागत सहभागिता	**०**	०	०	०	०
१४५३०	**पुँजीगत राजश्व**	**०**			०	०
१५१००	बेरुजु	६७७०४	०	०	६७७०४	०.८८
	आन्तरिक आय जम्मा	**२३२५८३४**	**२४९०३२७**	**२८९८५८८**	**७७१४७४९**	**१००**

स्रोत : आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयको आन्तरिक आय विवरण, २०७९

चित्र नम्बर १

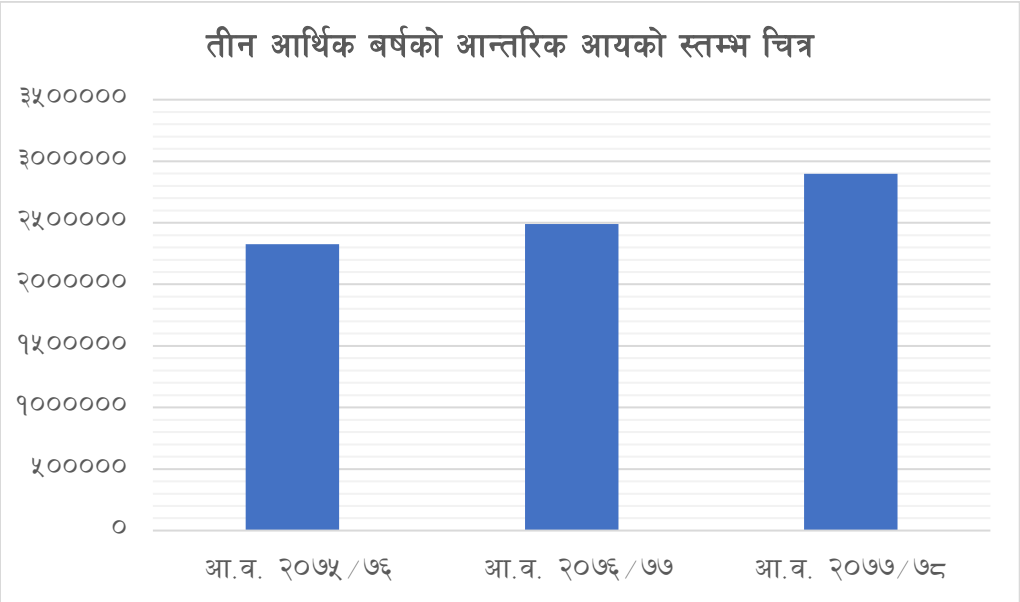

उल्लेखित आन्तरिक आयको क्षेत्रमा आर्थिक बर्ष २०७५/७६ को यथार्थ आन्तरिक आय २३ लाख २५ हजार ८३४ रहेको छ , आथिक बर्ष २०७६/७७ मा आन्तरिक आय २४ लाख ९० हजार ३२७ र आर्थिक बर्ष २०७७/७८ मा आन्तरिक आय २८ लाख ९८ हजार ५८८ गरी तीन आर्थिक बर्षमा कुल आन्तरिक आय ७७ लाख १४ हजार ७४९ रकम आम्दानी भएको देखिन्छ। यसरी हेर्दा हरेक आर्थिक बर्षमा आन्तरिक आयमा सुधार आएको देखिन्छ।

राजश्व संकलनको लागि आर्थिक बर्ष २०७५।७६ मा मालपोत कर, सिफारिस दस्तुर, अन्य क्षेत्र, न्यायिक दण्ड जरिवाना र जफत तथा बेरुजु फर्च्यौट गरी ५ वडा क्षेत्रहरुमा राजश्व संकलन गरिएको छ। त्यसै गरी आर्थिक बर्ष २०७६७७ मा मालपोत कर, विटौरी शुल्क, व्यवसाय कर, व्यवसाय रजिष्ट्रेसन दस्तुर, अन्य कर, सम्पत्ति बहालबाट प्राप्त आय, परीक्षा शुल्क, अन्य दस्तुर र अन्य क्षेत्रको दस्तुर गरी ५ वडा क्षेत्रहरुमा राजश्व संकलन गरिएको छ। सो बर्षमा सवै दस्तुरहरुलाई अन्य दस्तुर शिर्षकमा आम्दानी बाँधिएकोले सवै प्रकारका शिर्षकहरुमा आम्दानी देखिएको छैन। त्यसै गरी आर्थिक बर्ष २०७७।७८ मा सम्पति कर, मालपोत कर, बहाल कर, व्यवसाय कर, अन्य दस्तुर, व्यक्तिगत घटना दस्तुर, सिफारिस दस्तुर, परीक्षा शुल्क, सरकारी सम्पत्तिबाट प्राप्त आय र अन्य करसमेत गरी १० वडा क्षेत्रहरुमा राजश्व संकलन गरिएको छ।

३.३ आन्तरिक राजश्व संकलनको प्रमुख क्षेत्र र सम्भावना विश्लेषण

गाउँपालिकाले राजश्व संकलनका लागि विभिन्न प्रकारका कर निर्धारण गरि लगाएको आन्तरिक आयमा योगदान गर्ने प्रमुख १० वटा आय क्षेत्रको विवरण र स्तम्भ चित्र देहाय बमोजिम रहेको छन्। जसमा तीन बर्षको कुल आन्तरिक आयमा अन्य क्षेत्रको आय ३७.६५ प्रतिसत रहेको छ भने दसौ योगदानमा सम्पत्ति करको योगदान १.१४ प्रतिसत रहेको छ। कुल आन्तरिक आयमा १० वटा प्रमुख आयका क्षेत्रले ९६.८२ प्रतिसत ओगटेकोछ।

तालिका नम्बर ४

आमचोक गाउँपालिकाको विगत तीन आर्थिक बर्षको आन्तरिक आय तर्फ योगदान गर्ने प्रमुख १० राजश्वका क्षेत्रहरु :

क्र.स.	राजश्व संकेत	राजश्व शिर्षक	आर्थिक बर्ष आन्तरिक आय रकम रु				कुल आयमा योगदात प्रतिसत
			आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	तीन बर्षको कुल आय	
१	१४२६५	अन्य क्षेत्रको आय	९४९९२८	१९५४५१३.१२	०	२९०४४४१.१२	३७.६५
२	११३१४	**भूमी कर (मालपोत)**	**६९५०००**	९०४४८.५	१३४४१५५	२१२९६०३.५	२७.६०
३	१४ २४३	सिफारिस दस्तुर	३६६२०२	०	४३११४७	७९७३४९	१०.३४
४	१४२४९	अन्य दस्तुर	०	३५६७३५.३८	२०९४१८	५६६१५३.३८	७.३४
५	११६९१	अन्य कर (कवाडी कर)	०	०	२६५९५६	२६५९५६	३.४५
६	१४३११	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत	२४७०००	०	०	२४७०००	३.२०
७	११६१३	व्यवसाय रजिष्ट्रेसन दस्तुर	०		१९६१००	१९६१००	२.५४
८	१४१५१	सरकारी सम्पत्तिको बहालबाट प्राप्त आय	०	०	१४६५००	१४६५००	१.९०
९	११३५१	ब्यावसाय कर	०	१८०६०	११०५७५	१२८६३५	१.६७
१०	११३१३	सम्पत्ति कर		०	८७९९३	८७९९३	१.१४
		जम्मा	२२५८१३०	२४१९७५७	२७९१८४४	७४६९७३१	९६.८२

स्रोत : आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयको आन्तरिक आय विवरण, २०७९

चित्र नम्बर २

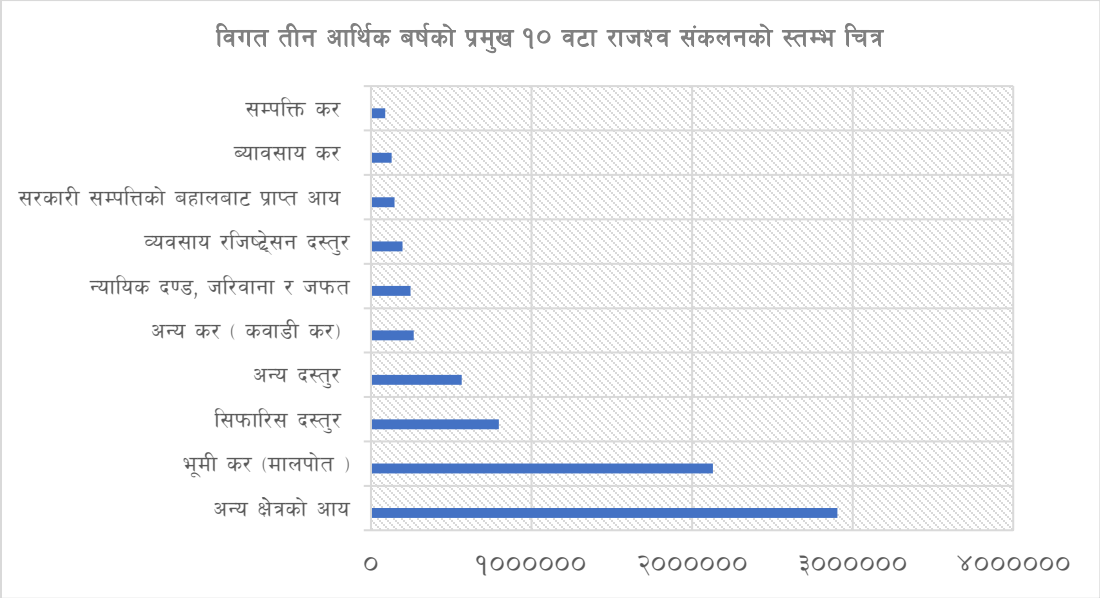

उल्लेखित आय अनुसार सवै भन्दा कमी सम्पत्ति कर भएकाले यो करनै पालिकाको दिगो मुख्य आयस्रोत भएकाले यो करलाई बैज्ञानिक र व्यवस्थीत रुपमा अभिलेख राखी संकलन गर्नु पर्दछ जसले पालिकाको दिगो आय क्षेत्रको रुपमा योगदान दिन सक्दछ ।

३.३.१ स्थानीय कर राजस्व

स्थानीयस्तरमा राजश्व संकलनका लागि १२ प्रकारका करका क्षेत्रमा राजश्व संकलन गर्नु पर्नेमा ६ प्रकारका करका क्षेत्रहरुमा मात्र कर संकलन कार्य कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ । बाँकी ६ सवारी साधन दर्तामा कर, पूर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर, कृषि व्यवसाय तथा पशुजन्य बस्तुको व्यवसायमा लाग्ने कर, विज्ञापन कर र मनोरञ्जन कर संकलनको लागि प्रस्ताव भएको देखिएन । कर संकलनको लागि प्रस्ताव भएको बढी कर संकलनको क्षेत्रहरुमा सम्पत्ति कर,भूमि कर (मालपोत), घर वहाल कर, व्यवसाय कर र सवारी साधन करको मात्र प्रस्ताव भई कार्यान्वयनमा ल्याएइएको छ । कर संकलनको तालिका विवरण स्तम्भ चित्र तपसिल बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नम्बर ५

आमचोक गाउँपालिकाको विगत तीन आर्थिक बर्षको आन्तरिक आयको कर तर्फको राजश्व विवरण :

राजश्व संकेत	राजश्व शिर्षक	आर्थिक बर्ष आन्तरिक आय रकम रु				कुल आयमा योगदात प्रतिसत
		आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	तीन बर्षको कुल आय	
१००००	राजश्व तथा अनुदान					
११०००	**कर**					
११३००	**सम्पत्ति कर**					
११३१३	सम्पत्ति कर		०	८७९९३	८७९९३	१.१४
११३१४	**भूमी कर (मालपोत)**	**६९५०००**	९०४४८.५	१३४४१५५	२१२९६०३.५	२७.६०
११३२१	घर बहाल कर	०	०	१७४४४	१७४४४	०.२३
११३२२	बहाल विटौरी शुल्क	०	७०५७०		७०५७०	०.९१
११३५१	व्यावसाय कर	०	१८०६०	११०५७५	१२८६३५	१.६७
११६००	**अन्य कर**	०			०	०
११६९१	अन्य कर (कवाडी कर)	०	०	२६५९५६	२६५९५६	३.४५
	कर राजश्व तर्फ जम्मा	**६९५०००**	**१७९०७८.५**	**१८२६१२३**	**२७००२०१.५**	**३५.००**

स्रोत : आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयको आन्तरिक आय विवरण, २०७९

चित्र नम्बर ३

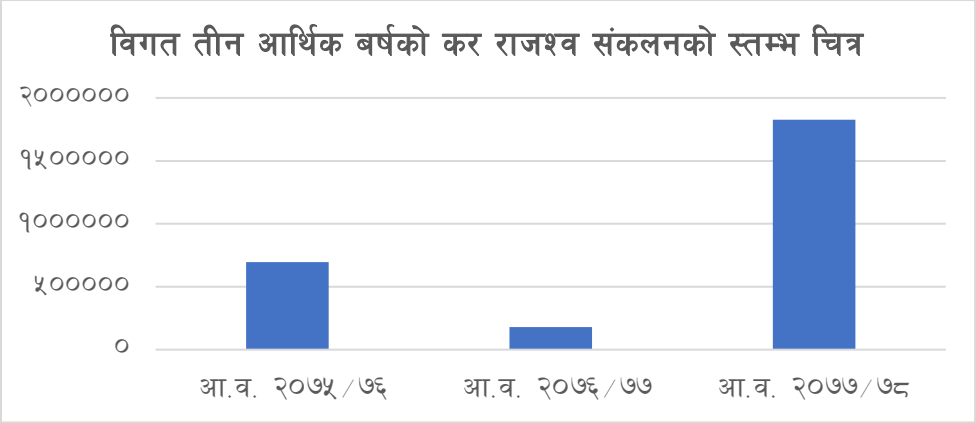

उल्लेखित विवरणले राजश्व संकलनको क्षेत्रका करले ३५ प्रतिसत मात्र योगदान गरेको देखिन्छ ।

३.३.२ गैर कर राजश्व

गैर कर राजश्व संकलनको लागि ९ प्रकारका क्षेत्रमा मात्र राजश्व संकलन भएको छ। नक्सापास दस्तुर, नाता प्रमाणित दस्तुर, न्यायिक दस्तुर, मूल्याङ्कन दस्तुर पार्किङ शुल्क, ट्रेकिङ्ग, कोयोकिड, क्यानोइङ्ग, बन्जी जम्पिङ्ग, जिपफ्लायर र रयाफ्टीङ्ग शुल्क पदयात्रा शुल्क र पर्यटन शुल्क सङकलनको लागि प्रस्ताव भएको देखिएन। त्यसैले छुटेका यि क्षेत्रमा समेत कर सङकलन हुनु पर्ने देखिन्छ।

तालिका नम्बर ६

आमचोक गाउँपालिकाको विगत तीन आर्थिक बर्षको गैर कर क्षेत्रको आन्तरिक आय विवरण, २०७९

राजश्व संकेत	राजश्व शिर्षक	आर्थिक बर्ष आन्तरिक आय रकम रु				कुल आयमा योगदात प्रतिसत
		आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	तीन बर्षको कुल आय	
१००००	राजश्व तथा अनुदान					
१४२५३	व्यवसाय रजिष्ट्रेसन दस्तुर	०		१९६१००	१९६१००	२.५४
१४१५०	**भाडा तथा रोयल्टी**	०			०	०
१४१५१	सरकारी सम्पत्तिको बहालबाट प्राप्त आय	०	०	१४६५००	१४६५००	१.९०
१४२२०	**प्रशासनिक सेवा शुल्क**	०			०	०
१४२२४	परिक्षा शुल्क	०	०	९८००	९८००	०.१३
१४२४०	**दस्तुर**	०			०	०
१४ २४३	सिफारिस दस्तुर	३६६२०२	०	४३११४७	७९७३४९	१०.३४
१४२४४	व्यत्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	०	०	७९५००	७९५००	१.०३
१४२४९	अन्य दस्तुर	०	३५६७३५.३८	२०९४१८	५६६१५३.३८	७.३४
१४२६५	अन्य क्षेत्रको आय	९४९९२८	१९५४५१३.१२	०	२९०४४४१.१२	३७.६५
१४३१०	**दण्ड , जरिवाना र जफत**	**०**			०	
१४३११	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत	२४७०००	०	०	२४७०००	३.२०
१४५३०	**पुँजीगत राजश्व**	**०**			०	०
१५१००	बेरुजु	६७७०४	०	०	६७७०४	०.८८
	जम्मा गैर कर राजश्व	**१६३०८३४**	**२३११२४८.५**	**८७६३६५**	**४८१८४४७.५**	**६५.००**

स्रोत : आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयको आन्तरिक आय विवरण, २०७९

चित्र नम्बर ४

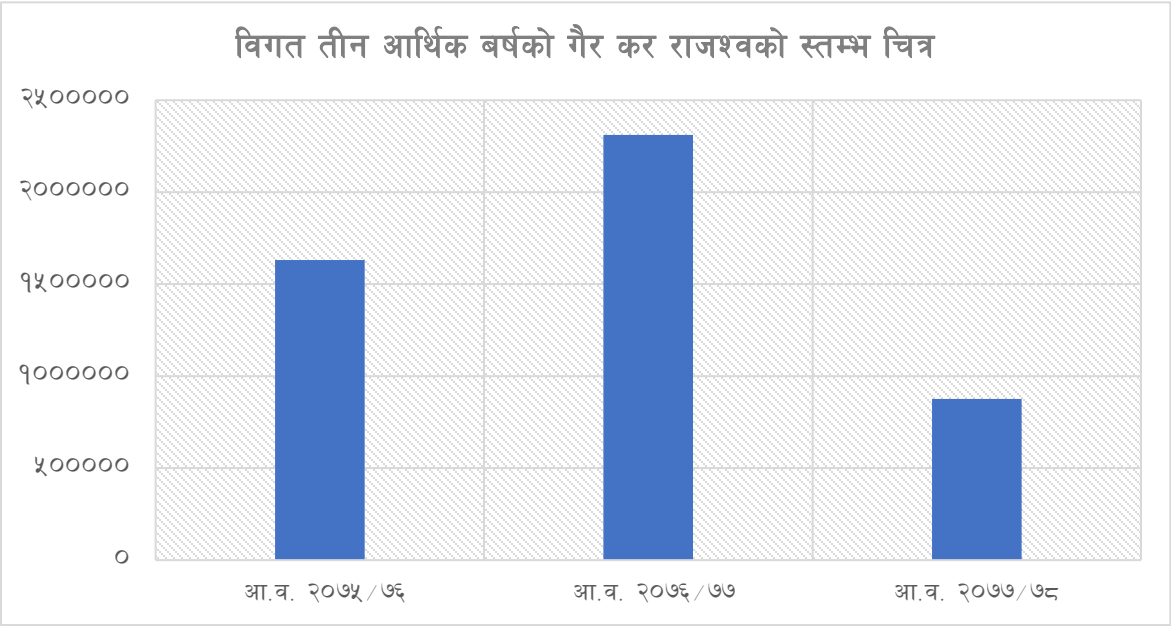

उल्लिखित विवरण अनुसार पालिकाले आर्थिक बर्ष २०७५।७६ को तुलमा आर्थिक बर्ष २०७६।७७ मा गैर कर राजश्व बढी संकलन गरेको देखिन्छ भने आर्थिक बर्ष २०७७।७८ मा अघिल्ला आर्थिक बर्षको तुलनामा गैर कर राजश्व कमी संकलन गरेको देखिएको छ । कर राजश्वका आय क्षेत्रहरु गाउँपालिकाको लागि दिर्घकालिन क्षेत्र हो त्यसैले कर राजश्वको आयको हिस्सा गैर कर राजश्वको तुलनमा बढी हुनु सकारात्मक हो त्यसैले आव. २०७७।७८ मा गैर कर राजश्व संकलनको हिस्सा घटेर कर राजश्वको योगदान बढेको देखिएकोले यसलाई सकारात्मक प्रगति मानिएको छ ।

विगत तीन आर्थिक बर्षमा कर र गैर कर राजश्व संकलनको यथार्थ विवरण तपसिल बमोजिम रहेकोछ । बार्षिक रुपमा राजश्व संकलन बृद्धि हुँदै गएको छ ।

तालिका नम्बर ७

आमचोक गाउँपालिकाको विगत तीन आर्थिक बर्षको कर र गैर कर राजश्वको योगदान विवरण, २०७९

राजश्वका क्षेत्र	आ.व. २०७५/७६	योगदान प्रतिसत	आ.व. २०७६/७७	योगदान प्रतिसत	आ.व. २०७७/७८	योगदान प्रतिसत	तीन आर्थिक बर्षमा औषतमा योगदान
कर	६९५०००	२९.८८	१७९०७८.५	७.१९	१८२६१२३	६३	३५
गैर कर	१६३०८३४	७०.१२	२३११२४८	९२.८१	१०७२४६५	३७	६५
जम्मा	२३२५८३४	१००	२४९०३२७	१००	२८९८५८८	१००	१००

स्रोत : आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयको आन्तरिक आय विवरण, २०७९

चित्र नम्बर ५

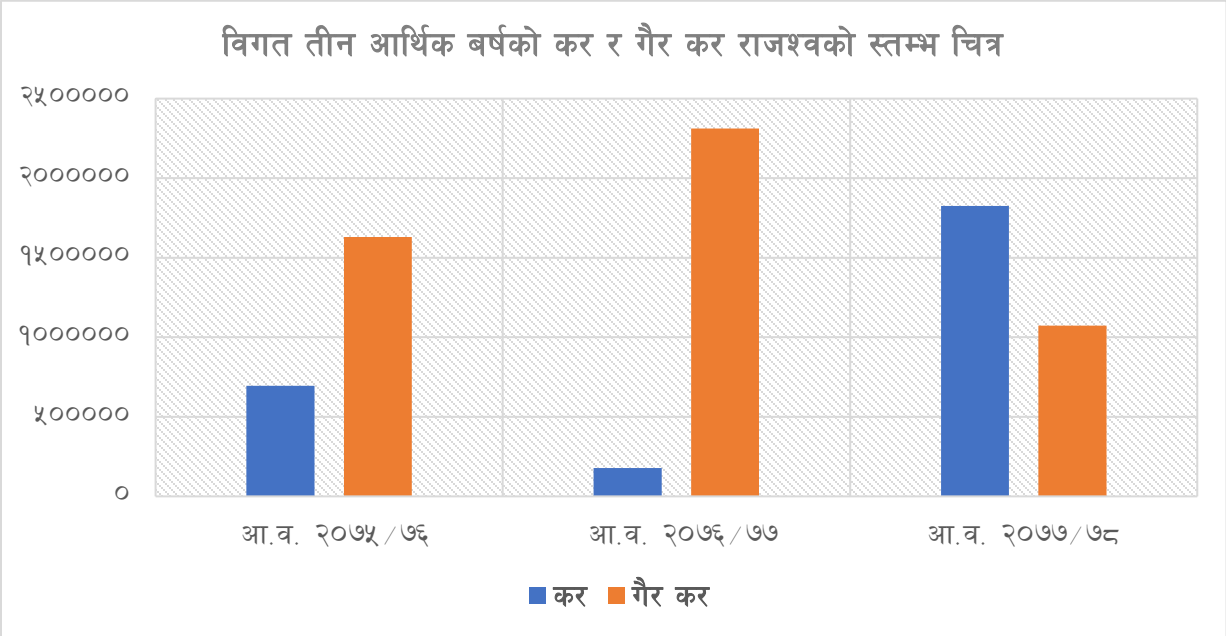

आ.व. ०७५।७६ को यथार्थ आम्दानी अनुसार गाउँपालिकाको कुल आन्तरिक आयमा करको अंश २९.८८ प्रतिशत थियो भने गैर कर ७०.१२ प्रतिशत रहेको थियो । आ.व. ०७६।७७ मा गाउँपालिकाले ७.१९ प्रतिशत कर तथा ९२.८१ प्रतिशत गैर करबाट रकम संकलन गरेको छ । त्यसै गरी आ.व. ०७७।७८ मा गाउँपालिकाले ६३ प्रतिशत कर तथा ३७ प्रतिशत गैर करबाट संकलन गरेको छ । विगत तीन आर्थिक बर्षमा कुल आन्तरिक आयमा कर राजश्व क्षेत्रको योगदान ३५ प्रतिसत रहको छ भने गैर कर राजश्व क्षेत्रको योगदान ६५ रहेको छ । राजश्व संकलनको लागि सकारात्मक सुधार ल्याउनका लागि आगमी तीन आर्थिक बर्षमा कर राजश्व प्रतिसतलाई सुधार गरी गैर कर राजश्वको प्रतिसतमा पुऱ्याउन आवश्यक देखिन्छ । यसरी हेर्दा गत आर्थिक बर्ष २०७६।७७ मा जम्मा हुनु पर्ने राजश्व पछिल्लो बर्ष २०७७।७८ मा जम्मा भएको कारणले समेत सो कर प्रतिसतमा कमी देखिएता पनि आन्तरिक आयमा भने सुधार भएको देखिन्छ । आन्तरिक आयबाट मात्र रकमले अहिलेको अवस्थामा प्रशासनिक खर्च (तलब, भत्ता आदि) लाई समेत धान्न नसक्ने अवस्था रहेको छ । तसर्थ गाउँपालिकाले आन्तरिक राजस्व अभिवृद्धि गरि आत्मनिर्भर हुन आवश्यक रहेको छ ।

३.३.३ कर राजश्वको विद्यमान अवस्थाको विश्लेषण :

३.३.३.१ सम्पति कर र मालपोत कर

संविधानको प्रावधान अनुसार प्रचलित स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ तथा अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ बमोजिम स्थानीय तहहरुले सपत्ति कर र मालपोत(भुमिकर) लागु गर्नुपर्ने हुन्छ । तर आमचोक गाउँपालिकाले आर्थिक ऐन, २०७५ मा उल्लेख भए बमोजिम सम्पत्ति करको नाममा आय संकलन गर्दै आएको छ । आमचोक गाउँपालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आन्दाजी १८१९ को संख्यामा घरधुरीहरु अभिलेख कायम गर्न छुटेको र त्यसलाई पनि करको दायरामा ल्याउनु बाँकी छ । आ.व.२०७८।०७९ को बैशाख मसान्त सम्ममा सम्पत्ति कर तिर्ने करदाताको संख्या ११८९ मात्र रहेको छ जसमा आव २०७७।७८ मा सम्पत्ति करबाट रु ८७९९३ रकम संकलन भएको छ । यस कारणले सम्पत्ति कर तिर्ने करदाताहरुबाट कर संकलनमा कठिनाई हुँदै गएकोछ।

सम्पत्ति कर प्रयोजनका लागि नगरपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७८ मा दररेट उल्लेख गरेको छ । उक्त दर रेट आ.व. ०७८।७९ मा घरजग्गा मूल्यांकन समिति मार्फत कायम गरिएको हो । हालको मूल्यांकन हेर्दा बजार क्षेत्रमा बजार मूल्य भन्दा ५० प्रतिशत तल रहेको छ । सम्पत्ति करको लागि जग्गा तर्फ ६ र संरचना तर्फ १९ वटा स्ल्याव रहेका छन् । जस अनुसार प्रति रोपनी ३० हजार देखि १० लाख जम्म जग्गाको र संरचनाको प्रति वर्गफिट रु १०० देखि ४०० सम्म मूल्याङ्कन दर तोकेको छ । मालपोत (भूमिकर) का लागि शहरी क्षेत्रको जग्गाहरुको मालपोत वार्षिक प्रति रोपनी १२ देखि २० कायम हुने गरी करका दर तोकेको पाइन्छ । मालपोत करका लागि अभिलेख कायम हुने २७८१ करदाता मध्ये २१४२ जनाले मात्र चालु आर्थिक बर्ष सम्म कर बुझाएको देखिन्छ । जसमा आव २०७७।७८ मा मालपोत कर रकम रु १३४४१५५ रकम संकलन भएको छ ।

सम्पत्ति कर तथा भूमिकर (मालपोत) सम्वन्धमा हालका समस्याहरु

- सम्पत्ति कर तथा मालपोत करको विषयमा मूल्याङ्कन दर समय सापेक्ष नभई जग्गाको मुल्याँकन बजार मुल्य भन्दा ५० प्रतिशत नै कम भएको ।
- जग्गाको अभिलेख विस्तृत रुपमा नभएको । कतिपय अवस्थामा भौतिक संरचना निर्माण, घरजग्गा खरिदबिक्री जस्ता सम्पत्ति तथा मालपोत करसँग सम्वन्धित सूचना गाउँपालिकालाई जानकारी नहुने ।
- वजार क्षेत्रमा घरहरुको नक्सापास नभएको कारण करको दायरामा नआएको ।
- घर र जग्गाको मूल्याङ्कन र बर्गिकरणका लागि प्राविधिक ज्ञानको कमी, GIS Mapping नभएको
- कर संकलनमा गाउँपालिका, स्थानीय सघं संस्था र नागरिकका विच समन्वयको अभाव,
- विशेषगरि ग्रामीण भेगका करदाताहरुलाई सम्पत्ति करका विषयमा ज्ञानको कमी ।
- करदाताले घरजग्गा सम्बन्धि यर्थाथ सूचना उपलब्ध नगराउने ।
- कतिपय करदाताहरु गाउँपालिका भन्दा बाहिर बस्ने भएकोले बार्षिक कर संकलनमा समस्या ।

३.३.३.२ घर बहाल कर

संविधानको अनुसूची-८ बमोजिम घरबहाल कर स्थानीय तहको एकल अधिकार अन्तर्गतको कर हो । संविधानको भावना अनुरुप स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५७ बमोजिम स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्र भित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, कारखाना, जग्गा वा पोखरी पूरै वा आंशिक तवरले बहालमा दिएको भए त्यस्तो बहाल रकममा बहाल कर लगाउने व्यवस्था गरेको छ । गाउँपालिकाले चालु आर्थिक वर्ष २०७८।७९ का लागि १० प्रतिशत तोकेको छ । आ.व.०७७।७८ मा रु १७ हजार ४४४ संकलन भएको छ । बालंखा बजारमा समेत केही संरचनाहरु भाडामा लागाइएको हुनेले करको दायरामा ल्याउन सके गाउँपालिकाले घरजग्गा बहाल करबाट वढी रकम संकलन गर्न सक्ने देखिन्छ ।

घरजग्गा बहाल कर सम्वन्धी समस्याहरु

- गाउँ क्षेत्र भित्रका घरजग्गा बहाल सम्वन्धी करतादाताको तथ्याँक पर्याप्त नभएको ।
- घरधनीले यथार्थ सूचना नदिन तथा कर तिर्ने मानसिकतामा कमी ।
- संस्थागत वहाल कर सम्वन्धमा अन्यौलता रहेको ।
- घरजग्गा बहाल सम्वन्धी आवश्यक तथा दक्ष कर्मचारीको अभाव ।

३.३.३.३ व्यवसाय कर

आमचोक गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७८ अनुसार व्यवसायीहरुलाई मुख्यतः ६३ किसिममा बर्गिकरण गरिएको छ । गाउँपालिकाले व्यवसायमा गरेको लगानीको आधारमा वर्गिकरण गरी व्यवसाय कर संकलन हुने गरेको छ । राजस्व शाखामा सीमित जनशक्तिका कारण गाउँपालिकाले कर संकलनका लागि बजार अनुगमन र व्यवसाय स्थलमै गई कर संकलन कार्य गर्न सकेको छैन । करदाताहरु विशेष कामले मात्र कर तिर्न आउने भएकाले सोही समयमा कर संकलन गर्ने गरिन्छ । आ.व. ०७७।७८ मा नगरपालिकाले व्यवसाय कर वापत रु १ लाख १० हजार ५७५ राजस्व संकलन गरेको देखिन्छ । चालु आ.व. अनुमान गरे बमोजिमको रकम संकलनमा लक्ष्य प्राप्त हुने संभावना देखिन्छ । गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका विभिन्न प्रकारका व्यापार व्यवसाय गर्ने २३७ व्यवसायी मध्ये १८३ जनाले दर्ता गरेकोमा चालु आर्थिक बर्ष सम्ममा ६० जनाले मात्र व्यवसाय कर बुझाएको देखिन्छ ।

व्यवसाय कर सम्वन्धी समस्याहरु

- सबै व्यवसायीहरुलाई करको दायरामा ल्याउन नसकेको ।
- गाउँपालिका क्षेत्रमा व्यापारी कारोवार खस्कदै गएको र कर संकलनमा कठिनाई हुँदै गएको ।
- व्यवसायिक जनचेतना अभिवृद्धि गर्न र कर वापत प्राप्त रकम विकास निर्माणमा लगानी भएको महसुस गराउन नसकिएको ।
- दण्ड तथा पुरस्कारको व्यवस्था प्रभावकारी नभएको ।
- व्यवसायीहरुलाई कर सम्बन्धि अभिमुखिकरणको कमी ।
- अनुगमनको कमी ।

३.३.३.४ सवारी साधन कर (टाँगा, रिक्सा, अटो रिक्सा, इ रिक्सा वा विद्युतीय रिक्सा)

सवारी साधन करको दर प्रदेशले लगाउने र उठाउने व्यवस्था गरेको छ । तर टाँगा, रिक्सा, अटो रिक्सा वा विद्युतीय रिक्साको हकमा गाउँपालिका स्वयंले दर तोकि उठाउन सक्ने व्यवस्था रहेको छ । हाल आमचोक गाउँपालिका क्षेत्र भित्र के कति अटो रिक्सा सञ्चालनमा रहेका छन् त्यसको तथ्याँक नभएको देखिन्छ । गाउँपालिकामा यस्ता प्रकृतिका सवारी साधन करको दायरामा आएका छैनन् । गाउँपालिका स्रोत तथा बजार सर्वेक्षण अनुसार १० वटा संख्यामा यस्ता सवारी साधन रहेको आंकलन गरिएको छ । आगामी आर्थिक वर्ष देखि यी सवारी साधनका धनीहरुलाई करको दायरामा ल्याउनको लागि गाउँपालिकाले आवश्यक नीति तथा कानून बनाउनु पर्ने देखिन्छ ।

३.३.३.५ जडिबुटी, कवाडी र जीवजन्तु कर

राजश्व सुधार योजना तर्जूमा सम्बन्धी छलफल बमोजिम यस गाउँपालिका क्षेत्रमा जडिबुटीको संभावना रहेको छ । तर त्यसको लागि छुट्टै कार्यविधि बनाई कर संकलन गर्नु पर्ने देखिन्छ । कबाडीको सन्दर्भमा पालिका क्षेत्रमा रहेका विभिन्न वडा केन्द्रका बजारहरुमा कवाडी देखिएका सामानहरु संकलन गरी निकासीको प्रवन्ध मिलाउनु पर्ने देखिन्छ । जसका लागि तीन आर्थिक बर्षमा १० लाख ९३ हजार राजश्व संकलन हुने प्रक्षेपण गरिएको छ ।

३.३.३.६ घरनक्सा पास दस्तुर

गाउँपालिका क्षेत्रमा हालसम्म घर नक्सापास प्रणाली अवलम्बन गरेको देखिदैन । घरनक्सा पास सम्बन्धी कार्यविधि तयार गरी मापदण्ड अनुसार घर निर्माण प्रकृया तत्कालै थालनी गर्नु पर्ने देखिन्छ । पालिकाको केन्द्र रहेको बालंखा बजार अन्य वडा केन्द्रहरुमा क्रमस बजार विस्तार हुँदै गरेको हुँदा क्रमस सो क्षेत्रहरुमा घरनक्सापास प्रणाली थालनी गरिनु पर्दछ । नक्सापासका लागि निवेदन दस्तुर रु ५००।-, घर नक्सापासको लागि कच्ची घरको रु ५०० र पक्की घरको लागि रु २००० दस्तुर निर्धारण भएको देखिन्छ । यस शिर्षकमा तीन आर्थिक बर्षमा ३ लाख ३१ हजार आय संकलन हुने प्रक्षेपण गरिएको छ ।

३.३.३. ७ फोहरमैला व्यवस्थापन सेवा शुल्क तथा ढल शुल्क

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६२ को उपदफा २ र खण्ड (ख) मा उल्लेख भए बमोजिम गाउँपालिकाले निर्माण, सञ्चालन वा व्यवस्थापन गरेको पूर्वाधार वा उपलब्ध गराएको फोहरमैला व्यवस्थापन, सरसफाई, ढल निकास, सडक बत्ती जस्ता सेवा सुविधामा सेवा शुल्क लगाउने व्यवस्था गरेको छ । गाउँपालिकाले स्थानीय नीजि क्षेत्रसँग समन्वय गरेर बजार क्षेत्रमा फोहोरमैला शुल्क निर्धारण गरी संकलन तथा व्यवस्थापन गरनु पर्ने देखिन्छ । त्यसै गरी बजार क्षेत्रमा सडकबत्ति व्यवस्थापन गरी सोही अनुसार नियमित रुपमा सडकबत्ति शुल्क समेत निर्धारण गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

३.३.४ आन्तरिक राजश्व संकलनको सहायक क्षेत्र र सम्भावना विश्लेषण

गाउँपालिकाले विगत तीन आर्थिक बर्षमा राजश्व संकलन गरेका १५ वटा शिर्षकहरु मध्ये न्यून आय भएका तपसिलका ५ वटा शिर्षकहरुमा तीन वर्षको कुल राजश्व संकलनको कमी राजश्व संकलन भएको छ । राजश्व संकलनको लागि स्थानीय स्तरमा अभियानको रुपमा कर संकलन एवम् राजश्वको क्षेत्रहरुको विषयमा थप विवरण लिई राजश्व संकलन गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

तालिका नम्बर ८

आमचोक गाउँपालिकाको विगत तीन आर्थिक बर्षको आन्तरिक आय तर्फ न्यून राजश्व संकलन गरिएका क्षेत्रहरु :

क्र.स.	राजश्व संकेत	राजश्व शिर्षक	आर्थिक बर्ष आन्तरिक आय रकम रु				कुल आयमा योगदात प्रतिसत
			आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	तीन बर्षको कुल आय	
१	१४२४४	व्यत्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	०	०	७९५००	७९५००	१.०३
२	११३२२	बहाल विटौरी शुल्क	०	७०५७०		७०५७०	०.९१
३	१५१००	बेरुजु	६७७०४	०	०	६७७०४	०.८८
४	११३२१	घर बहाल कर	०	०	१७४४४	१७४४४	०.२३
५	१४२२४	परिक्षा शुल्क	०	०	९८००	९८००	०.१३
		जम्मा	६७७०४	७०५७०	१०६७४४	२४५०१८	३.१८

स्रोत : आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयको आन्तरिक आय विवरण, २०७९

चित्र नम्बर ६

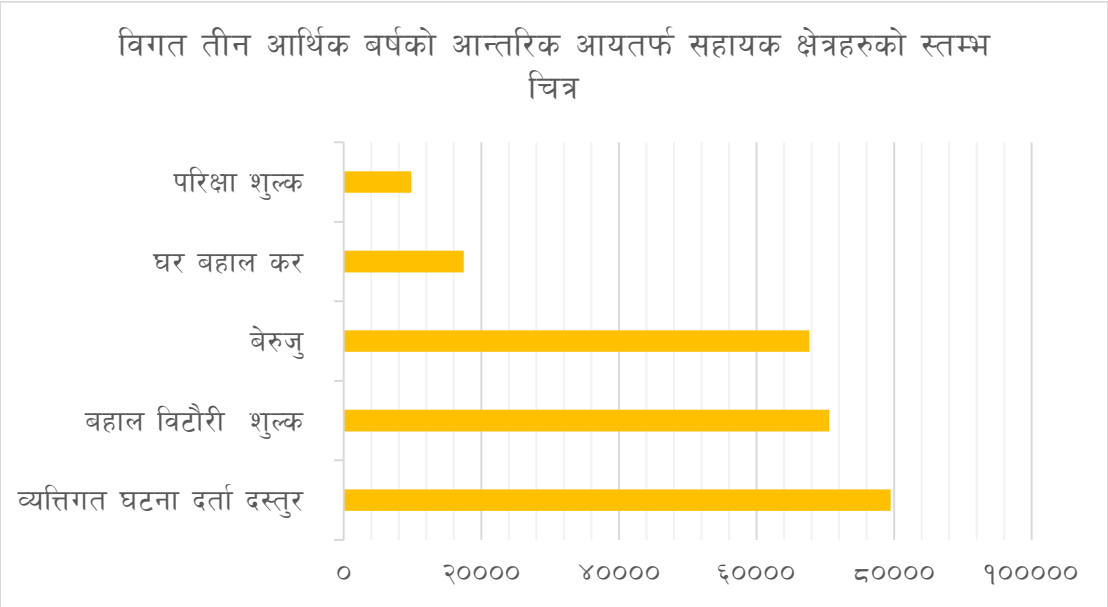

उल्लेखित करहरु मध्ये पालिकाको सार्वजनिक जग्गाहरुमा भवन तथा संरचना निर्माण गरी भाडामा संचालन गर्ने एवम् बजार क्षेत्रमा रहेका घरहरुबाट वहाल कर लगाउनु पर्ने देखिन्छ । त्यसै गरी व्यक्तिगत घटना दर्तालाई हरेक बर्ष अभियानको रुपमा सञ्चालन गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

३.३.५ विगत तीन आर्थिक बर्षमा संकलन गर्न नसकिएका राजश्व :

नेपालको संविधान र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले गाउँपालिकालाई दिएको राजश्व संकलन गर्ने अधिकार क्षेत्र अनुसार हाल सम्म संकलन नगरिएका कर राजश्वका क्षेत्रहरु १५ वटा रहेका छन् । गाउँपालिकाले आर्थिक ऐनमा उल्लिखित राजश्वका क्षेत्रहरु मध्ये कतिपयमा करका दरहरु निर्धारण गरिएको तर संकलन हुन नसकेको छ भने कतिपय क्षेत्रहरुमा अध्ययन अनुसन्धान गरी कर निर्धारण गरी संकलन गर्ने गरी कानुनी व्यवस्था भएता पनि हालसम्म सो प्रकृया अगाडि नवढाइएको हुँदा राजश्व संकलन हुन सकेको छैन । त्यसै गरी प्रदेश सरकारबाट संकलन भई पालिकालाई प्राप्त हुनु पर्ने करहरु समेत राजश्व बाँडफाँड गरी प्राप्त नभएको एवम् सामुदायिक वनहरुबाट रोयल्टी बापत प्राप्त हुनु पर्ने रकम प्राप्त नभएको एवम् स्थानीय प्राकृतिक स्रोत तथा सम्पदाहरुलाई समेत करको दायरामा ल्याउन नसकिएको हुँदा सो क्षेत्रहरुमा हालसम्म राजश्व संकलन हुन नसकेको हो ।

तालिका नम्बर ९

	आमचोक गाउँपालिकामा हालसम्म संकलन नगरिएका आन्तरिक आय क्षेत्रको शिर्षक विवरण, २०७९				
क.स.	राजश्व संकेत	राजश्व शिर्षक	आर्थिक बर्ष आन्तरिक आय रकम रु		
			आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८
	११४५०	**पूर्वाधार सेवाको उपयोग तथा सवारी साधनमा लाग्ने कर**			
१	११४५१	सवारी साधनमा कर (सावरी दर्ता वार्षिक सवारी) कर	०	०	०
२	११४५२	पूर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	०	०	०
	११४७०	**मनोरञ्जन कर**	०	०	०
३	११४७१	सिनेमा डकुमेन्ट्री	०	०	०
४	११४७२	विज्ञापन कर	०	०	०
	११६३०	**कृषि तथा पशुजन्य कारोवारमा लाग्ने कर**	०		
५	११६३१	कृषि तथा पशुजन्य वस्तुको व्यवसायिक कारोवारमा लाग्ने कर	०	०	०
	१४१७०	**राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त आय**	०		
६	१४१७१	वन रोयल्टी	०	०	०
७	१४१७८	सवारी साधन कर	०	०	०
	१४२००	**वस्तु तथा सेवा बिक्रीबाट प्राप्त रकम**	०		
८	१४२११	कृषि उन्पादनको विक्रीबाट प्राप्त रकम	०	०	०
९	१४२१३	अन्य विक्रीबाट प्राप्त रकम	०	०	०
१०	१४२१९	अन्य सेवा शुल्क	०	०	०
११	१४२२१	न्यायिक दस्तुर	०	०	०
१२	१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	०	०	०
१३	१४ २४१	पार्किङ्ग शुल्क	०	०	०
१४	१४२४२	नक्शा पास दस्तुर	०	०	०
१५	१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर	०	०	०
१६	१४२४६	मूल्याङ्कन दस्तुर	०	०	०
	१४५२०	**अन्य राजश्व**	**०**		
१७	१४५२२	साना सवारी कर	**०**	०	०
१८	१४५२३	लागत सहभागिता	**०**	०	०

स्रोत : आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयको आन्तरिक आय विवरण, २०७९

पालिकाल विगत तीन आर्थिक बर्षमा राजश्व संकलन गर्न नसकेका क्षेत्रहरुलाई तपसिलमा रहेको कार्य योजना तालिका खण्ड ५.२ मा उल्लेख भए अनुसारको योजना तथा कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरी सरोकारवालाहरुसँग आवश्यक छलफल र परामर्श गरी आवश्यक अभिलेख कायम गरी राजश्व संकलन प्रकृया अगाडि बढाउनु पर्ने देखिन्छ। राजश्व संकलनका लागि बाँकी देखि १८ वटा क्षेत्रहरुमा क्रमस राजश्व संकलन गर्न सकिएमा पालिको आन्तरिक आय आगमी तीन बर्षमा दोब्बर भन्दा बढी आय संकलन हुने देखिन्छ।

३.४ आन्तरिक स्रोतको सम्भावना र विश्लेषण

यस परिच्छेदमा संविधान तथा प्रचलित कानूनहरु बमोजिम गाउँपालिकालाई प्राप्त हुने मुख्य राजस्वका स्रोतहरुको संभाव्यता (नयाँ संभावित स्रोतहरु सहित), आगामी आर्थिक वर्षका लागि प्रक्षेपित रकम र सुधारका लागि गर्नुपर्ने कार्यका विषयमा चर्चा गरिएको छ। प्रक्षेपित रकम र सुधारका लागि गर्नुपर्ने कार्यहरुले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६५ बमोजिम स्थानीय राजस्व परामर्श समितिलाई र दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिलाई आगामी आर्थिक वर्षहरुमा गर्नुपर्ने नीतिगत कार्य सहित रकमको प्रक्षेपण र समग्र नगर कार्यपालिकाको राजस्व प्रशासनलाई सुदृढ गर्न गराउनमा सहयोग पुऱ्याउन सक्ने अपेक्षा गरिएको छ।

३.४.१ राजस्व संकलनका प्रमुख क्षेत्र र संभावनाहरु

प्रचलित कानून बमोजिम गाउँपालिकाले संकलन गर्दै आएको प्रमुख राजस्वका क्षेत्र, आन्तरिक राजस्वको वर्तमान अवस्था र भविष्यमा संकलन गर्न सकिने संभावित नयाँ राजस्वका क्षेत्रहरुको शीर्षकगत रुपमा संक्षिप्त विश्लेषण गरि सोही बमोजिम आगामी तीन आर्थिक वर्षका लागि सो शीर्षकहरुबाट उठ्न सक्ने रकमको प्रक्षेपण गरिएको छ।

(क) सम्पत्ति कर र मालपोत कर

संविधानको प्रावधान अनुसार प्रचलित स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा अन्तर सरकारी वित्तीय व्यवस्थापन ऐन, २०७४ बमोजिम स्थानीय तहहरुले सम्पत्ति कर तथा मालपोत (भूमिकर) लागु गर्नुपर्ने हुन्छ। स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५५ मा पछिल्लो पटक केही नेपाल ऐनलाई संसोधन गर्न बनेको ऐनले घर र घरले चर्चेको जग्गामा (**घरले ओगटेको जग्गाको क्षेत्रफल र अधिकत्तम सो क्षेत्रफल बराबरको थप जग्गामा**) सम्पत्ति कर लगाई बाँकी जग्गा र घर नभएका अन्य जग्गामा मालपोत कर लाग्ने व्यवस्था गरेको छ। ऐनमा संसोधन भए अनुसार सम्पत्ति कर लगाउँदा सम्पत्तिको मूल्यांकन र आधार देहाय बमोजिम हुने व्यवस्था रहेको छ :

(क) घर र घरजग्गाको आकार, प्रकार, बनौट र उपयोगको अवस्था

(ख) घरजग्गाको चलनचल्तीको मूल्य र घरको ह्रास मूल्य

(ग) घर र घरजग्गाको व्यापारिक र आवासीय उपयोगको अवस्था र

(घ) नागरिककोजिवनस्तर,आर्थिकस्तर र कर तिर्नसक्ने क्षमतालाईसमेत ध्यान दिनुपर्ने व्यवस्था गरेको छ ।

ऐनमा भएको उपरोक्त व्यवस्था अनुसार आमचोक गाउँपालिकाले आगामी आ.व.देखि सवै वडाहरुबाट सम्पत्ति कर र मालपोतको लगत अद्यावधिक गर्दै करको दायरा बढाउदै जानु पर्दछ । अनुमानित करदाताको संख्या, मूल्यांकन रकम तथा चालु आर्थिक वर्षको कर दरको सट्टा विगतको भन्दा कम नहुने गरी प्रतिशतका आधारमा तय गरेको रकम बमोजिम गणना गर्दा सम्पत्ति करबाट आगामी तीन आर्थिक वर्षमा उठाउन सकिने लक्ष्य रकम देहाय अनुसार रहेको छ ।

विगत तीन आर्थिक बर्षमा संकलन भएको सम्पत्ति करको अभिलेखलाई विश्लेषण गर्दा औसतमा प्रति करदाताले बार्षिक तिर्नुपर्ने कर रकम रु २८५ रहेको छ । हाल करको दायरामा आएका करदाता संख्या ११८९ रहेको छ । आमचोक गाउँपालिकाको गाउँ प्रोफाइल, बमोजिम घरपरिवार संख्या ३५७७ रहेको छ । यस हिसाबले बाँकी हुने आउने घरपरिवार संख्या २३८८ देखिन आउँछ । तीन आर्थिक वर्ष भित्रमा नयाँ बन्ने करिब २१२ घर समेतलाई जोड्दा बाँकी २६०० घरहरु करको दायरामा आउने अपेक्षा गरिएको छ ।

तालिका नम्बर १०

आगामी तीन आर्थिक बर्षको सम्पात्ति कर संकलनको संभाव्य विवरण :

करदाता संख्या बर्गिकरण विवरण	करदाता संख्या	औषत दर	आव. २०७९।८० को संभाव्य रकम	आव २०८०।८१	आ.व. २०८१।८२	तीन आर्थिक बर्षको जम्मा संभाव्य आय रकम रु
ठुला	२०३	५३४	१०८४०२			
मझौला	९१०	२९५	२६८४५०			
साना	२५०८	१५५	३८८७४०			
जम्मा	**३६२१**		**७६५५९२**	**८४२१५१.२**	**८४२१५१**	**२४४९८९४.४**

स्रोत : आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयको वडागत करदाता विवरण, २०७९

सम्पत्ति करको लागि तीन आर्थिक बर्षमा कुल करदाता ३६२१ करदाताहरु मध्येबाट राजश्व संकलन गरिने प्रस्ताव गरिएको छ । जसमा २४ लाख ४९ हजार ८९४ सभाव्य रकम मध्ये ४९.९९ प्रतिसत बरावरले हुने कुल सम्पत्ति कर १२ लाख २४ हजार रकम संकलन हुने प्रक्षेपण गरिएको छ ।

मालपोत कर :

विगत तीन आर्थिक बर्षमा संकलन भएको मालपोत करको अभिलेखलाई विश्लेषण गर्दा औसतमा प्रति करदाताले बार्षिक तिर्नुपर्ने कर रकम रु ३३१ रहेको छ । हाल करको दायरामा आएका करदाता संख्या २१४२ रहेको छ। वडागत रुपमा संकलन गरिएको विवरण अनुसार मालपोत करको लागि बाँकी हुने आउने घरपरिवार संख्या १६९६ देखिन आउँछ ।

तालिका नम्बर ११

आगामी तीन आर्थिक बर्षको मालपोत कर संकलनको संभाव्य विवरण :

करदाता बर्गिकरण विवरण	संख्या	औषत कर वा शुल्कको दर	आव. २०७९।८० को संभाव्य रकम	आव २०८०।८१	आ.व. २०८१।८२	तीन आर्थिक बर्षको जम्मा संभाव्य आय रकम रु
ठुला	४९७	७७५	३८५१७५			
मझौला	२१११	५२५	११०८२७५			
साना	१२३०	२५०	३०७५००			
जम्मा	**३८३८**		**१८००९५०**	**१९८१०४५**	**२१७९१५०**	**५९६११४४.५**

स्रोत : आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयको वडागत करदाता विवरण, २०७९

मालपोत करको लागि तीन आर्थिक बर्षमा कुल करदाता ३८३८ करदाताहरु मध्येबाट राजश्व संकलन गरिने प्रस्ताव गरिएको छ । जसमा ५९ लाख ६१ हजार १४४ सभाव्य रकम मध्ये ८३.२९ प्रतिसत बरावरले हुने कुल सम्पत्ति कर ४९ लाख ६५ हजार रकम संकलन हुने प्रक्षेपण गरिएको छ ।

उपरोक्त बमोजिम सम्पत्ति कर तथा मालपोत कर वापत रकम संकलन तथा करदातालाई करको दायरामा ल्याउनका लागि देहाय बमोजिका सुधारका कार्यहरु गर्न आवश्यक छ :

तत्काल सुधारका लागि गर्नुपर्ने कार्यहरु

- सम्पत्ति कर, मालपोत वा भूमिकर सम्वन्धी आवश्यक नीति नियम अर्थात कार्यविधि तर्जुमा गर्ने
- जग्गा किनबेच अद्यावधिकका लागि मासिक रुपमा मालपोत कार्यालयसँग समन्वय गर्ने ।
- GIS मार्फत घर नम्वर प्रणाली र Tax Mapping Database System स्थापना गर्ने ।
- भु-उपयोग नीति अनुसार घरजग्गाको वर्गीकरण गरि मूल्यांकन दर निर्धारण गर्ने (मालपोत तथा नापी कार्यालयसँग समन्वय गरेर)
- परिवर्तित कानुन बमोजिम हालको Software मा अभिलेख कायम गरि वडातहसम्म Network प्रणाली सूचारु गर्नुपर्ने ।

- कर शिक्षा सामाग्री तयार गर्ने र विद्यालयका विद्यार्थी, शिक्षक तथा टोल विकास समितिलाई परिचालन गर्ने ।
- करदातालाई कर तिर्नुपर्ने रकम सहितको विवरण Apps Develop गरि सो मार्फत वा SMS मार्फत जानकारी गराउनुपर्ने ।
- गाउँपालिका पदाधिकारी तथा गाउँपालिका क्षेत्र भित्र घर जग्गा भएका कर्मचारीहरुले कर तिरेको विवरण सार्वजनिक गर्ने ।
- राजस्व शाखामा सम्पत्ति कर र घरजग्गा बहाल करका लागि थप जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने ।
- जनप्रतिनिधि तथा राजस्व शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरु एवम् वडासचिवहरुलाई स्थानीय कर सम्वन्धी तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्ने साथै अन्य गाउँपालिकाको भ्रमण र अवलोकन मार्फत सिकाईमा जोड दिने ।
- बढी तथा नियमित कर तिर्ने करदातालाई सम्मान गर्ने ।
- कर नतिर्नेलाई कालो सूचीमा राखी सार्वजनिक गर्ने (वेभसाइटमा)
- स्थानीय समुदाय, टोल सुधार विकास संस्थाको सहयोगमा राजस्व संकलन र अनुगमन गर्ने

(ख) घर वहाल कर

संवैधानिक व्यवस्था अनुरुप स्थानीय तहले आफैले दर तोकी बहाल कर उठाउन सक्दछ । संविधानले गाउँपालिकालाई घरजग्गा बहाल कर संकलन गर्ने एकल अधिकार दिएको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले गाउँपालिकालाई आफ्नो क्षेत्रमा बहालमा वस्ने व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, कारखाना, जग्गा, पोखरी पुरै वा आशिंक तवरले वहालमा दिएको भए त्यस्तो वहाल रकममा गाउँपालिकाले मासिक रुपमा वहाल कर संकलन गर्न सक्ने अधिकार दिएको छ । गाउँपालिकाले विभिन्न संस्थाहरुबाट मासिक बहाल रकममा १० प्रतिशतका दरले घरजग्गा बहाल कर संकलनको लागि पालिकाको बजार केन्द्रमा भाडामा लगाइएकाा घरहरुको पहिचान तथा स्वघोषणा विधिबाट वहालमा रहेका घरधनीहरुको अभिलेखिकरण गरी बार्षिक रुपमा उठने बहालकरलाई आधारमानी बहाल कर संकलन गर्न सकिने भएको छ ।

तालिका नम्बर १२

आगामी तीन आर्थिक बर्षको बहाल कर संकलनको संभाव्य विवरण :

करदाता बर्गिकरण विवरण	संख्या	औषत करको दर	आव. २०७९।८० को संभाव्य रकम	आव २०८०।८१	आ.व. २०८१।८२	तीन आर्थिक बर्षको जम्मा संभाव्य आय रकम रु
ठुला	५	८०००	४००००			
मझौला	७	४०००	२८०००			
साना	१५	२०००	३००००			
जम्मा	**२७**		**९८०००**	**१०७८००**	**११८५८०**	**३२४३८०**

स्रोत : आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयको वडागत करदाता विवरण, २०७९

वहाल करको लागि तीन आर्थिक बर्षमा कुल करदाता ४० करदाताहरु मध्येबाट राजश्व संकलन गरिने प्रस्ताव गरिएको छ । जसमा ३ लाख २४ हजार ३८० सभाव्य रकम मध्ये ५०.८७ प्रतिसत बरावरले हुने कुल वहाल कर १ लाख ६५ हजार रकम संकलन हुने प्रक्षेपण गरिएको छ ।

उपरोक्त प्रक्षेपण गरिएको करदाता संख्या र रकम हासिल गर्नका लागि देहाय बमोजिका सुधारका कार्यहरु गर्न आवश्यक छः

- घरजग्गा बहाल कर रकम संकलन सम्वन्धी कानून बनाउने र वडातहबाट नै संकलन गर्न सक्ने गरी संरचना बनाउने ।
- गाउँपालिकाले तोकेको न्यूनत्तम बहाल रकम भन्दा घरधनीले कममा भाडामा लगाएको भएतापनि गाउँपालिकाले तोकेको न्यूनत्तम बहाल रकम बमोजिम तिर्न पर्ने कुरा कानूनमा व्यवस्था गर्ने । साथै एकपटक भाडामा लगाएपछि घरपरिवारको हकमा घरधनीले भाडामा नलागेको सूचना नदिएसम्म भाडामा लागे सरह मानी कर संकलन गर्न सक्ने व्यवस्था कायम गर्ने ।
- घरजग्गा बहाल कर सम्वन्धमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।
- अन्य करजस्तै घरजग्गा करको निश्चित रकमबाट मुख्य बजार क्षेत्रमा सिसि क्यामेरा, सडक बत्ती र सरसफाईको प्रबन्ध गर्ने ।
- घरजग्गा बहाल कर संकलनका लागि सरोकारवाला (जस्तैः कर कार्यालय) सँग समन्वय गर्ने ।
- सवैभन्दा पहिला घरजग्गा बहाल कर तिर्ने व्यक्तिगत करदातालाई सम्मान गर्ने ।
- टोल विकास संस्थाहरुसँग समन्वय गरि घर बहाल कर संकलन गर्नुपर्ने ।
- नियमित अनुगमन गर्ने ।

(ग) व्यवसाय कर

संविधान बमोजिम प्रचलित कानूनले गाउँपालिकालाई आफ्नो क्षेत्र भित्र व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोबारको आधारमा व्यवसाय कर लगाउन सक्ने अधिकार दिएको छ । हाल गाउँपालिकाले सम्पूर्ण व्यवसायीहरुलाई ६३ समूह र ३ वटा सम्म श्रेणीमा वर्गिकरण गरि सोही बमोजिम दर तोकेको छ । वडाबाट प्राप्त विवरण अनुसार पालिका भित्र जम्मा २३७ जनाले विभिन्न प्रकारका व्यापार व्यवसाय गरेका छन् । तर आ.व ०७८/०७९ सम्ममा ६० जना व्यवसायीहरु मात्र करको दायरामा आई कर

तिरेको अनुमान गरिएको छ। हालसम्म दर्ता नभएका व्यवसायीहरुको संख्या करिब १८३ रहेका छन्। हालसम्म गाउँपालिकाको करको दायरामा नआएका नीजि स्कुल तथा वित्तीय संस्थाहरुहरुलाई समेत करको दायरामा ल्याउन सके हाल उठिरहेको औसत रकममा केही वृद्धि हुने समेत अनुमान गरिएको छ

तालिका नम्बर १३

आगामी तीन आर्थिक बर्षको व्यवसाय कर संकलनको संभाव्य विवरण

करदाता बर्गिकरण विवरण	संख्या	औषत करको दर	आव. २०७९।८० को संभाव्य रकम	आव २०८०।८१	आ.व. २०८१।८२	तीन आर्थिक बर्षको जम्मा संभाव्य आय रकम रु
ठुला	४३	२०००	८६०००			
मझौला	७४	८५०	६२९००			
साना	१२०	५००	६००००			
जम्मा	**२३७**		**२०८९००**	**२२९७९०**	**२५२७६९**	**६९१४५९**

स्रोत : आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयको वडागत करदाता विवरण, २०७९

व्यवसाय करको लागि तीन आर्थिक बर्षमा कुल करदाता ३३७ करदाताहरु मध्येबाट राजश्व संकलन गरिने प्रस्ताव गरिएको छ । जसमा ६ लाख ९१ हजार ४५९ सभाव्य रकम मध्ये ४७.८७ प्रतिसत बरावरले हुने कुल व्यवसाय कर ३ लाख ३१ हजार रकम संकलन हुने प्रक्षेपण गरिएको छ।

सुधारका लागि गर्नुपर्ने प्रमुख कार्यहरु

- करको दायरामा नआएका करदातालाई दर्तामा आउनका लागि सूचना जारी गर्ने।
- करदाता सेवा कार्यालय, उद्योग वाणिज्य संघ र घरेलु उद्योग सँग समन्वय गरि व्यवसायहरुको विवरण -पुँजीगत लगानी समेत) अद्यावधिक गर्ने।
- व्यवसायीहरु विच अन्तरक्रिया र छलफल गरि व्यवसायीहरुलाई करका दायरामा ल्याउनुपर्ने।
- व्यवसाय करका लागि समेत Software प्रयोगमा ल्याउनुपर्ने। वडा स्तरबाट राजस्व संकलनको लागि सोही बमोजिम Software तथा Networking System को व्यवस्था गर्नुपर्ने
- नियमित अनुगमन गर्ने।

(घ) अटो रिक्सा र विद्युतीय रिक्सा

आमचोक गाउँपालिका क्षेत्रमा धेरै संख्यामा अटो रिक्सा तथा विद्युतीय रिक्सा (इरिक्सा) भएको पाइदैन । हाल गाउँपालिका क्षेत्रमा १० वटा संख्यामा अटो रिक्साहरु सञ्चालनमा रहेका छन् । अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ५ मा उल्लेख भए बमोजिम आमचोक गाउँपालिकाले यी सवारी साधनमा दर तोकी कर संकलन गर्न सक्नेछ । यसका लागि गाउँपालिकाले उक्त रिक्सालाई दर्ता तथा नविकरणका लागि आव्हान गर्ने र राजस्वको दायरामा ल्याउनु पर्ने देखिन्छ ।

तालिका नम्बर १४

आगामी तीन आर्थिक बर्षको साना सवारी कर संकलनको संभाव्य विवरण

करदाता बर्गिकरण विवरण	संख्या	औषत कर वा शुल्कको दर	आव. २०७९।८० को संभाव्य रकम	आव २०८०।८१	आ.व. २०८१।८२	तीन आर्थिक बर्षको जम्मा संभाव्य आय रकम रु
ठुला			०			
मझौला			०			
साना	१५	११००	१६५००			
जम्मा	**१५**		**१६५००**	**१८१५०**	**१९९६५**	**५४६१५**

स्रोत : आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयको वडागत करदाता विवरण, २०७९

साना सवारी साधनको दर्ता करको लागि तीन आर्थिक बर्षमा कुल करदाता १५ करदाताहरु मध्येबाट राजश्व संकलन गरिने प्रस्ताव गरिएको छ । जसमा ३६ हजार सभाव्य रकम मध्ये ६०.४२ प्रतिसत बरावरले हुने कुल सवारी दर्ता कर ३३ हजार रकम संकलन हुने प्रक्षेपण गरिएको छ ।

(ङ). प्राकृतिक स्रोत (ढुङ्गा गिट्टी बालुवा)

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम ढुङ्गा, गिट्टी, स्लेट, बालुवा, चुनढुङ्गा, खरीढुङ्गा, अभ्रख र दहत्तर, बहत्तरमा प्राकृतिक स्रोतको दर प्रक्रिया प्रदेशले निर्धारण गर्ने र गाउँपालिका वा गाउँपालिकाले संकलन गर्ने व्यवस्था रहेको छ । आमचोक गाउँपालिका भित्रका खोला तथा नदी किनारबाट ढुङ्गा, गिटी र बालु संकलन गरी विक्री गर्न आवश्यक अध्ययन तथा विश्लेषण गरी योजनाबद्ध रुपमा कार्यान्वयन गर्न सकेमा राजश्वको दायरामा ल्याउन सकिने देखिन्छ ।

(च) सामुदायिक वन तथा काठ दाउरा आदि

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६२ ख को उपदफा (१) मा उल्लेख भए बमोजिम सामुदायिक वन तथा उपभोक्ता समितिले वन पैदावार बिक्री तथा उपयोग सम्वन्धी आफ्नो कार्य योजना बनाई गाउँपालिकाबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने व्यवस्था गरेको छ । साथै उपदफा (२) मा बन पैदावरको बिक्री वापत प्राप्त हुने रकमको १० प्रतिशत रकम सम्वन्धित गाउँपालिका तथा गाउँपालिकाको सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । छलफल तथा गाउँपालिका स्रोत अनुसार आमचोक गाउँ क्षेत्र भित्र ५६ वटा सामुदायिक वन रहेको भए तापनि उल्लेख्य मात्रामा वन पैदावार विक्रियोग्य नभएको कारण हालसम्म गाउँपालिकाले कुनै पनि आय प्राप्त गरेको देखिदैन् । पहिलो वर्षमा सामुदायिक वनका पदाधिकारीहरुलाई वन कार्यालय संग समन्वय गरि कार्ययोजना बनाउन लगाई गा.पा.मा पेश गर्न लगाउने प्रस्ताव गरिएको छ । पालिका भित्रका कम्तीमा ५६ वटा सामुदायिक बनहरुबाट शूरुमा प्रति समिति बार्षिक रु १००००० का दरले १६ लाख ८० हजार मध्ये ५५.३६ प्रतिसतले राजश्व संकलन हुने अनुमान गरी तीन आर्थिक बर्षमा रु ९ लाख ९३ हजार राजश्व संकलन हुने गरी यो राजश्व संकलनको नयाँ क्षेत्रको पहिचान गरि प्रक्षेपण गरिएको छ ।

<u>तत्काल गर्नुपर्ने कार्यहरु</u>

- सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीसँग नयाँ ऐनका विषयमा छलफल गर्ने र हालसम्म भएका काम, कारवाहीका विषयमा समिक्षा गर्ने ।
- आगामी आर्थिक वर्षको कार्य योजना पेश गर्ने समय सीमा तोकी सोही बमोजिम गर्न लगाउने ।
- आगामी आर्थिक वर्षको कार्य योजना स्वीकृत गर्ने र कानून बमोजिम वन पैदावर बिक्री तथा उपयोगबाट प्राप्त हुने १० प्रतिशत बराबरको रकम अनुमान गर्ने ।
- कार्य योजनाका आधारमा अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण गर्ने ।

(छ) पूर्वाधार उपयोग शुल्क

आमचोक गाउँपालिकाको राजस्व संकलन हुने संभावित पूर्वाधार क्षेत्र मध्ये मुख्य रुपमा सडक रहेको छ । कार्यशाला गोष्ठीमा छलफल भए बमोजिम हाल पूर्वाधार उपयोग शुल्क लगाउन सकिने सडकहरुहरुको लागि रकम संकलन गर्न आगामी तीन आर्थिक वर्षको लागि रकमको प्रक्षेपण गरिएको छ । सवारी साधनको आवागमन संख्या क्रमशः वृद्धि हुने अनुमानका आधारमा प्रक्षेपण गरिएको छ । विशेष गरी ग्रामिण बजार केन्द्रहरुमा पर्ने अन्दाजी २०० घरधुरीहरुबाट बार्षिक २०० का दरले पूर्वाधार उपयोग शुल्क संकलन हुने र हरेक बर्ष क्रमस नयाँ घरहरु सो क्षेत्रमा बन्दै जाने अनुमान गरी तीन आर्थिक बर्षमा रु १ लाख ७० हजार शुल्क संकलन हुने प्रक्षेपण गरिएको छ । राजश्व संकलनका लागि यो क्षेत्र नयाँ क्षेत्रको रुपमा पहिचान गरिएको छ

३.४.२ नयाँ संभावनाका क्षेत्रहरु

(क) अन्य संभावित स्रोतहरु (स्थानीय आर्थिक विकास समेत)

प्रचलित कानूनमा उल्लेख भए बमोजिम कर तथा गैर करका विभिन्न सम्भाव्य क्षेत्रहरुलाई परिचालन गर्न नसक्दा आमचोक गाउँपालिका मात्र नभएर धेरैजसो गाउँपालिकाहरु चालु खर्च पनि धान्न नसक्ने अवस्थामा रहेका छन् । बढ्दो जनसंख्या र शहरी पूर्वाधारको मागले नेपाल लगायत विश्वका प्राय मुलुकहरुमा स्रोतको अभाव बढ्दै गएको छ । विकसित मुलुकहरुले आर्थिक पूर्वाधारका क्षेत्रमा जोड दिई लगानी गर्दै आएका छन् । यसका लागि बैकल्पिक स्रोत (ऋण, बोण्ड जारी तथा निजी क्षेत्रका सहभागिता) मार्फत पूर्वाधारको विकास गरी रोजगारी अभिवृद्धिका साथसाथै आन्तरिक आयमा समेत अभिवृद्धि गरेको पाइन्छ । पालिकाको राजस्व अभिवृद्धि कार्य योजना पहिलो, राजस्व प्रशासन (Revenue Administration) र दोस्रो, आर्थिक उद्यमशिलता विकास (Economic Enterprises Development) । राजस्व प्रशासनलाई सुदृढीकरण गरि राजस्व संकलन गर्नका लागि राजस्व प्रशासनमा आवश्यक कर्मचारीको नियुक्ती, सूचना तथा प्रविधिको प्रयोग गरी सेवा व्यवस्थापन, सरोकारवालाहरुको सहभागिता, कर शिक्षा प्रणाली तथा अभिमुखीकरण (विद्यालय समितिका पदाधिकारीको सहभागितामा), सञ्चार क्षेत्रको उपयोग, सूचना संकलन र अद्यावधिक, दण्ड तथा पुरस्कार आदिलाई प्राथमिकता दिनु पर्दछ ।

नेपालमा कतिपय पालिकाले आफनै लगानीमा अस्पताल निर्माण तथा सञ्चालन, क्याम्पस स्थापना, पर्यटकीय क्षेत्र निर्माण, बसपार्क तथा शौचालय निर्माण तथा सञ्चालन गरी आन्तरिक आयमा सुधार गरेको देखिन्छ ।

आमचोक गाउँपालिकाले पनि संभावित आर्थिक विकास तथा पूर्वाधारका क्षेत्रहरुहरुको पहिचान गरि थप वैकल्पिक स्रोत मार्फत रोजगारी सृजनाका साथसाथै आन्तरिक राजस्व परिचालन गर्नुपर्ने देखिन्छ । छलफलका क्रममा गाउँपालिकाले उद्यमशिलता विकास तथा प्रर्वधनका लागि गर्न सक्ने कार्यक्षेत्रहरुमा कृषि, पर्यटन मुख्य क्षेत्र रहेको छ । छलफलको निश्कर्ष अनुसार आर्थिक सम्भाव्य भएका प्रस्तावित कार्यक्रमहरु र जुटाउन सकिने स्रोत देहाय बमोजिम रहेको पाइयो:

(१) जलविधुतको आयोजना संचालन गर्ने ।

(२) गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका बासिन्दालाई लाभ पुग्ने उद्देश्यले आमचोक गाउँपालिका, संघिय सरकार र विश्व बैंकको लगानीमा अरुण खानेपानी गुरु योजनालाई कार्यान्वयनमा ल्याउने ।

(३) संघ र प्रदेश सरकारको लगानीमा सिंचाईको लागि योजना बनाउने र कार्यान्वयन गर्ने ।

(४) संघ र प्रदेश सरकारको लगानीमासबै वडामा सडकको स्तरोन्न्ती गर्ने ।

(५) संघ र प्रदेश सरकारको लगानीमा व्यवसायीक तरकारी खेतीलाई प्रबर्द्धन गर्ने ।

(६) संघ र प्रदेश सरकारको लगानीमा व्यवसायीक फलफुल खेती ।

(७) संघ र प्रदेश सरकारको लगानी व्यवसायीक पशुपालन ।

(८) पर्यटकीय क्षेत्रहरुमा होमस्टे तथा पिकनिक स्पोट निर्माण गर्ने ।

(९) फलफुल प्रशोधन केन्द्र तथा दुग्ध परिकार केन्द्रको स्थापना ।

(१०) चिस्यान केन्द्रको स्थापना ।

(११) हस्तकलाजन्य उद्योग, बास्तुकला तथा काष्ठकला ।

माथि उल्लेख भएका क्षेत्रहरु गाउँपालिकाको आर्थिक विकास, रोजगारीको सृजना तथा आन्तरिक स्रोत अभिवृद्धि गर्ने क्षेत्र भएकाले गाउँपालिकाले प्राथमिकताका आधारमा लगानी गर्न सक्दछ । यस्ता सम्भाव्य भएका क्षेत्रहरुको DPR सहितको आयोजना बैंक (Project Bank) तयार गरि आगामी ३ देखि ५ वर्ष भित्र सम्पन्न हुने गरि पुँजीगत लगानी योजना (Capital Investment Plan) तयार गर्नुपर्दछ । गाउँपालिकाले आर्थिक विकास र उद्यमशिलता क्षेत्रका लागि कुल बजेटको निश्चित प्रतिशत(जस्तोः १५ देखि २० प्रतिशतसम्म) लगानी गर्ने नीति तय गर्नुपर्दछ । वित्तीय संस्थाहरुबाट ऋण, नीजि क्षेत्रको लगानी साथसाथै सहकारी र समुदायको सहभागिता मार्फत यस्तो आयोजनाहरुको कार्यान्वयन गर्न सकिएमा गाउँपालिका क्षेत्रमा रोजगारीको अवसर सृजना हुने रदीगो आन्तरिक स्रोतमार्फत आत्मनिर्भरतर्फ उन्मुख हुने र गाउँवासीलाई गुणस्तर सेवा प्रवाह गर्ने अवसरको सृजना हुन्छ

परिच्छेद – चार :

आय संकलनको संस्थागत क्षमता तथा संकलन अवस्था

४.१ राजश्व परिचालन सम्बन्धी नीति

गाउँपालिकाले हरेक आर्थिक बर्षमा स्थानीय राजश्व परामर्श समिति मार्फत आर्थिक बर्षको लागि आन्तरिक तथा बाह्य स्रोतको प्रस्तावित अनुमान गरी बजेट तर्जूमा गरिन्छ । जसमा आर्थिक बर्षको आर्थिक ऐनमा राजश्व संकलनका क्षेत्र तथा राजश्व संकलनको दर निर्धारण गरी स्थानीय राजपत्रमा आर्थिक ऐन प्रकासन गरी कार्यान्वयन गर्ने गरिएको छ । चालु सहित तीन आर्थिक बर्षको राजश्व परिचालन नीति तथा कार्यक्रमको अध्ययन तथा विश्लेषण गर्दा तपसिल बमोजिमका राजश्व नीति गाउँपालिकाले अवलम्बन गरेको छ ।

१. कर प्रणालीलाई व्यवस्थित वनाइने छ ।
२. आन्तरिक आयलाई बृद्धि गर्दै लैजाने विगतको नीतिलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
३. राजस्वका थप स्रोतहरुको पहिचान र उपयोगको लागि विस्तृत अध्ययन र सर्वेक्षण गरिनेछ ।
४. अनाधिकृत रुपमा भईरहेको प्राकृतिक स्रोतसाधनको व्यवसायलाई राजश्वको दायरामा ल्याइनेछ ।
५. कर प्रणालीमा व्यवस्थित, करका दरहरुमा सुधार, तथा करका दायरा फराकिलो पारी गाउँपालिकालाई श्रोत तथा साधनले सम्पन्न बनाउन आवश्यक नीति बनाई लागु गरिनेछ ।
६. सम्पती कर लागु गरी व्यवस्थित गरिनेछ ।
७. मर्मत सम्भार कोष संचालन कार्यविधि तयारी गरी उपभोक्ता समिति र निर्माण व्यवसायीहरुवाट संचालन हुने पूर्वाधारजन्य आयोजनावाट २ प्रतिशत मर्मत सम्भार कोष र कन्टिन्जेन्सी रकमलाई ३ प्रतिशत कट्टा गरिनेछ ।

४.२ आय संकलनको संस्थागत क्षमता

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम उपाध्यक्ष सीता राईको संयोजकत्वमा स्थानीय राजश्व परामर्श समिति गठन गरिएको छ । सरोकारवाला निकायको समेत सहभागिता रहेको सो समितिको बैठक बसी गाउँपालिकाको राजश्व सुधारका लागि समयसमयमा छलफल तथा बैठक गरी आवश्यक निर्णय गरिएको छ । हरेक आर्थिक बर्षमा संकलन गरिने राजश्वलाई कानुनी रुप प्रदान गर्न गाउँ सभा मार्फत आर्थिक ऐन जारी गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।

गाउँपालिकाको कार्यालयमा राजश्व शाखाको कामको जिम्मेवारी सहायक कर्मचारी जनक बहादुर राईलाई तोकिएको छ । कार्यालयमा राजश्व शाखाको जिम्मेवारी सम्पादन गर्नका लागि कार्यालय कक्षा कोठा व्यवस्थापन गरिएको छ । त्यसै गरी १० वटै वडाहरुमा वडा कार्यालयहरु सञ्चालनमा रहेका छन् । वडा कार्यालयबाट सम्पादन हुने नियमित प्रशासनिक कार्यहरु तथा अन्य सेवाहरुबाट वडावासी सेवाग्राहीहरुले बुझाउनु पर्ने कर, दस्तुर, सेवा शुल्क तथा जरिवाना लगायतका राजश्वहरु वडा कार्यालयबाटै संकलन गर्ने गरिएको छ । वडा कार्यालयमा संकलन हुने राजश्वलाई हरेक महिना वितेको १५ दिन भित्र कार्यालयको नाममा बैंक दाखिला गरि वडागत रुपमा अभिलेख कायम गरिएको छ। राजश्व संकलनको लागि परम्परागत

पद्धतिमा रसिदबाट राजश्व संकलन हुने गरेकोले राजश्व संकलनलाई पारदर्शी एवम् सूचना प्रविधिमैत्री बनाउन सकिएको छैन । वडा कार्यालयहरुमा समेत प्राविधिक कर्मचारीहरुलाई वडासचिवको जिम्मेवारी प्रदान गरी राजश्व संकलनको कार्य गर्दै आएको हुँदा राजश्व संकलन व्यवस्थीत रुपमा हुन सकेको छैन । वडा कार्यालयहरुमा राजश्व संकलन सम्बन्धी तत्कालै सफटवेयर राखी प्रविधिमैत्री रुपमा राजश्व संकलन हुनु पर्ने देखिन्छ भने पालिकाको केन्द्रमा समेत राजश्व शाखाको मात्र जिम्मेवारी सम्हाल्ने गरी कर्मचारीलाई जिम्मेवारी तोकी पालिकाको केन्द्रबाटै अनलाईन विधिबाट राजश्व संकलनलाई अनलाईन अनुगमन र नियमन हुन जरुरी देखिन्छ ।

४.३ गाउँपालिकाको आन्तरिक आय परिचालन

गाउँपालिकामा संकलन भएको राजश्वलाई गाउँपालिकाको आन्तरिक प्रशासनिक कार्य व्यवस्थापनको लागि खर्च गरिएको छ । गाउँपालिकाको प्रशासनिक खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा कमी भएकाले सवै प्रकारको राजश्व कार्यालय व्यवस्थापन तथा कर्मचारी व्यवस्थापनको लागि तलव तथा पारिश्रमिकमा खर्च व्यवस्थापन गरिएको छ। आन्तरिक आयको हिस्सालाई बृद्धि गराई पूँजिगत खर्च तर्फ समेत विनियोजन गरी खर्च प्रणालीमा सुधार ल्याउन जरुरी रहेको छ । गत आर्थिक बर्ष २०७७।७८ को पालिकाको कुल बजेटमा आन्तरिक आयको हिस्सा ०.८ प्रतिसत मात्र हुन आउँछ भने ३३ वटा भन्दा बढी क्षेत्रहरुमा राजश्व संकलन हुनु पर्नेमा हाल सम्म १५ वटा क्षेत्रमा मात्र कर तथा राजश्व संकलनको कार्य भएको देखिन्छ ।

४.४ राजश्व परिचालनमा रहेका सवालहरू

गाउँपालिकाले साविकमा गाउँपालिका गठन हुँदा गाभिएका गाउँ विकास समितिका कार्यालयहरुलाई नै वडा कायम गरी वडा कार्यालयहरु सञ्चालन गरिएका छन् । वडा मार्फत सेवा प्रवाह गर्दाको अवस्थामा नै वडाबाट राजश्व संकलनको कार्य भएको छ। यसरी संकलन भएको राजश्वलाई वडागत तथा कार्यालयको अभिलेख तयार गरी तुलनात्मक रुपमा विश्लेषण समेत गरिएको छ । यसरी संकलन भएको राजश्वलाई पालिकाले विकास निर्माणको लागि बजेट तथा कार्यक्रम विनियोजनको आधार तयार गरेको छैन । त्यसै गरी यसरी संकलन भएको राजश्वलाई बैज्ञानिक आधारमानी गाउँपालिको बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्न सकेको खण्डमा हरेक वडाबाट संकलन हुने राजश्वलाई थप सिर्जनात्मक रुपमा संकलन तथा व्यवस्थापन हुन्छ ।

त्यसरी संकलन भएको राजश्व मध्ये केही अंसलाई वडागत वा पालकिागत विकास कार्यहरुमा खर्च गर्ने नीतिगत व्यवस्था हुन सकेमा पालिकाका करदाताहरुले राजश्व बुझाउन थप अभिप्रेरित भई समयमै कर बुझाउने र आय बृद्धि हुने देखिन्छ भने अर्को तिर राजश्व शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई थप प्रोत्सहानको व्यवस्था गरिनु पर्दछ । राजश्व संकलनको लागि जनशक्ति र संरचना सँगसँगै आम करदाताहरुको वृहत सहभागिता हुन सकेमा राजश्व संकलन थप प्रभावकारी रुपमा हुने देखिन्छ । राजश्व परिचालन तथा संकलन सम्बन्धी प्रतिनिधिमुलक रुपमा करदाताहरुको सहभागिता अुनशिक्षण, अभिमुखिकरण तथा तालिम गोष्ठी सञ्चालन गरी सन्देशमुलक अभियान सञ्चालन गर्ने एवम् करदाता पुरस्कार तथा सम्मान कार्यक्रमलाई समेत नियमित गराउनु पर्दछ । स्थानीय पत्रपत्रीका, रेडियो टेलिभिजनबाट समेत करदाताहरुलाई प्रोत्सहान हुने किशिमका कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु अपरिहार्य देखिन्छ ।

परिच्छेद – पाँच :

राजश्व सुधार कार्ययोजना

५. गाउँपालिकाको राजश्व सुधार कार्ययोजना

यस अध्यायमा सूचना विश्लेषण तथा सहभागितामूलक छलफलबाट तयार पारिएको आमचोक गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्य योजना प्रस्तुत गरिएको छ । राजस्व अभिवृद्धिका लागि प्रस्तुत गरिएको कार्य योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक नीति, रणनीति तथा विस्तृत क्रियाकलापहरु प्रस्तुत गरिएको छ । गाउँपालिकाको आगामी तीन आर्थिक वर्षहरुका लागि गरिएको राजस्व प्रक्षेपणको विवरण पनि यसै अध्यायमा प्रस्तुत गरिएकोछ।

५.१ राजस्व अभिवृद्धिका लागि अवलम्वन गर्नुपर्ने नीति तथा रणनीतिहरु

आमचोक गाउँपालिकाको आन्तरिक राजस्व परिचालन तथा राजस्व अभिवृद्धिका लागि देहाय बमोजिम नीति तथा रणनीतिहरु अवलम्वन गर्नुपर्ने देखिन्छ:

क) कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था

१. आमचोक गाउँपालिकाको कर संकलन गर्न नीति, नियम एवं ऐन कानुनहरु निर्माण गरिनेछ ।

२. घरजग्गाको भु-उपयोग नीति अनुसार वर्गीकरण, मुल्याँकन र अभिलेखलाई वैज्ञानिकीकरण गरी दर निर्धारण गरिनेछ ।

३. बजार विस्तार तथा व्यवस्थापनका लागि उपयुक्त नीति लिनु पर्दछ ।

४. राजस्वलाई सेवा प्रवाह तथा विकाससँग आवद्ध गरिने नीति अवलम्वन गरिनेछ ।

५. अधिकतम र नियमित कर तिर्ने करदातालाई पुरस्कार तथा सम्मानको व्यवस्था र समय भित्र कर बुझाउने करदातालाई निश्चित प्रतिशत छुटको व्यवस्था गरिनेछ ।

६. प्रगतिशिल कर सिद्धान्तमा आधारित दर तोकिनेछ ।

७. राजश्व संकलन कानुनद्धारा नै राजश्व नियमन र अनुगमनको व्यवस्था गरिनेछ ।

ख) राजस्व प्रशासन र प्रभावकारी व्यवस्थापन

१. गाउँपालिकाको राजस्व शाखाको स्तरोन्नती, भौतिक साधन तथा सूचना प्रविधियुक्त बनाइनेछ ।

२. सम्पत्ति कर (मालपोत समेत), व्यवसाय कर र घरजग्गा बहाल कर लगायतका राजश्व संकलनका लागि वडा तहमा सूचना संकलन तथा अभिलेखिकरण गरिनेछ ।

३. राजस्व शाखामा कार्यरत कर्मचारी लगायत जनप्रतिनिधिहरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि क्षमता विकास कार्य योजना (capacity development plan) बनाईनेछ ।

४. करदाताको कर अभिलेख नियमित रुपमा अद्यावधिक गरिनेछ ।

५. वडातहमा कम्प्यूटर सफ्टवेयर राखी अनलाईन विधिबाट राजश्व संकलन तथा अद्यावधिक गरी पालिका केन्द्रबाट नियमित अुनगमन र नियमन गरिनेछ ।

६. राजस्व संकलन अभिवृद्धिका लागि प्रोत्साहन नीति लागू गरिनेछ ।

७. अन्तर सरकारी, अन्तर शाखा तथा सरोकारवालाहरुसँग समन्वय गरी राजस्व संकलन गर्ने नीति अवलम्वन गरिनेछ ।

८. उपयुक्त प्रविधि तथा माध्यमबाट कर शिक्षा प्रणालीलाई व्यवस्थित गरी राजस्व संकलनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

९. वडा तथा बस्तीस्तरमा राजश्व संकलन तथा परिचालन सम्बन्धी अनुशिक्षण सञ्चालन गरी विशेष अभियान मार्फत राजश्व संकलन गरिनेछ ।

(ग) आर्थिक विकास तथा आयमूलक कार्यक्रम

१. गाउँपालिकाको आन्तरिक आयमा योगदान पुऱ्याउने आयोजनालाई प्राथमिकता दिइनेछ । आयोजना बैंक (Project Bank) तयार गरी सार्वजनिक नीजि साझेदारीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

२. बजार विस्तार तथा व्यवस्थापनका लागि उपयुक्त नीति बनाइनेछ । कुल पुँजीगत बजेटको १५ देखि २० प्रतिशत आर्थिक विकास, रोजगारी अभिवृद्धि र आन्तरिक राजस्व अभिवृद्धि गर्ने खालका आयोजनाका लागि छुट्याइनेछ ।

३. नागरिकको सहभागितामा स्थानीय आर्थिक विकासलाई (**उद्यमशिल, उत्पादन, रोजगारी र आर्थिक समृद्धि**) संस्थागत गरिनेछ ।

४. कृषिको व्यवसायीकरण र बजार व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ ।

५. संभाव्य क्षेत्रको छनौट गरी सांस्कृतिक तथा पर्यावरण पर्यटन (cultural and eco tourism) लाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

६. बेरोजगारी र विपन्न वर्गलाई आयमूलक कार्यक्रममा समावेश गरिनेछ

७. कृषि व्यवसाय र महिला सीपजन्य व्यवसायका लागि कर छुटको व्यवस्था गरिनेछ ।

८. एक वडा एक उत्पादनको योजनालाई प्राथमिकता दिई योजना तर्जुमा गरिनेछ ।

९. भाडा तथा वहाल रकमलाई व्यवस्थीत बनाउन बजार क्षेत्रमा रहेको सार्वजनिक जग्गामा भवन तथा संरचना निर्माण बजार व्यवस्थापन गरी भाडा तथा वहालमा लगाई आन्तरिक आय बृद्धि गरिनेछ ।

(घ) पारदर्शिता र जवाफदेहिता

१. गाउँपालिकाका पदाधिकारी तथा गाउँ क्षेत्र भित्र घर तथा जग्गा भएका कर्मचारीहरुले आर्थिक वर्ष शुभारम्भ मै कर तिरी सवै नागरिकलाई कर तिर्न उत्प्रेरणा गराइनेछ ।

२. करबाट उठेको रकमको सार्वजनिकरण गर्ने प्रबन्ध मिलाइनेछ । करदाताले देखिने र पालिकाको सेवा महशुस गर्ने खालका सेवा क्षेत्रमा लगानी गरिनेछ ।

३. वडा कार्यालय, टोल विकास समिति आदिलाई राजस्व परिचालन तथा अनुगमन कार्यमा सहभागिता गराइनेछ ।

४. करदातालाई तिर्नुपर्ने करका विषयमा जानकारी गराउने स्थानीय पत्रपत्रिका, एफ एम लगायतका प्रविधिको (technology) अवलम्वन गरिनेछ ।

५. आर्थिक वर्षमा सवैभन्दा बढी कर तिर्ने व्यक्ति तथा एकै ब्यक्तिद्धारा सवैभन्दा पहिला तीनवटै कर तिर्नेको नाम सार्वजनिक गरी सम्मान सहित पुरस्कार दिइनेछ ।

५.२ राजस्व अभिवृद्धिका कार्यान्वयनका लागि क्रियाकलापहरु

अध्ययन तथा छलफलबाट प्राप्त सुझाव बमोजिम आमचोक गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्य योजना अन्तर्गत देहाय बमोजिमका गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरु सुझावका रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ :

तालिका नम्बर १५

राजस्वका प्रमुख क्षेत्रहरुको कार्य योजना

सुधारका क्षेत्र	क्रियाकलाप	कार्यान्वयन समय	आगामी चार वर्षका लागि अनुमानित बजेट रु	जिम्मेवारी	प्रमाणित हुने आधार
(क) प्रमुख करहरु					
सम्पत्ति कर र मालपोत	सम्पत्ति कर, मालपोत वा भूमिकर सम्वन्धी कानून (कार्यविधि) तर्जुमा गर्ने ।	२०७९ असोज मसान्त सम्म	५०,०००	गाउँ कार्यपालिका	प्रकाशित कानुन
	करदाता विवरण अद्यावधिक	२०७९ मंसिर मसान्त सम्म	५०,०००	राजस्व शाखा, IT Section	राजस्वमा भएको अभिलेख
	Software जडान गरि वडातहसम्म Network प्रणाली सूचारु गर्ने	२०७९ पौष मसान्त सम्म	५,००,०००	राजस्व शाखा र सफ्टवेयर प्रदायक संस्था	वडातहसम्म आगामी आ.व. देखि कम्प्यूटरीकृत राजस्व प्रणाली भएको हुने ।
	क्षमता विकास तालीम (कम्प्यूटर सफ्टवेयर समेत)	२०७९ मसिर मसान्त सम्म	२००,०००	संस्थागत विकास	सीपको प्रयोग
	करदाता शिक्षा तथा अभिमुखीकरण *(विद्यालयका विद्यार्थी, शिक्षक तथा टोल*	प्रत्येक वर्ष असोज मसान्त	५,००,०००	राजस्व शाखा र वडा कार्यालय	कर शिक्षा सामाग्री र

सुधारका क्षेत्र	क्रियाकलाप	कार्यान्वयन समय	आगामी चार वर्षका लागि अनुमानित बजेट रु	जिम्मेवारी	प्रमाणित हुने आधार
	विकास संस्थालाई परिचालन गर्ने) (व्यवसाय तथा घरबहाल करका लागि समेत)	असार मसान्त २०७९ सम्म)			कार्यक्रम प्रतिवेदन
	स्थानीय कर सम्वन्धी गाउँपालिकाको भ्रमण र अवलोकन	२०७९ साल भित्र उपयुक्त समयमा	१००,०००		
	भु–उपयोग नीति अनुसार घरजग्गाको वर्गीकरण गरि मूल्यांकन दर निर्धारण गर्ने (मालपोत तथा नापी कार्यालयसँग समन्वय गरेर)	२०७९ असार सम्म	१००,०००	राजस्व शाखा र योजना शाखा	अभिलेख व्यवस्थापन
	बढी तथा नियमित कर तिर्ने करदातालाई सम्मान गर्ने ।	वर्षमा १ पटक (गाउँ सभामा)	३०,०००	गाउँ कार्यपालिका र राजस्व शाखा	कार्यपालिका स्तरीय निर्णय
	कर नतिर्नेलाई कालो सूचीमा राखी सार्वजनिक गर्ने ।	चौमासिक रुपमा	नियमित	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र राजश्व शाखा	सार्वजनिक पाटी र वेबसाइट
	अनुगमन गर्ने(सम्पत्ति कर, व्यवसाय कर, घरजग्गा बहाल कर)	हरेक ६ महिनामा	५००००	वडा कार्यालय, ,टोल विकास समिति र राजस्व शाखा	अनुगमन प्रतिवेदन र करदाता संख्याको वृद्धि ।

सुधारका क्षेत्र	क्रियाकलाप	कार्यान्वयन समय	आगामी चार वर्षका लागि अनुमानित बजेट रु	जिम्मेवारी	प्रमाणित हुने आधार
	समीक्षा तथा प्रतिवेदन	बार्षिक रुपमा	३००००	गाउँ कार्यपालिका र राजस्व शाखा	अनुगमनको नतीजा तथा प्रतिवेदन
बहाल कर	बहाल कर रकम संकलन सम्वन्धी कार्यविधि तयार गर्ने ।	२०७९ मंसिर मसान्त सम्म	३०,०००	गाउँ कार्यपालिका	कार्यविधि
	बहाल कर सम्वन्धमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।	प्रत्येक आ.व. मा नियमित	२०,०००	राजस्व शाखा	कर शिक्षा सामाग्री
	बहाल कर संकलनका लागि छुटटै कर्मचारीको व्यवस्था गर्ने ।	२०७९ चैत्र मसान्त सम्म	नियमित	गाउँ कार्यपालिका	नियुक्ती पत्र र जिम्मेवारी
	बहाल कर संकलनका लागि सरोकारवाला (जस्तैः करदाता सेवा कार्यालय) सँग समन्वय गर्ने ।	वर्षमा १ पटक	२०,०००	राजस्व शाखा	निर्णय पुस्तिका
व्यवसाय कर	करको दायरामा नआएका करदातालाई दर्तामा आउनका लागि सूचना जारी गर्ने ।	नियमित	नियमित	गाउँ कार्यपालिका	निर्णय पुस्तिका
	बजार तथा व्यापारिक क्षेत्रमा सडक बत्ती व्यवस्थापन	०८० असोज मसान्त भित्र	५०,०००	गाउँ कार्यपालिका	आ.व. ०८०।८१ को बजेट पुस्तिका र

सुधारका क्षेत्र	क्रियाकलाप	कार्यान्वयन समय	आगामी चार वर्षका लागि अनुमानित बजेट रु	जिम्मेवारी	प्रमाणित हुने आधार
					कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन
	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, उद्योग वाणिज्य संघ र घरेलु उद्योग सँग समन्वय गरि व्यवसायहरुको विवरण - पुँजीगत लगानी समेत) अद्यावधिक गर्ने	बार्षिक १ पटक (जेठ मसान्त सम्म)	२०,०००	राजस्व शाखा प्रमुख गाउँ कार्यपालिका	बैठकको निर्णय र प्राप्त अभिलेख
सवारी साधन कर	अटो रिक्सा तथा इ रिक्साको दर तोक्ने	२०७९ चैत्र मसान्त सम्म	गाउँ सभाको बैठक	गाउँ कार्यपालिका	गाउँ सभाबाट पारित आर्थिक ऐन
	गाउँपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा आएका अटो रिक्सा, इ रिक्सा आदिको लगत लिने ।	२०७९ पौष मसान्त सम्म	नियमित	राजस्व शाखा	लगत अद्यावधिक भएको हुने
	सरोकारवालाहरुसँग छलफल गरी दर्ता तथा नविकरणका लागि आव्हान गर्ने र कर संकलन गर्ने	२०८० श्रावण मसान्त सम्म	नियमित	राजस्व शाखा	
(ख) गैर करहरु (संभावित)					
प्राकृतिक स्रोत साधन (ढुङ्गा गिट्टी बालुवा)	ठेक्का प्रक्रिया बढाउन प्रदेश सरकार, जिसस, सम्वन्धित सरोकारवालाहरुसँग छलफल गरि IEE भएका क्षेत्रका कार्य अगाडी बढाउने (	२०७९ पौष मसान्त सम्म	२०,०००	वातावरण शाखा र प्राविधिक शाखा	निर्णय पुस्तिका

सुधारका क्षेत्र	क्रियाकलाप	कार्यान्वयन समय	आगामी चार वर्षका लागि अनुमानित बजेट रु	जिम्मेवारी	प्रमाणित हुने आधार
	सम्वन्धित क्षेत्रका नागरिक समाज र स्थानीय तहसँग समेत छलफल गरी)				
सामुदायिक बन	बन र सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरुसँग छलफल गर्ने ।	२०७९ फाल्गुण मसान्त सम्म	१००००	राजश्व तथा वातावरण शाखा	निर्णय पुस्तिका
	आगामी आर्थिक वर्षको कार्य योजना पेश गर्न लगाउने	२०७९ चैत्र १५ सम्म	नियिमित	राजश्व तथा वातावरण शाखा गाउँ सभा	निर्णय पुस्तिका
	आगामी आर्थिक वर्षको कार्य योजना स्वीकृत गर्ने र कार्य योजना बमोजिम वन पैदावर बिक्रीको १० प्रतिशत रकम बराबर रकमको अनुमान गर्ने ।	२०८० बैसाख मसान्त सम्म	१०,०००	विषयगत समिति र वातावरण शाखा	बार्षिक बजेट पुस्तिका
	अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण गर्ने ।	नियमित	१००००	विषयगत समिति र वातावरण शाखा	अनुगमन सम्वन्धी प्रतिवेदन
पूर्वाधार उपयोग शुल्क	निर्माण सम्पन्न भैसकेका पूर्वाधार क्षेत्रका लागि शुल्क तोकि ठेक्का प्रक्रिया अगाडी बढाउने ।	आ.व. ०८० मसान्त सम्म	१०,०००	योजना शाखा	टेण्डर डकुमेण्ट

सुधारका क्षेत्र	क्रियाकलाप	कार्यान्वयन समय	आगामी चार वर्षका लागि अनुमानित बजेट रु	जिम्मेवारी	प्रमाणित हुने आधार
	स्थानीय पूर्वाधार सम्वन्धी कार्यविधि तयार गरी शुल्क तोक्ने	२०७९ मंसिर मसान्त सम्म	२०,०००	गाउँ कार्यपालिका	गाउँ कार्यपालिकाबाट पारित कार्यविधि
	संभाव्यताको आधारमा आवश्यक स्थानीय पूर्वाधारको निर्माण गरि उपयोग सेवा शुल्क असुल गर्ने ।	आ.व. २०८०/८१ देखी	नियमित	राजस्व शाखा र पूर्वाधार सम्वन्धी हेर्ने शाखा	बार्षिक बजेट पुस्तिका
फोहरमैला व्यवस्थापन सेवा शुल्क तथा ढल सेवा शुल्क	फोहरमैला व्यवस्थापन सेवा सम्वन्धी छुट्टै कानून जारी गर्ने ।	२०८० असार मसान्त सम्म	२०,०००	गाउँ सभा, गाउँ कार्यपालिका, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र फोहरमैला व्यवस्थापन हेर्ने शाखा प्रमुख	
	अस्पताल, बित्तीय संस्था, सरकारी तथा गैरसरकारी लगायत शिक्षण संस्थाका प्रतिनिधि लगायत टोलसुधार समिति, उद्योग वाणिज्य संघ आदिसँग छलफल गर्ने र एकमुष्ठ वार्षिक शुल्क उठाउने विषयमा जानकारी गराउने ।	प्रत्येक आर्थिक वर्षको असोज भित्र	२५,०००	अध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र फोहरमैला व्यवस्थापन हेर्ने शाखा प्रमुख	

सुधारका क्षेत्र	क्रियाकलाप	कार्यान्वयन समय	आगामी चार वर्षका लागि अनुमानित बजेट रु	जिम्मेवारी	प्रमाणित हुने आधार
(ख) आर्थिक विकास तथा आर्थिक उद्यमशिलता सम्वन्धी					
सम्भाव्य आर्थिक क्षेत्रको पहिचान, निर्माण, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन	स्थानीय आर्थिक विकास रणनीतिक योजना तयार गर्ने	२०८० चैत्र सम्म	३००००	गाउँ कार्यपालिका	रणनीति योजना प्रतिवेदन
	आर्थिक संभाव्य भएका बहु वर्षिय आयोजना क्षेत्रहरुको DPR तथा आयोजना बैंक तयार गर्ने ***समूह छलफलबाट प्राप्त आयोजनाहरुको संभाव्य तथा प्राथमिकता आधारमा)***	२०८१ चैत्र मसान्त सम्म	५००००	आर्थिक विकास समिति, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, योजना शाखा प्रमुख, आर्थिक विकास शाखा	DPR and Project Bank
	आर्थिक उद्यमशिलता सम्वन्धी कार्यक्रम योजना तयार गर्ने (***समूह छलफलबाट प्राप्त रोजगारी अभिवृद्धि गर्ने खालका कार्यक्रमहरु प्राथमिकताका आधारमा)***	२०८२ आषाढ मसान्त सम्म	२००००	वडा कार्यालय, आर्थिक विकास शाखा	बार्षिक योजना पुस्तिका
सूचना तथा सञ्चार	स्थानीय सञ्चार माध्यमबाट कर तथा राजश्व संकलन प्रकृया, छुट तथा जरिवाना एवम् कर सचेतनामुलक सामाग्री सम्प्रेषण गर्ने	२०७९ साल श्रावण महिना देखि बर्षमा कम्तीमा ४ पटक	५५,०००	राजश्व शाखा	समाचार प्रकासित तथा प्रशारण भएको अभिलेख
जम्मा प्रस्तावित लागत रु			**२१,००,०००**	**(एक्काइस लाख मात्र)**	

स्रोत : मिति २०७८।१२।१५ र मिति २०७९।२।२८ गतेको कार्यशाला गोष्ठीमा भएको छलफल र निश्कर्ष

५.३ राजस्व सुधार कार्य योजनाका आधारमा आन्तरिक राजस्वको प्रक्षेपण

माथि उल्लेखित क्रियाकलापको कार्यान्वयनका आधारमा आमचोक गाउँपालिकाको राजस्वको सम्भाव्यता प्रक्षेपण गरिएको छ। गाउँपालिकाले यस प्रक्षेपणलाई आगामी तीन आर्थिक बर्षको वार्षिक बजेट अनुमानको क्रममा मार्गदर्शनको रूपमा लिन सक्नेछ। आगामी आर्थिक वर्षमा स्थानीय राजस्व परामर्श समिति तथा स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिलाई सहयोग पुग्ने गरि आन्तरिक स्रोतको प्रक्षेपण गरिएको छ। प्रक्षेपणका मान्यताहरु देहाय बमोजिम रहेका छन्

प्रक्षेपणका मान्यताहरुः

१. गाउँपालिकाले आगामी आर्थिक वर्षदेखि सम्पत्ति कर र भुमिकर (मालपोत) सफ्टवेयर मार्फत अभिलेख राखी संकलन हुने गरी राजश्वको प्रस्ताव गरिएको छ। आगामी दिनहरुमा करदातालाई करको दायरामा ल्याउन राजस्व प्रशासनमा सुधार, जनप्रतिनिधिहरुको सक्रियता र जनचेतनामुलक कार्यबाट करदातालाई क्रमशः करको दायरामा ल्याउन सकिन्छ भन्ने अनुमानका आधारमा लक्ष्य राखिएको छ।

२. जडिबुटीको संभावना देखिएकोले प्रक्षेपण तालिकामा आय प्रक्षेपण गरिएको छ।

३. ग्रामिण क्षेत्र भएपछि विभिन्न प्रकारका व्यापारिक विज्ञापनहरु स्थानीय बजार क्षेत्रमा राख्ने संभावना रहेकाले विज्ञापन कर ठेक्का प्रक्रिया मार्फत संकलन गरिने गरी आर्थिक वर्षको १० प्रतिशतले वृद्धि हुने गरि प्रक्षेपण गरिएकोछ। साथै मनोरञ्जन कर पनि सोही बमोजिम १० प्रतिशतले वृद्धि गरि प्रक्षेपण गरिएको छ।

४. घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क मालपोत कार्यालयबाट संकलन भैरहेकाले यसको आय बापतको रकम प्रक्षेपण रोयल्टी बापत प्राप्त हुने गरी प्रक्षेपण गरिएको छ।

५. गाउँघरमा स्थानीय बजारमा चल्ने गरी अटो रिक्सा र इ रिक्साको सञ्चालनमा आएकोले सो वापतको आय प्रक्षेपण गरिएकोछ।

६. अनुसूचीमा उल्लेख भए बमोजिमका गैर करका क्षेत्रहरु प्राकृतिक स्रोत उपयोग (ढुङ्गा, गिट्टी बालुवा आदि), सामुदायिक बन, पूर्वाधार उपयोग शुल्क सम्वन्धमा सोही अनुसूचीमा उल्लेख भए बमोजिम प्रक्षेपण गरिएको छ। गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका ५६ वटा सामुदायिक बनहरुबाट बार्षिक रुपमा अभिलेख अद्यावधिक गराई रोयल्टी वापत प्राप्त हुने रकमलाई आयमा प्रक्षेपण गरिएको छ।

७. बहाल बिटौरी शुल्क, पार्किङ्ग शुल्क, पर्यटन शुल्क, सिफारिस सेवा शुल्क दस्तुर आदिलाई स्थानीय राजस्व परामर्श समितिले आ.व.०७८।७९ का लागि अनुमान गरेको रकमलाई नै आधार मानी तत्पश्चात आगामी तिन आर्थिक वर्षका लागि १० प्रतिशतले वृद्धि हुने गरि रकमको प्रक्षेपण गरिएको छ।

८. गाउँपालिकाका विभिन्न बजार क्षेत्रहरुमा घर निर्माण निरन्तर रुपमा भई रहेको र हालसम्म पालिकाको केन्द्रमा बालंखा बजारमा समेत नक्सापास मापदण्ड लागु नभएकाले सो क्षेत्रमा घर नक्सापास प्रणाली थालनी गर्ने र पालिका भित्रमा सवै घरधुरीलाई अभिलेखिकरण गर्ने र नयाँ घर निर्माणका लागि गत आर्थिक बर्षमै निधारण

भएको घरनक्सा पास निवेदन दस्तुर रु ५०० , नक्सापास दस्तुर पक्की रु २००० र कच्ची रु ५०० लाई आधारमानी आगामी तीन आर्थिक वर्षमा १० प्रतिशत वृद्धि दरमा आम्दानी हुने गरि प्रक्षेपण गरिएको छ ।

९. नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुन सक्ने राजस्व बाँडफाँड वापतको रकम र अनुदान रकमलाई आन्तरिक आयमा प्रक्षेपणमा समावेश गरिएको छैन । यसलाई कुल आयमा मात्र समावेश गरिएको छ ।

माथि उल्लेख भए बमोजिम प्रक्षेपणका मान्यताका आधारमा आगामी तीन आर्थिक वर्षका लागि आमचोक गाउँपालिकाले देहाय बमोजिमको लक्ष्य हासिल हुने गरी न्यूनत्तम रुपमा आन्तरिक स्रोत संकलन गर्न सक्नेछ :

तालिका नम्बर १६

आमचोक गाउँपालिकाको आ.व. तीन आर्थिक बर्षको यथार्थ आय, चालु आवको प्रस्तावित आय र आगामी तीन आर्थिक बर्षको आय प्रक्षेपण विवरण, २०७९

राजश्व संकेत	राजश्व शिर्षक	यथार्थ (विगत तीन आ.व. को)			औसत वृद्धि दर (प्रतिशत)	प्रस्तावित आय(चालु आ.व. को	प्रक्षेपित आय -आगामी तीन आ.व. को		
		आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८			आव २०७९/८०	आव २०८०/८१	आव २०८१/८२
१००००	राजश्व तथा अनुदान								
११०००	**कर**								
११३००	**सम्पत्ति कर**								
११३१३	सम्पत्ति कर		०	८७९९३		१०३५५५०	३७००००	४०७०००	४४७७००
११३१४	**भूमी कर (मालपोत)**	६९५०००	९०४४८.५	१३४४१५५	६४९.५६	६६१०००	१५०००००	१६५००००	१८१५०००
११३२०	**खुद सम्पत्तिमा लाग्ने चालु कर**								
११३२१	घर बहाल कर		०	१७४४४		६००००	५००००	५५०००	६०५००
११३२२	बहाल विटौरी शुल्क		७०५७०			७५०००	५००००	५५०००	६०५००
११३५०	**विक्तिय र पुँजीगत कारोबारमा लाग्ने बर**								
११३५१	व्यवसाय कर		१८०६०	११०५७५	२५६.१३	१५००००	१०००००	११००००	१२१०००
११४००	**बस्तु तथा सेवामा आधारित कर**								
११४५०	**पूर्वाधार सेवाको उपयोग तथा सवारी साधनमा लाग्ने कर**								
११४५१	सवारी साधनमा कर (सावरी दर्ता वार्षिक सवारी) कर		०			१५००००	१००००	११०००	१२०००
११४५२	पूर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर		०					०	५००००
११४७०	**मनोरञ्जन कर**								
११४७१	सिनेमा डकुमेन्ट्री		०				३०००	३३००	३६३०
११४७२	विज्ञापन कर		०				५०००	५५००	६०५०
११६००	**अन्य कर**								

११६१०	**व्यवसायले भूत्तानि गर्ने**								
११६१३	व्यवसाय रजिष्ट्रशन दस्तुर		०	१९६१००			२५०००	२७५००	३००००
११६२०	**व्यवसाय बाहेक अन्यले भूत्तानी गर्ने**								
११६३०	**कृषि तथा पशुजन्य कारोवारमा लाग्ने कर**								
११६३१	कृषि तथा पशुजन्य वस्तुको व्यवसायिक कारोवारमा लाग्ने कर		०				५००००	५५०००	६००००
११६९०	**अन्य कर**								
११६९१	अन्य कर (कवाडी कर)		०	२६५९५६		३०००००	५०००	५५००	६०५०
१४१५०	**भाडा तथा रोयल्टी**								
१४१५१	सरकारी सम्पत्तिको बहालबाट प्राप्त आय			१४६५००			५०००००	५५००००	६०५०००
१४१७०	**राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त आय**								
१४१७१	वन रोयल्टी		०				३०००००	३३००००	३६३०००
१४१७६	पर्यटन सेवा शुल्क रोयल्टी		०					२००००	२२०००
१४१७७	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन रोयल्टी						१०००००	११००००	१२१०००
१४१७८	सवारी साधन कर						१००००	११०००	१२०००
१४२१०	**बस्तु तथा सेवा बिकीबाट प्राप्त रकम**								
१४२११	कृषि उन्पादनको विकीबाट प्राप्त रकम		०				०	१०००००	११००००
१४२१२	सरकारी सम्पत्ति विकीबाट प्राप्त रकम		०				५००००	५५०००	६०५००
१४२१३	अन्य विकीबाट प्राप्त रकम		०				५००००	६००००	७००००
१४२१८	विद्युत सेवा शुल्क		०				५००००	५५०००	६००००
	अन्य सेवा शुल्क (फोहोरमैला व्यवस्थापन शुल्क)						५००००	५५०००	६०५००

१४२१९	अन्य सेवा शुल्क (प्राकृतिक स्रोत संकलन तथा विक्री)		०			२२९००००	५००००	५५०००	६०५००
१४२२०	**प्रशासनिक सेवा शुल्क**								
१४२२१	न्यायिक दस्तुर		०				१००००	११०००	१२०००
१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी						१००००	११०००	१२०००
१४२२४	परिक्षा शुल्क			९८००			१००००	११०००	१२०००
१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क		०				३००००	३३०००	३६३००
१४२४०	**दस्तुर**								
१४ २४१	पार्किङ्ग शुल्क		०				१००००	११०००	१२१००
१४२४२	नक्शा पास दस्तुर		०				५००००	५५०००	६०५००
१४ २४३	सिफारिस दस्तुर	३६६२०२	०	४३११४७		१०००५००	४०००००	४४००००	४८४०००
१४२४४	व्यत्तिगत घटना दर्ता दस्तुर			७९५००			५००००	५५०००	६५०००
१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर						५००००	५५०००	६५०००
१४२४६	मूल्याङ्कन दस्तुर						५००००	५५०००	६५०००
१४२४९	अन्य दस्तुर		३५६७३५.३८	२०९४१८	-२०.६५		२०००००	२२००००	२४२०००
१४२६५	अन्य क्षेत्रको आय	९४९९२८	१९५४५१३.००				५००००	५५०००	६५०००
१४३००	**दण्ड, जरिवाना र जफत**								
१४३१०	**दण्ड , जरिवाना र जफत**								
१४३११	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत	२४७०००	०			२७९५०	३००००	३३०००	३६३००
१४५२०	**अन्य राजश्व**								
१४५२२	साना सवारी कर						१००००	११०००	१२०००
१४५२९	**अन्य राजश्व - विविध आय)**								
१५०००	बेरुजु								
१५१००	बेरुजु	६७७०४					५००००	५५०००	६०५००
	कुल जम्मा	२३२५८३४	२४९०३२७	२८९८५८८	११.७३	५७५००००	४३३८०००	४८९६८००	५४५६६३०

स्रोत : आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयको आन्तरिक आय विवरण, २०७९

चित्र नम्बर ७

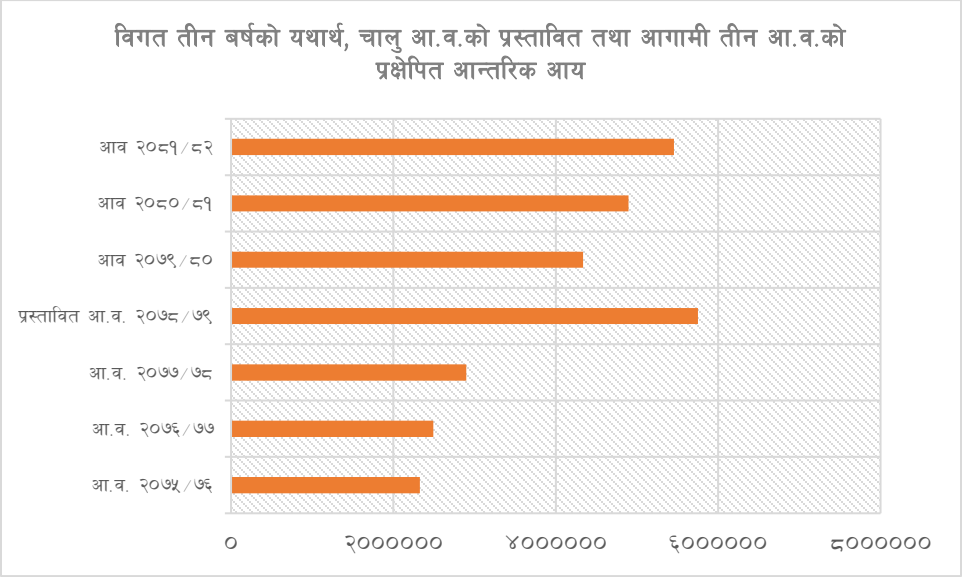

विगत तीन आर्थिक बर्षको औषत आयबृद्धि ११.७३ प्रतिसतले भएको देखिएकोले चालु आर्थिक बर्षको लागि प्रस्तावित भएको आन्तरिक आयको बजेटलाई आधार मानी आगामी आर्थिक बर्षहरुको लागि समेत आन्तरिक आयमा औषतमा १२.१७ प्रतिसतको दरले आयबृद्धि हुने गरी आय प्रक्षेपित गरिएको छ। यसरी तुलना गर्दा विगत तीन आर्थिक बर्षमा यथार्थ कुल आन्तरिक आय रु ७७ लाख १४ हजार ७२१ भएकोमा आगामी तीन आर्थिक बर्षको लागि थप १८ वटा नयाँ क्षेत्रहरुमा समेत गरी ३३ वटा राजश्वका क्षेत्रहरुमा आन्तरिक आय संकलन गरी तीन आर्थिक बर्षमा कुल आन्तरिक आय १ करोड ४६ लाख ९१ हजार ४ सय ३० संकलन गर्ने गरी आय प्रक्षेपित गरिएको छ।

परिच्छेद – छ

आगामी तीन बर्षको आय प्रक्षेपण

६.१ राजस्व सुधार कार्य योजनाका आधारमा राजस्व प्रक्षेपण

गाउँपालिकाको राजश्व सुधारको लागि यो कार्य योजनाको खण्ड ५.२ बमोजिमका क्रियाकलापहरु सञ्चालन गरी राजश्व सुधारका प्रयासहरु गरिएमा आगामी तीन आर्थिक बर्षमा तपसिल बमोजिमको राजश्व शिर्षकहरुमा सुधार हुने देखिन्छ। जसका लागि गाउँपालिकाले नीति तथा कानुन, संरचनागत र कार्यगत क्षेत्रमा निर्धारित कार्य योजना कार्यान्वयन गर्नु पर्ने देखिन्छ। जसका लागि २० प्रकारका विभिन्न योजना तथा कार्यक्रमहरुको लागि कुल बजेट २१ लाख प्रक्षेपित गरी राजश्व सुधारका लागि गर्नु पर्ने कार्यहरुलाई राजश्व सुधार योजनामा समावेश गरिएकोले आगामी तीन आर्थिक बर्षमा माथि खण्ड ५.२ मा उल्लिखित योजना कार्य योजना अनुसारको कार्य सम्पन्न गरिएमा राजश्व सुधारका क्षेत्रमा तपसिल बमोजिमको आन्तरिक आयमा सुधार ल्याउन सकिने अपेक्षा गरिएको छ।

तालिका नम्बर १७

आमचोक गाउँपालिकाको आगामी तीन आर्थिक बर्षको आय प्रक्षेपित आन्तरिक आय विवरण, २०७९

राजश्व संकेत	राजश्व शिर्षक	प्रस्तावित आय (चालु आ.व. २०७८।७९ को)	प्रक्षेपित आय -आगामी तीन आ.व. को		
			आव २०७९/८०	आव २०८०/८१	आव २०८१/८२
१००००	राजश्व तथा अनुदान				
११०००	**कर**				
११३००	**सम्पत्ति कर**				
११३१३	सम्पत्ति कर	१०३५५५०	३७००००	४०७०००	४४७७००
११३१४	**भूमी कर (मालपोत)**	६६१०००	१५०००००	१६५००००	१८१५०००
११३२०	**खुद सम्पत्तिमा लाग्ने चालु कर**				
११३२१	घर बहाल कर	६००००	५००००	५५०००	६०५००
११३२२	बहाल विटौरी शुल्क	७५०००	५००००	५५०००	६०५००
११३५०	**वित्तिय र पुँजीगत कारोबारमा लाग्ने बर**				
११३५१	व्यवसाय कर	१५००००	१०००००	११००००	१२१०००
११४००	**बस्तु तथा सेवामा आधारित कर**				
११४५०	**पूर्वाधार सेवाको उपयोग तथा सवारी साधनमा लाग्ने कर**				
११४५१	सवारी साधनमा कर (सावरी दर्ता वार्षिक सवारी) कर	१५००००	१००००	११०००	१२०००
११४५२	पूर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर			०	५००००
११४७०	**मनोरञ्जन कर**				
११४७१	सिनेमा डकुमेन्ट्री		३०००	३३००	३६३०
११४७२	विज्ञापन कर		५०००	५५००	६०५०
११६००	**अन्य कर**				
११६१०	**व्यवसायले भूत्तानि गर्ने**				
११६१३	व्यवसाय रजिष्ट्रशन दस्तुर		२५०००	२७५००	३००००
११६२०	**व्यवसाय बाहेक अन्यले भूत्तानी गर्ने**				
११६३०	**कृषि तथा पशुजन्य कारोवारमा लाग्ने कर**				

११६३१	कृषि तथा पशुजन्य वस्तुको व्यवसायिक कारोवारमा लाग्ने कर		५००००	५५०००	६००००
११६९०	**अन्य कर**				
११६९१	अन्य कर (कवाडी कर)	३०००००	५०००	५५००	६०५०
१४१५०	**भाडा तथा रोयल्टी**				
१४१५१	सरकारी सम्पत्तिको बहालबाट प्राप्त आय		५०००००	५५०००००	६०५०००
१४१७०	**राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त आय**				
१४१७१	वन रोयल्टी		३०००००	३३०००००	३६३०००
१४१७६	पर्यटन सेवा शुल्क रोयल्टी			२००००	२२०००
१४१७७	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन रोयल्टी		१०००००	११०००००	१२१०००
१४१७८	सवारी साधन कर		१००००	११०००	१२०००
१४२१०	**बस्तु तथा सेवा बिक्रीबाट प्राप्त रकम**				
१४२११	कृषि उन्पादनको विक्रीबाट प्राप्त रकम		०	१०००००	११०००००
१४२१२	सरकारी सम्पत्ति विक्रीबाट प्राप्त रकम		५००००	५५०००	६०५००
१४२१३	अन्य विक्रीबाट प्राप्त रकम		५०००००	६०००००	७०००००
१४२१८	विद्युत सेवा शुल्क		५००००	५५०००	६००००
	अन्य सेवा शुल्क (फोहोरमैला व्यवस्थापन शुल्क)		५००००	५५०००	६०५००
१४२१९	अन्य सेवा शुल्क (प्राकृतिक स्रोत संकलन तथा विक्री)	२२९००००	५००००	५५०००	६०५००
१४२२०	**प्रशासनिक सेवा शुल्क**				
१४२२१	न्यायिक दस्तुर		१००००	११०००	१२०००
१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी		१००००	११०००	१२०००
१४२२४	परिक्षा शुल्क		१००००	११०००	१२०००
१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क		३००००	३३०००	३६३००
१४२४०	**दस्तुर**				
१४ २४१	पार्किङ्ग शुल्क		१००००	११०००	१२१००
१४२४२	नक्शा पास दस्तुर		५००००	५५०००	६०५००
१४ २४३	सिफारिस दस्तुर	१०००५००	४०००००	४४०००००	४८४०००
१४२४४	व्यत्तिगत घटना दर्ता दस्तुर		५००००	५५०००	६५०००
१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर		५००००	५५०००	६५०००
१४२४६	मूल्याङ्कन दस्तुर		५००००	५५०००	६५०००
१४२४९	अन्य दस्तुर		२०००००	२२०००००	२४२०००

१४२६५	अन्य क्षेत्रको आय		५००००	५५०००	६५०००
१४३००	**दण्ड, जरिवाना र जफत**				
१४३१०	**दण्ड , जरिवाना र जफत**				
१४३११	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत	२७९५०	३००००	३३०००	३६३००
१४५२०	**अन्य राजश्व**				
१४५२२	साना सवारी कर		१००००	११०००	१२०००
१४५२९	**अन्य राजश्व -विविध आय)**				
१५०००	बेरुजु				
१५१००	बेरुजु		५००००	५५०००	६०५००
	कुल जम्मा	५७५००००	४३३८०००	४८९६८००	५४५६६३०

चित्र नम्बर ८

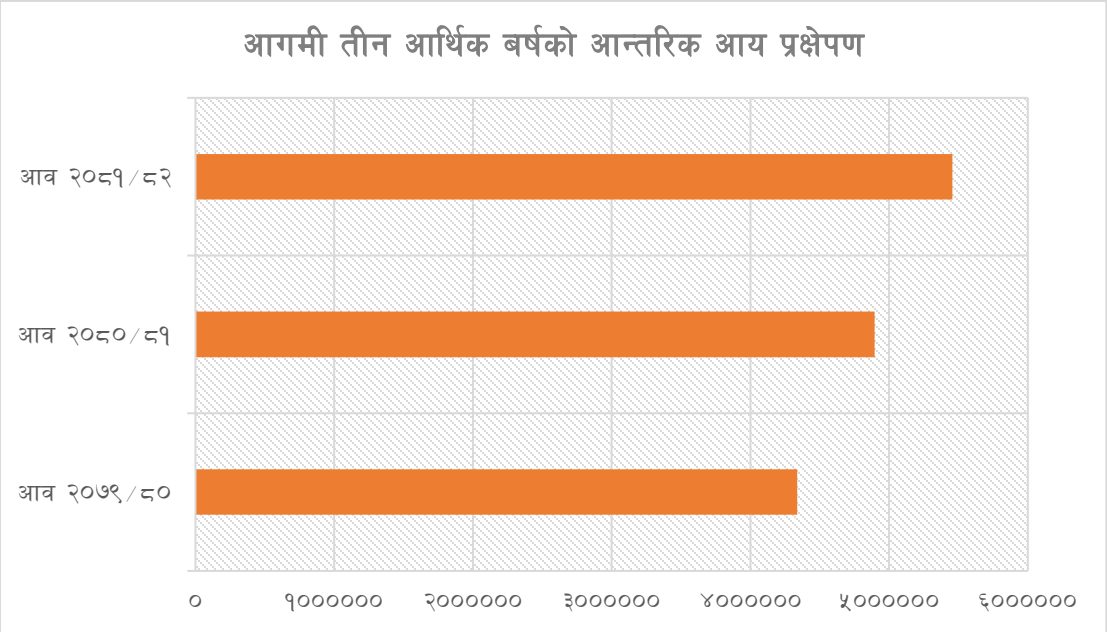

उल्लेखित चित्र अनुसार आमचोक गाउँपालिका आगामी तीन आर्थिक बर्षको आन्तरिक आयको प्रक्षेपणलाई क्रमस तीन आर्थिक बर्षमा बृद्धि गर्ने गरी प्रस्ताव गरिएको छ ।

६.२ गाउँपालिकाको आगामी तीन आर्थिक बर्षको राजश्व प्रक्षेपण

उल्लेखित खण्डमा विगत तीन आर्थिक बर्षमा राजश्व संकलन गरी बृद्धि गरिएको विवरणको आधारमा राजश्व प्रक्षेपण गरिएको छ । यसरी प्रक्षेपण गर्दा कर र गैर कर राजश्वलाई अलग अलग गरी प्रस्तुत गरिएको छ भने राजश्व संकलनको क्षेत्रमा सवै भन्दा बढी योगदान गरेका राजश्वका क्षेत्र एवम् सवै भन्दा कम योगदान दिने वा संकलन गर्न एवम् राजश्वको दररेट निर्धारण एवम् दायरामा समेटन नसकेका थप सुधारका लागि समेटनु पर्ने राजश्वका क्षेत्रहरु समेत पहिचान गरी आगामी तीन आर्थिक बर्षको लागि राजश्व संकलनको प्रक्षेपण गरिएको आयको विस्तृत विवरणहरु अनुसूची ४ मा उल्लेख गरिएको छ । आय प्रक्षेपणको संक्षिप्त विवरण तपसिल बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नम्बर १८

आय शिर्षक	यथार्थ (विगत तीन आ.व. को)				-आगामी तीन आ.व. को प्रक्षेपित आय		
	आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	आ.व. २०७८/७९ को प्रस्तावित आय	आव २०७९/८०	आव २०८०/८१	आव २०८१/८२
आन्तरिक आय	२३२५८३४	२४९०३२७	२८९८५८८	५७५००००	४३३८०००	४८९६८००	५४५६६३०
बाह्य आय	३०६७१०९२४	३०९३८६१५७	३८३८४७९४५	३९७७२५४४९	४२३००००००	४६७३०००००	५१५०३००००
जम्मा बजेट	३०९०३६७५८	३११८७६४८४	३८६७४६५३३	४०३४७५४४९	४२७३३८०००	४७२१९६८००	५२०४८६६३०

स्रोत : आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयको आय विवरण, २०७९

चित्र नम्बर ९

विगत तीन आर्थिक बर्षको यथार्थ, चालु आ.व. को प्रस्तावित र आगामी तीन आर्थिक बर्षको प्रक्षेपित आयको स्तम्भ चित्र

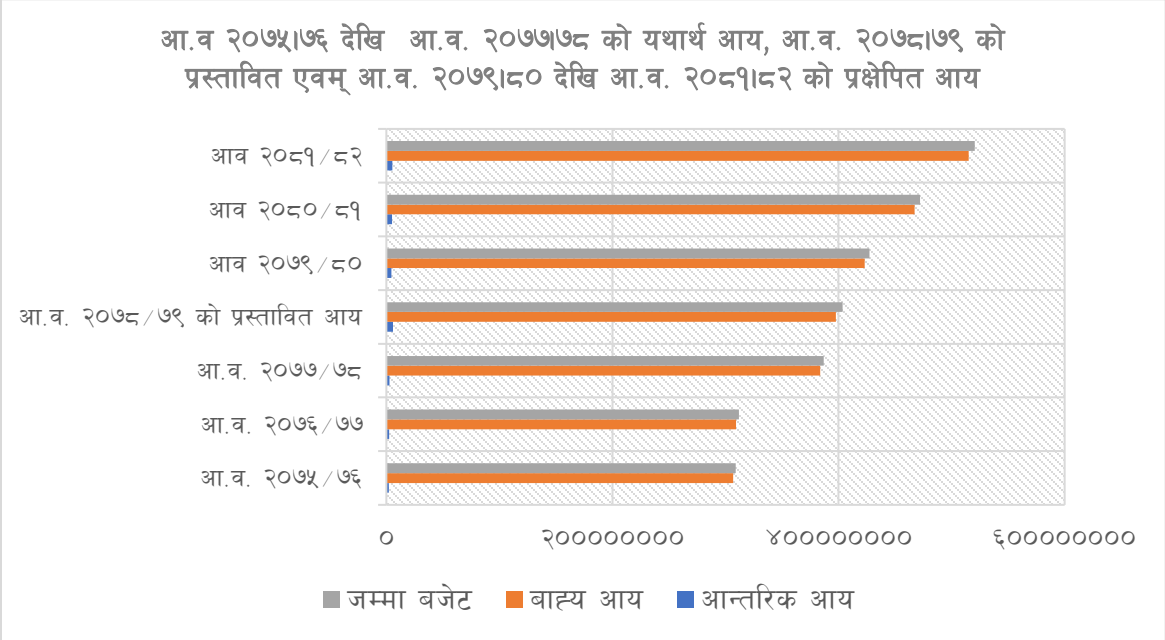

उल्लेखित विवरण तथा चित्र अनुसार कुल आयमा आन्तरिक आयको योगदान विगत तीन बर्षहरुमा ०.८ प्रतिसत भन्दा कमी, चालु आर्थिक बर्षको प्रस्तावित आयमा १.४३ प्रतिसत र आगामी तीन आर्थिक बर्षमा अधिकतम् १.०२ प्रतिसत योगदान पुग्ने गरी आन्तरिक आय प्रक्षेपित गरिएको छ ।

परिच्छेद – सात

अपेक्षित नतिजा

प्रतिवेदनमा अनुसूची ४ मा उल्लेख भए बमोजिम आगामी तीन आर्थिक बर्षको लागि प्रस्तावित गरिएको राजश्वको शिर्षकगत अनुमानको आधारमा अपेक्षित नतिजा तयार भएको छ । स्थानीय सरकार कार्य प्रारम्भको दोश्रो चरणमा रहेकोले राजश्वको क्षेत्रमा काम गर्ने कर्मचारी जनशक्ति समयमै व्यवस्थापन हुन नसकेको र सूत्र प्रणालीको थालनीको चरणमा गरिएको आय विश्लेषण भएकाले कतिपय शिर्षक अनुसार अनपेक्षित रुपमा आय घटवढ भएको देखिएको एवम् नयाँ शिर्षकहरुमा आम्दानी बाँधनु पर्ने भएकाले पनि आय शिर्षकहरुमा नियमित हुन सकेको नदेखिएता पनि गाउँपालिकाको आयको संभावनालाई समेत विश्लेषण गरी समग्रमा बार्षिक रुपमा १० प्रतिसतको दरले गाउँपालिकाको आन्तरिक कार्यमा बृद्धि हुने अनुमान गरी अपेक्षित नतिजाको प्रस्ताव गरिएको छ ।

आन्तरिक आयमा सुधार गर्न तयार भएको राजश्व सुधार कार्य योजनाको आधारमा राजश्व सम्बन्धी विभिन्न तालिम, गोष्ठी, अनुशिक्षण जस्ता अभियानहरु सञ्चालन, सूचना प्रविधिमैत्री एवम् सफ्टवेयर प्रणालीबाट

राजश्व सूचनाको अभिलेखिकरण एवम् स्थानीयस्तरमा करदाता शिक्षाको लागि प्रचार प्रसार समेत गरी आगामी तीन आर्थिक बर्षमा लक्षित रिएका राजश्व संकलन एवम् आय प्राप्त हुने अपेक्षा गरिएको छ । जसले गर्दा राजश्वको दायरा समेत फरकिलो भई माथि उल्लेखित खण्ड ५.३ बमोजिम आन्तरिक आयमा बृद्धि भएको हुनेछ ।

परिच्छेद – आठ

अनुगमन र मूल्याङ्कन

अध्ययन टोलीबाट राजश्व सुधार योजनाको प्रस्तावित मस्यौदा प्रतिवेदन तयार भएपछि प्रदेश प्रशिक्षण केन्द्र एवम् संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको विशेष अनुगमनमा मुख्य सल्लाह र सुझाव प्राप्त भएपछि यो प्रतिवेदनको अन्तिम मस्यौदा तयार गरी गाउँपालिका तथा गाउँ सभाबाट योजना स्वीकृत भए पछि कार्यान्वनयमा आउने छ । आगामी तीन बर्षको लागि योजना तर्जूमा गरिने भएकाले योजनामा प्रस्ताव भएको बजेट तथा कार्यक्रमहरुलाई सोही अनुसार कार्यान्व्यन गर्दै लगिने छ । यो कार्यक्रम प्रायजसो कार्यालयबाट कतिपय स्थानीय सरोकारवाला निकाय वा करदाताहरुबाटनै सञ्चालन हुने भएको योजना कार्यान्वनयको लागि श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति, स्थानीय राजश्व परामर्श समिति, आर्थिक विकास समितिबाट योजना कार्यान्वयनका लागि बजेट व्यवस्थापनका लागि आवश्यक समन्वय र सहजीकरण गरिनेछ ।

राजश्व सुधार कार्ययोजना कार्यान्वयन गरी अपेक्षित उपलब्धी हासिल गर्न सोही कार्ययोजनामा समावेश गरिएका नीति, रणनीति र कार्यक्रमहरुको प्रभावकारिताको सुनिश्चित गर्न अध्यक्षको संयोजकत्वमा एक अनुगमन तथा मूल्यांकन समिति गठन गर्न सकिनेछ ।

(क)	उपाध्यक्ष	–	संयोजक
(ख)	उपाध्यक्षले तोकेको राजश्व परामर्श समितिको सदस्य	–	सदस्य
(ग)	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	–	सदस्य
(ग)	आर्थिक विकास समितिका संयोजक	–	सदस्य
(ङ)	राजश्व शाखा प्रमुख	–	सदस्य सचिव

परिच्छेद ९

साराशं, निश्कर्ष र सुझावहरु

९.१ सारांश र निश्कर्ष

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको संविधान बमोजिम गठन भएका स्थानीय तहहरुको कार्य जिम्मेवारी तथा वित्तीय स्रोतको व्यवस्था संविधानले नै गरेको छ । संविधान बमोजिम गाउँपालिकालाई सम्पत्ति कर, भूमिकर (मालपोत), घरजग्गा बहाल कर, व्यवसाय कर लगायत अन्य कर तथा गैर करहरुको व्यवस्था गरेको छ । यसका अलावा गाउँपालिकाले केन्द्र तथा प्रदेशबाट समेत राजस्व बाँडफाँट र अनुदानबाट रकम प्राप्त गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ । यद्यपी संविधान तथा कानूनमा उल्लेख भए बमोजिम गाउँपालिकालाई दिइएको आम्दानीका स्रोतहरुले तोकिएका खर्चका जिम्मेवारी पूरा गर्न सम्भव हुदैन । संघ तथा प्रदेश तहबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाँट तथा अनुदानबाट समेत सो जिम्मेवारी पुरा गर्न माग बमोजिम सेवा प्रवाह गर्न प्रायः असम्भव नै हुन्छ । तसर्थ गाउँपालिकासँग दुई वटा विकल्पहरुलाई सँगसँगै लैजानु पर्ने हुन्छ । पहिलो विकल्प गाउँपालिकाको राजस्व प्रशासन सुदृढीकरण गरी संविधान र कानूनले दिए बमोजिम कर, सेवा शुल्क दस्तुरका साथै आफ्नो क्षेत्र भित्र संभावित स्रोतहरुको पहिचान गरी राजस्व अभिवृद्धि गर्ने र दोस्रो विकल्प भनेको गाउँपालिकाले आय आर्जन हुने क्षेत्रको पहिचान गरि आन्तरिक वा वाह्य स्रोतहरुको लगानी (ऋण, बोण्ड जारी, सार्वजनिक निजी साझेदारी) मार्फत नागरिकहरुलाई सेवा प्रवाहका साथसाथै आन्तरिक स्रोत वृद्धि गर्नुपर्ने हुन्छ । यी दुवै विकल्प मार्फत आन्तरिक राजस्व अभिवृद्धि भएमा गाउँपालिकाको विश्वसनियता कायम भई लगानीका लागि थप बाह्य स्रोत जुट्ने सम्भावना हुन्छ । तसर्थ आमचोक गाउँपालिकाको वर्तमान राजस्वको अवस्थाको विश्लेषण गरि सोका आधारमा आगामी तीन आर्थिक वर्ष भित्र प्रक्षेपण गरिए बमोजिमको राजस्वलाई न्यूनत्तम रुपमा संकलन गर्नुपर्ने हुन्छ । यसका लागि माथि उल्लेख भए बमोजिमका नीति/रणनीति तथा क्रियाकलापलाई कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक देखिन्छ ।

गाउँपालिकाको आन्तरिक आयको तुलनामा बाह्य स्रोत प्रतिको निर्भरता बढी देखिन्छ । विगत तीन आर्थिक बर्षमा कुल अनुमानित आयमा आन्तरिक आय क्रमस आव. २०७५।७६ मा ०.७५ प्रतिशत, आव २०७६।७७ मा ०.८ प्रतिसत र आव. २०७७।७८ मा ०.७५ प्रतिसतको हाराहारीमा छ भने बाँकी अनुदान तथा अन्य वाह्य स्रोतमा निर्भर रहेको छ । विगत देखि नै गाउँपालिकाको आन्तरिक आयले प्रशासनिक खर्च धान्न

नसक्ने अवस्थाले गर्दा वाह्य स्रोत वा अनुदानबाट प्रशासनिक खर्च व्यहोर्नुपर्ने अवस्था रहेको छ । यसले विकास निर्माणका लागि आवश्यक न्यून रकम छुट्याउनुपर्ने वाध्यता गाउँपालिकासँग रहेको छ । तसर्थ गाउँपालिकाले माथि उल्लेख भए बमोजिम आफ्नो क्षेत्र भित्रका कर, गैर कर लगायत अन्य नयाँ राजस्व स्रोतको पहिचान गर्नुपर्दछ । यसका लागि जनप्रतिनिधिहरुको प्रतिबद्धता सँगसँगै आवश्यक नीति नियम तय गरि राजस्व प्रशासनको क्षमता अभिवृद्धि, व्यवस्थित सूचना प्रणाली वा तथ्यांकको अद्यावधिक गरेमा अनुसूची ४ मा प्रक्षेपण गरिए बमोजिम रकम संकलन गर्ने सम्भावना निश्चित छ । अनुसूची बमोजिम आगामी तीन आर्थिक वर्षका लागि प्रक्षेपण गरिएको आन्तरिक राजस्वको स्थिति हेर्दा आर्थिक वर्ष ०७९।८० मा ५८ लाख ३६ हजार जति संकलन हुन सक्ने देखिन्छ । तत्पश्चातका आर्थिक वर्षहरुमा वार्षिक औसतमा करिब १० देखि प्रतिशतले वृद्धि हुँदै प्रक्षेपण गरिएको अवधि आ.व. ०८०।८१ सम्ममा ६५ लाख ३० हजार संकलन हुने संभावना देखिन्छ । त्यसै गरी आ.व. २०८१।८२ मा ७२ लाख ५६ हजार ५ सय रकम आय संकलन हुने संभावना देखिन्छ । प्रस्ताव गरिए अनुसारको राजश्व सुधार योजना कार्यान्वयन गरिएमा उल्लेख भए बमोजिमका क्षेत्रहरुमा जस्तै आर्थिक संभाव्य भएका अन्य क्षेत्रहरुको समेत पहिचान गरीबजेट सुनिश्चिताका साथ प्राथमिकताका बमोजिम कार्यान्वयन गरेमा माथि प्रक्षेपण गरिएको रकम भन्दा बढी रकम संकलन गर्न सक्दछ । यसका लागि गाउँपालिकाले राजश्वका स्थानीय स्रोतका संकलन एवम् विकास प्रकृयामा समुदायको सहभागिता र नीजि क्षेत्रको लगानीलाई आकर्षण गर्न गाउँपालिकाको तर्फबाट समेत थप अनुदान (viability gap funding) सहित स्रोतको सुनिश्चिता गर्नुपर्दछ ।

९.२ मुख्य सुझावहरु

संवैधानिक तथा प्रचलितकानून बमोजिम राजस्वका दर तोक्ने र संकलन गर्ने अधिकार गाउँपालिकासँग रहेको छ । तसर्थ राजस्व सुधार कार्य योजनामा उल्लेख भएका क्रियाकलापहरुलाई प्राथमिकीकरण गरि कार्यान्वयन गर्न आवश्यक छ । गाउँपालिकाले राजस्वको संकलन प्रभावकारी बनाउन निम्नानुसारको प्राथमिकताका आधारमा तत्काल कार्यान्वयन गर्न जरुरी देखिन्छ ।

१. आन्तरिक राजस्व स्रोत परिचालनका लागि स्थानीय तहको राजस्व ऐन निर्माण गर्ने;
२. आवश्यक जनशक्ति तथा भौतिक सुविधा सहितको राजस्व शाखा गठन गर्ने र एक जना कर्मचारीलाई पालिकाको केन्द्रमा राजश्व शाखाको मात्र जिम्मेवारी प्रदान गरी शाखा सञ्चालन गर्ने ।

३. गाउँपालिका र सवै वडा कार्यालयहरुमा राजश्व संकलनका लागि अनलाईन सफ्टवेयर जडान गरी कर संकलन कार्यलाई प्रभाकारी र पारदर्शि बनाउने ।

४. राजश्व शाखा, लेखा, आन्तरिक लेखा परीक्षक, सूचना प्रविधि अधिकृत र वडासचिवहरुलाई अनिवार्य र अन्य शाखाका कर्मचारीहरुलाई आवश्यकतानुसार तालिमको व्यवस्था गर्ने ।

५. राजस्व उठ्तीको आधारमा कर्मचारीलाई प्रोत्साहन गर्नुपर्ने ।

६. टोल विकास समिति तथा अन्य सरोकारवालाहरु सहितको सक्रिय सहभागितामा नियमित अनुगमन गरी राजस्व संकलनमा जोड दिने ।

७. फोहरमैला व्यवस्थापन क्षेत्रलाई नीजि क्षेत्र र सामुदायिक संस्था मार्फत शुल्क संकलन गर्ने;

८. बिज्ञापन कर, पार्किगं शुल्क, प्राकृतिक स्रोत साधन (ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा) र पूर्वाधार उपयोग शुल्क (सडक) लाई तत्काल ठेक्का प्रक्रिया अगाडी बढाई राजस्व संकलन गर्ने र सो बाट संकलित रकम सोही क्षेत्रमा लगानी गर्ने नीति अवलम्वन गर्ने;

९. सरोकारवालाहरुसँग समन्वय गरेर ढुङ्गा गिट्टी बालुवा ठेक्का प्रक्रिया कार्यलाई अगाडी बढाउने;

१०. बार्षिक रुपमा कुल पुँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत (जस्तैः १५ देखि २० प्रतिशतसम्म) उद्यमशिलता, उत्पादन, रोजगारी सृजना र आन्तरिक स्रोत अभिवृद्धि हुने खालका आर्थिक विकासका कार्यक्रमका लागि छुट्याइ स्थानीय समुदाय र नीजि क्षेत्रको साझेदारीमा जोड दिई कार्यान्वयन गर्नुपर्ने ।

अनुगमन तथा मूल्यांकन समितिको बैठक कम्तिमा चौमासिक रुपमा बस्नेछ तर आवश्यकता महसुस भएमा आवश्यकता अनुसार जतिपटक पनि बैठक बस्न सक्नेछ । अनुगमन समितिले निम्नानुसार कार्य गर्नेछ ।

१. कार्ययोजनामा समावेश भएका क्रियाकलापहरु मध्ये कतिपय क्रियाकलाप सम्पन्न गर्न बजेट आवश्यक पर्ने हुँदा बजेटको ब्यवस्थापन गाउँ सभाले गर्नु पर्ने हुन्छ ।

२. कार्यान्वयनका लागि बजेट आवश्यक पर्ने क्रियाकलापका लागि बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिले बजेट तर्जुमा गर्दा कार्ययोजनालाई पनि ध्यान दिनु पर्नेछ ।

३. सबै क्रियाकलापहरुलाई अलग अलग रुपमा बजेट विनियोजन गर्न संभव नभएको अवस्थामा कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि सभाबाट एकमुष्ट रकम विनियोजन गरी आवश्यकता अनुसार कार्यपालिकाको निर्णयबाट बजेट बाँडफाँट गर्न उपयुक्त हुनेछ ।

४. स्वीकृत कार्ययोजनामा समावेश भएका क्रियाकलाप छुट्याई जिम्मेवार सम्बद्ध विषयगत शाखा प्रमुख वा कर्मचारीलाई एक प्रति उपलब्ध गराउनुपर्ने ।

५. जिम्मेवार शाखा प्रमुख वा कर्मचारीले आफूसँग सम्बन्धित क्रियाकलापको समयसीमा सहितको सूची तयार गरी सो अनुसार कार्यजिम्मेवारी पुरा गर्नु पर्नेछ ।

६. तोकिएको समय सीमाभित्र सम्पन्न हुन नसकेका क्रियाकलापहरुलाई समिति मार्फत कार्यपालिकाको बैठकबाट निर्णय गराई नयाँ समयसीमा निर्धारण गर्न सकिनेछ ।

७. जिम्मेवार विषयगत शाखा प्रमुख वा पदाधिकारीले आफ्नो जिम्मेवारी भित्रका क्रियाकलापको प्रगति विबरण चौमासिक रुपमा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत मार्फत अनुगमन तथा मूल्यांकन समितिमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

८. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत मार्फत अनुगमन तथा मूल्यांकन समितिबाट प्राप्त सुझावहरुलाई राजस्व परामर्श समितिमा पेश गरी आवश्यक निर्णय गर्नु पर्नेछ ।

९. राजश्व परामर्श समितिले राजश्व सम्वन्धी प्रगति प्रतिवेदन कार्यपालिका पेश गरेपछि कार्यपालिकाले प्रगति समीक्षा गरी कार्ययोजनामा स्वीकृत समयसीमा वा क्रियाकलाप वा जिम्मेवारीमा हेरफेर वा नयाँ विषय क्रियाकलापको रुपमा समावेश गर्ने गरी परिमार्जन गर्न सक्नेछ ।

१०. परिमार्जन वा संशोधन भएको कार्ययोजना प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले सम्बन्धित जिम्मेवार विषयगत शाखा प्रमुख वा कर्मचारीलाई सात दिनभित्र उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

१० . सन्दर्भ सामग्रीहरु

१. नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४,

२. अन्तर सरकारी वित्तिय व्यवस्थापन ऐन, २०७५,

३. स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन कार्यविधि, २०७८,

४. गाउँपालिका/गाउँपालिकाको राजश्व सुधार कार्य योजना तर्जूमा सम्बन्धी दिग्दर्शन, २०७६,

५. गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र, २०७५

६. गाउँपालिकाको प्रथम पञ्च बर्षिय योजना (आवधिक विकास योजना), २०७७

७. गाउँपालिकाका विगत तीन बर्षका बार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट पुस्तिकाहरु

८. गाउँपालिकाको आर्थिक ऐनहरु,

९. गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम एवम् विकास योजनाहरु,

१०. गाउँपालिकाको वार्षिक समिक्षा प्रतिवेदनहरु,

११. सार्वजनिक सुनुवाईका प्रतिवेदनहरु,

१२. गाउँसभा, कार्यपालिकाको निर्णयहरु

१३. गाउँपालिका अन्तरगत गठित विभिन्न समितिका निर्णयहरु,

१४. गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन प्रतिवेदन, २०७८,

१५. गाउँपालिकाको प्रकाशित एवम् बेबसाईटमा राखिएका सूचना लगायत अन्य दस्तावेजहरु

टोली संयोजक
डम्बर रोगु
धरान उपमहानगरपालिका वडा नम्बर १६
धरान, सुनसरी

विज्ञ
गणेश प्रसाद खतिवडा
धरान उपमहानगरपालिका वडा नम्बर १५
धरान सुनसरी

मिति : २०७९।३।०९

तथ्याङ्क संकलन फारम

अनुसूची १

(राजश्व सुधार योजनाको दफा ३.२ संग सम्बन्धित)

१. आमचोक गाउँपालिकाका स्रोतहरु तथा हालको अवस्था :

क.स	आयको प्रकार	सम्भावनाको विवरण (छ/छैन	दर निर्धारणको अवस्था भएको / नभएको	संकलन भएको /नभएको
क	कर तर्फ			
	भुमि कर (मालपोत)	छ	भएको	भएको
	सम्पत्ति कर	छ	भएको	भएको
	सवारी कर (टाँका, रिक्सा, अटोरिक्सा, इरिक्सा)	छ	नभएको	नभएको
	घर जग्गा बहाल कर	छ	भएको	भएको
	व्यवसाय कर	छ	भएको	भएको
	जडीबुटी, कवाडी र जिवजन्तु कर	छ	नभएको	नभएको
	विज्ञापन कर	छ	नभएको	नभएको
	मनोरञ्जन कर	छ	नभएको	नभएको
ख	अन्य राजश्व			
	स्लेट , ढुंगा, गिट्टी, बालुवा एवम् काटोजन्य बस्तुको विक्री	छ	नभएको	नभएको
	काठ, दाउरा, जाराजुरी , दहत्तर, बहत्तर विक्री	छ	नभएको	नभएको
	बन,पैदावर, सामुदायिक बनको बिक्री बापतको भूत्तानी	छ	नभएको	नभएको
	नक्सापास दस्तुर	छ	नभएको	नभएको
	व्यक्तिगत घटना दर्ता विलम्ब शुल्क	छ	भएको	भएको
	बहाल विटौरी शुल्क	छ	नभएको	नभएको
	पार्किङ्ग शुल्क	छ	नभएको	नभएको
	अस्पताल शुल्क	छ		
	फोहोरमैला व्यवस्थापन शुल्क	छ	नभएको	नभएको
	स्थानीय खानेपानी महसुल	छ	नभएको	नभएको
	स्थानीय विद्युत महसुल	छ	नभएको	नभएको
	केवलकार, टेर्कङ्ग, कायाकिङ्ग, वन्जीजम्प, जिपप्यार, प्याराग्लाईडिङ्ग आदि मनोरंजन तथा साहसी खेलकुद सम्बन्धी सेवा तथा व्यवसायमा सेवाशुल्क	छैन		
	निर्माण, संचालन र व्यवस्थापन गरेको स्थानीय पुर्वाधार तथा सेवामा सेवाशुल्क (खानेपानी, बिजुली, धारा, अतिथि गृह, धर्मशाला, पुस्तकालय, सभागृह, ढल निकास, सडक वत्ति, शौचालय, पार्क पौडी	छ	नभएको	नभएको

	पोखरी, व्ययमशाला, पर्यटकिय स्थल, हाटबजार, पशु बधशाला, शवदाह गृह, धोविघाट, सडक बसपार्क, पुल आदि			
	मूल्याँकन सेवा शुल्क	छ	नभएको	भएको
	दर्ता अनुमति तथा नवीकरण दस्तुर (एफएम रेडियो संचालन । घ वर्गको निर्माण इजाजतपत्र, विद्यालय स्थापना, स्थानीय स्तरका व्यापारिक फर्म आदि)	छ	भएको	भएको
	ढुँगा , गिट्टी, बालुवा, नुन, माटो , खरीढुंगा ,स्लेटजस्ता बस्तुको सर्भेक्षण उत्खनन तथा उपयोग शुल्क	छ	नभएको	नभएको
	वडा मार्फत गरिने सिफारिश तथा प्रमाणित दस्तुर	छ	भएको	भएको
	दण्ड जरिवाना	छ	भएको	भएको

२. गाउँपालिकाको स्वमित्व वा भोगचलनमा रहेको जग्गा :

क.स	जग्गा रहेको स्थान	कि.न.	क्षेत्रफल	हालको उपयोग	भाडा वा वहाल रकम (यदी भएमा
क	स्वामित्वमा रहेको जग्गा				
	आमचोक गाउँपालिका वडा नम्बर ८	२७८	रोपनी	आमचोक गापा कार्यालय	
	आमचोक गाउँपालिका वडा नम्बर ८	११४६	रोपनी	आमचोक गा.पा कार्यालय	
	आमचोक गाउँपालिका वडा नम्बर २	५९५	रोपनी	वडा कार्यालय	
	आमचोक गाउँपालिका वडा नम्बर २	६०४	रोपनी	वडा कार्यालय	
	आमचोक गाउँपालिका वडा नम्बर १	११५	रोपनी	वडा कार्यालय	
	आमचोक गाउँपालिका वडा नम्बर ६	८४७	रोपनी	वडा कार्यालय	
	आमचोक गाउँपालिका वडा नम्बर ८	२७९	रोपनी	वडा कर्यालय	
	आमचोक गाउँपालिका वडा नम्बर २	६००	रोपनी	वडा कार्यालय	
ख	सार्वजनिक उपयोगमा भोगचलनमा रहेको जग्गा सार्वजनिक जग्गाहरु	विभिन्न ६७ वटा कित्ताहरु	५१७ रोपनी	पर्यटीय तथा धार्मिक क्षेत्रहरु र खेलमैदानहरु	

३. गाउँपालिकाको स्वामित्वमा रहेको भवन तथा औजारहरु

क.स	स्थान	सम्पत्तिको विवरण	हालको उपयोग	भाडा वा वहाल रकम (यदी भएमा
१	भवन			
	आचोक गाउपालिका	भवनहरु	गाउँपालिका तथा वडा कार्यालय भवनहरु	
२	मेसिन औजर			

श्रोत

४. करमा आधारित सूचनाहरु आमचोक गाउँपालिकामा दर्ता भएका जम्मा करदाता संख्या : गत आ.व. मा कर तिर्ने करदाता संख्या संकलित रकम विवरण :

क. सम्पत्ति कर सम्बन्धी विवरण :

आमचोक गाउँपालिकामा दर्ता भएका जम्मा करदाता संख्या : १४९६
गत आ.व. मा कर तिर्ने करदाता संख्या ११८९ संकलित रकम ८७९९३

ख. भवन सम्बन्धी विवरण :

क.स.	घरको वर्गीकरण	अनुमानित संख्या	बहाल कर भएको संख्या	औसत बहाल दर
१	व्यापारीक प्रयोजनका लागि निर्मित भवन /घरहरु (नोट : व्यापारीक कम्पलेस, पाटी प्यालेस , अस्पताल, कोल्ड स्टोर नीजि विद्यालय तथा क्यापस आदी)	३१	१	
२	औद्यगिक प्रयोजनका भवन /घरहरु	५		
३	आवसिय भवन/घरहरु	३८७०		
३.१	कच्ची घरहरु (कच्चीजोडाई तथा छाना)	३४९१		
३.२	अर्ध कच्ची घरहरु (माटोको जोडाई र कंक्रिट वा स्टिलको छाना भएको)	३५५		
३.३	पिलर सिस्टम नभएको पक्कि घर (without RCC Frame structure	९		
३.४	पिलर सिस्टम भएको पक्कि घर without RCC Frame structure	१५		

ग. मालपोत (भुमी कर) सम्बन्धी विवरण

आमचोक गाउँपालिकामा दर्ता भएको जम्मा करदाता संख्या २७८१, गत आ.व. मा कर तिर्ने करदाता संख्या २१४२ र गत आर्थिक बर्षमा संकलित रकम रु १३४४१५५

जग्गा सम्बन्धी विवरण

क.स.	जग्गाको किसिम	अनुमानित क्षेत्रफल	औसत मुल्याङ्कन दर प्रति रोपनी रु	कैफियत
१	शहरी क्षेत्र	७७५ रोपनी	६ लाख देखि १० लाख सम्म	
२	आवासिय क्षेत्र	५१४८ रोपनी	३ लाख देखि ६ लाख सम्म	
३	कृषि क्षेत्र	२५२६८ रोपनी	५० हजार	
४	वन तथा अन्य क्षेत्र	१७४२१ रोपनी	३० हजार	

घ. सवारी साधन सम्बन्धी विवरण

आमचोक गाउँ पालिकामा दर्ता भएकाजम्मा करदाता संख्या : नभएको ।

गत आ.व. मा कर तिर्ने करदाता संख्या र संकलित रकम नभएको

क.स	सवारी साधन	अनुमानित संख्या	कैफियत
१	अटो रिक्सा , ई रिक्सा	१०	
२	ठेलागाडा , टाँगा ,रिक्सा	नभएको	
	जम्मा		

ङ. व्यापार व्यवसाय सम्बन्धि विवरण

गाउँपालिकामा दर्ता भएको जम्मा करदाता संख्या १८३ गत आ.व. मा कर तिर्ने करदाता संख्या ६० र संकलित रकम रु ११०५७५

क.स.	संचालनमा रहेका व्यापार व्यवसायको विवरण	साना लगानी (संख्या)	मझौला लगानी संख्या	ठूला लगानी (संख्या	कैफियत
१	उद्योग	१५			
२	वित्तिय संख्या (बैक, विकास बैक, सहकारी)	५	२	१	
३	व्यापारिक भवन, मल, निजी अस्पताल				
४	डिलर तथा थोक विक्रेता	१२			
५	अन्य व्यवसायहरु				

च. प्राकृतिक स्रोतजन्य बस्तु विक्री : अध्ययन प्रतिवेदन र अभिलेख कायम नभेटिएको ।

क.स	उत्पादन/उत्खनन स्थल	बस्तुहरु	कूल उत्खनन योग्य परिणाम	बिक्री मुल्य	संभाव्य निकासी प्रमाण
१		ढँङ्गा			
		गिट्टी			
		स्लेट			
		बालुवा			
		दहत्तर बह्तर			
		अन्य			
२		ढँङ्गा			
		गिट्टी			
		स्लेट			
		बालुवा			
		दहत्तर बह्तर			
		अन्य			

छ. जडिबुटी, कवाडी र जिवजन्तुको व्यवसायिक उपयोग

क.स	बस्तुहरु	इकाई	कूल संकलन र व्यवसायिक उपयोग (परिमाण)	अनुमानित मुल्य
क.	जडिबुटी जन्य बस्तुहरु		नभएको	
	चिराईतो		नभएको	
	कुरीलो		नभएको	
ख	कवाडिजन्य बस्तुहरु		नभएको	
			नभएको	
			नभएको	
ग	जिवजन्तुको हाड, सिंग खुर व्वाँख		नभएको	

ज. बहाल विटौरी सम्बन्धी विवरण

क.स.	सम्पक्तिहरु	इकाई	परिमाण	दर
क.	भवन तथा कोठाहरु			
	विद्यालय, स्वास्थ्य भवन, वडा कार्यालय, गाप भवन		विवरण नभएको	
ख	सार्वजनिक जग्गा		विवरण एकिन नभएको	

झ. आमचोक गाउँपालिकाले निर्माण, संचालन तथा व्यवस्थापन गरेको सेवा

क.स.	सेवाहरु	उपलब्ध गरिएको स्थान वा क्षेत्र	इकाई र परिमाण	सेवा शुल्कको संभावना (छ /छैन	हालको अवस्था (आय)
१	फोहोरमैला व्यवस्थापन	बयाङ, बालंखा, दुङमाना		छैन	
२	स्थानीय खानेपानी	१० वटा वडामा		छ	सञ्चालन
३	बिजुली	वडा नम्बर १,२,३,४,६,८ र ९		छ	सञ्चालन
४	धारा	१० वटा वडामा		छ	सञ्चालन
५	अतिथि गृह	छैन			
६	धर्मशाला	छैन			
७	पुस्तकालय	बालंखा		छैन	छैन
८	सभागृह	छैन			
९	ढल निकास	छैन			
१०	सडक बत्ति	वडा नं. ६ बालंखा		छैन	छैन
११	सार्वजनिक शौचालय	बालंखा		छैन	
१२	पार्क	बालंखा		छैन	
१३	पौडी पोखरी	छैन			
१४	व्यायमशाला	छैन			
१५	पर्यटकिय स्थल	वडा नम्बर १,२,६,९ र १०		छैन	
१६	हाट बजार	वडा ४, ६, ९ र १०		छ	सञ्चालन
१७	पशु बधशाला	छैन			
१८	शवदाह	छैन			
१९	बसपार्क	छैन			
२०	अन्य पार्किङ्ग क्षेत्र	छैन			
२१	सिफारिस तथा प्रमाणित	सवै वडामा		छ	
२२	दर्ता, अनुमति, नविकरण दस्तुर	सवै वडामा		छ	
२३	मूल्याँकन सेवा शुल्क	छैन			
२४	नक्सा पास	छैन			

अनुसूचि २

(राजश्व सुधार योजनाको दफा ३.३ सँग सम्बन्धित)

विषयगत विश्लेषण फाराम

१. राजश्व परिचालन संस्थागत तथा नीति विश्लेषण

नीति निर्धारणका क्षेत्रहरु	**हालको अवस्था**	**नीतिगत सुधारको लागि सुझावहरु**
क) संगठनात्मक व्यवस्था		
रावश्व शाखाको व्यवस्था संगठन संरचना छ छैन	छ	कर्मचारी व्यावस्थापनको आवश्यक
राजश्व शाखामा कुन तहका कति दरबंन्दी छन् र हालको पदपूर्तिको अवस्था कस्तो छ ?	छैन	दरबन्दी सृजना गरी पदपूर्ति गर्न पर्ने
राजस्व शाखाले गर्ने कामका लागि कार्यविवरण छ कि छैन	छ	परिमार्जन सहित कानुन बनाई अधिकार दिनु पर्ने ।
कर्मचारीहरुलाई उनिहरुको जिम्मेवारी स्पष्ट र लिखित रुपमा दिएको छ छैन ?	छ	दिएको तर दुवै शाखा हेर्ने
कर्मचारीहरुलाई आवश्यक पर्ने स्थान, फर्निचर, यातायात साधन, कम्प्युटर, मसलन्द आदिको व्यवस्था कस्तो छ	पर्याप्त नभएको	हरेक वडामा राजश्व संकलन सम्बन्धी छुट्टै स्रोत साधन र कम्प्युटर व्यवस्थापन गरिनु पर्ने ।
सूचना प्रविधिको प्रयोगको अवस्था कस्तो छ (सफ्टवयर, एसएमएस, इमेल , टेलिफोन आदि)	राजश्व सम्बन्धी सफ्टवेय नभएको	राजश्व संकलन सम्बन्धी अभिलेखिकरण गर्न सफटवेयर जडान गरी चुस्त रुपमा सेवा प्रवाह गर्नु पर्ने ।
कर्मचारीको राजश्व परिचालन सम्बन्धी क्षमता विकासको लागि के गरिएको छ ?	छैन	सफटवेयर सञ्चालन एवम् कर शिक्षा सम्बन्धी क्षमता विकासको लागि तालिम सञ्चाल गर्नु पर्ने ।
राजश्व परिचालनका लागि वडा लाई दिईएको जिम्मेवारी के छ ?	संकलन गर्ने	नियमित संकलनको जिम्मेवारी रहेको छ तर नियमनको अधिकार नभएको ।
ख) राजश्व प्रशासन संचालनको अवस्था		
करदाताहरुको नाम तथा कर लाग्ने आधारको अभिलेख व्यवस्था कस्तो छ कर अभिलेख आवश्यक पर्ने स्रोतहरु सम्पत्ति, व्यवसाय , सवारी साधन, विज्ञापन, वहाल आदि	छ	सवारी साधन विज्ञापन । बहाल कर उठाउने व्यवस्था लागु गर्ने.
गाउँ /गाउँपालिकाको स्वामित्वमा रहेको स्थायी सम्पत्तिहरुको विवरण तथा सोको परिचालन कस्तो छ ?	सामान्य अवस्थामा रहेको छ	सवै प्रकारका सम्पत्तिहरुको अभिलेखिकरण गरी स्रोत परिचालन गर्ने ।
कर निर्धारणको लागि सम्पत्ति वा आय वा खर्च वा कारोबारको मूल्याँकन कत्तिको सहि रुपमा भएको छ मूल्याँकन अनुसार कर निर्धारण भएको छ छैन ?	प्रयास भएको छ ।	राजश्व अभिलेखिकरण गरी थप तथ्यपरक र बैज्ञानिक विधिको प्रयोग गर्नु पर्ने ।

चुहावट हुन सक्ने सम्भावनाहरु के के छन् र तिनको नियन्त्रणको लागि कस्तो नीति लिएको छ ?	अशिक्षा	नियम कानुन तर्जूमा तथा सरकोकारवालाहरुको सहभागितामा अभिमुखिकरण
व्यवस्थाको वर्खिलाप गरेमा दण्डको व्यवस्था कस्तो छ	छ राम्रो	नभएको
समयमा तिर्नेलाई छुट र ढीलो बुझाएमा जरीवाना लाग्ने व्यवस्था सबै आय स्रोतहरुमा कसरी लागु गरिएको छ	छ	जरिवाना र पुरस्कारको व्यवस्था नभएको
करदाताहरुलाई उनिहरुले तिर्नुपर्ने कर रकम अग्रिम जानकारी गराउने व्यवस्था के छ र कत्तिको प्रभावकारी छ ?	नभएको	अग्रिम रुपमा जानकारी गराउने प्रणाली स्थापना सञ्चालन गर्नु पर्ने ।
गाउँ /गाउँपालिकाले निर्धारण गरेको कर तथा शुल्कमा चित्त नबुझेमा गुनासो वा उजुरी गर्नेसक्ने व्यवस्था के कस्तो छ ?	छ	थप प्रभावकारी बनाईनु पर्दछ ।
राजश्व शाखाको कार्य प्रर्कया, चुहावट नियन्त्रणको प्रयास लक्ष तथा असुली अवस्थाको अनुगमनको व्यवस्था के छ	प्रयास	नियमनको व्यवस्थालाई प्राथमिकता दिनु पर्ने ।
सार्वजनिक निजी साझेदारी अवधारणको कार्यान्वयनको अवस्था कस्तो छ ?	राम्रो छ	
ग) सूचना तथा समन्वयका अबस्था		
करदाताहरुको कर तथा शुल्क सम्बन्धी जानकारी दिने के कस्तो कार्य गरिरहेको छ -शिक्षामूलक कार्यक्रम, प्रचार प्रसार होर्डिङ्गवोर्ड वेव साईट आदि)	प्रचार प्रसार	सवै प्रकारका सञ्चार माध्यम तथा सार्वजनिक स्थलहरुमा जानकारीमुलक सामाग्री प्रकासन तथा प्रशारणको व्यवस्था मिलाईनु पर्ने ।
करको दर निर्धारण तथा समिक्षामा सरोकार पक्षहरुको सहभागिता कस्तो छ ?	राम्रो	साामन्य रहेको
राजश्व परामर्श समिति तथा अन्य समितिहरुको प्रभावकारीता कस्तो छ (बैठक संख्या, निर्णयहरु आदि)	राम्रो	राजश्व अनुमानसँगै राजश्व संकलन, दायरा फराकिलो बनाउने र करदाता शिक्षाको लागि थप विशेष कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने गरी योजना, कार्यक्रम र बजेट निर्माणमा समेत ध्यान दिनु पर्ने
राजश्व असुलीमा सरोकार पक्षहरुको सकरात्मक सहभागीताको अवस्था कस्तो छ ?	ठिकै	आश्यक्तानुसार सम्बद्ध पक्षको सहभागिता बढाउनु पर्ने देखिन्छ ।
राजश्व शाखालाई अन्य शाखा तथा निकायबाट प्राप्त सहयोग कस्तो छ ?	सामान्य	सहकार्य र समन्वय गरी थप व्यवस्थीत बनाउदै लैजानु पर्ने ।
आयको स्रोतहरुको अभिलेख व्यवस्था कस्तो छ	सामान्य	अभिलेख चुस्त रुपमा राख्नको लागि आधुनिक सूचना प्रविधिको प्रयोग गर्ने
गाउँ/ गाउँपालिकाको आयको आय विवरण सार्वजनिक हुने गरेको छ छैन ?	नभएको	यसका लागि हरेक महिना सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था मिलाउने
आयको आलेप तथा मलेप हुने गरेको छ छैन? छ भने आएको बेरुजुहरु कसरी संवोधन भएको छन् ?	बेरुजु कम रहेको	असुल उपर गर्नु पर्ने बेरुजुलाई समयमै फर्च्यौट गराउनु पर्ने ।

निश्कर्ष गाउँपालिकाले राजश्व परिचालनको अवस्था सुधार ल्याउनको लागि लिने सक्ने नीतिगत व्यवस्था :

क. राजश्व संकलन सम्बन्धी विभिन्न प्रकारका क्षेत्रगत कानुनहरु तर्जूमा गर्ने ।
ख. राजश्व विवरण अद्यावधिक गराई सूचना प्रविधिमैत्री बनाई अभिलेखिकरण गराउने ।
ग. कर तथा राजश्व सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम वडातहमा सञ्चालन गर्ने ।
घ राजश्व संकलन अभियान सञ्चालन गर्ने ।

२. आमचोक गाउँपालिकाका स्रोतहरु तथा हालको अवस्था :

क.स	आयको प्रकार	सम्भावनाको विवरण (छ/छैन	संकलन भएको /नभएको	दर निर्धारण भएको / नभएको
क	कर तर्फ			
	भुमि कर (मालपोत)	छ	भएको	भएको
	सम्पत्ति कर	छ	भएको	भएको
	सवारी कर (अटोरिक्सा, इरिक्सा)	छ	नभएको	नभएको
	घर जग्गा बहाल कर	छ	भएको	भएको
	व्यवसाय कर	छ	भएको	भएको
	जडीबुटी, कवाडी र जिवजन्तु कर	छ	नभएको	नभएको
	विज्ञापन कर	छ	नभएको	भएको
	मनोरञ्जन कर	छ	नभएको	भएको
ख	अन्य राजश्व			
	स्लेट , ढुंगा, गिट्टी, बालुवा एवम् माटोजन्य बस्तुको विक्री	छ	नभएको	नभएको
	काठ, दाउरा, जाराजुरी , दहत्तर, बहत्तर विक्री	छ	नभएको	नभएको
	बन,पैदावर, (सामुदायिक बनको) बिक्री बापतको भूत्तानी	छ	नभएको	नभएको
	नक्सापास दस्तुर	छ	नभएको	भएको
	व्यक्तिगत घटना दर्ता विलम्ब शुल्क	छ	भएको	भएको
	बहाल विटौरी शुल्क	छ	भएको	भएको
	पार्किङ्ग शुल्क	छ	नभएको	भएको
	फोहोरमैला व्यवस्थापन शुल्क	छ	नभएको	नभएको
	स्थानीय खानेपानी महसुल	छैन	नभएको	नभएको
	स्थानीय विद्युत महसुल	छ	नभएको	नभएको
	मनोरंजन तथा साहसी खेलकुद सम्बन्धी सेवा तथा व्यवसायमा सेवाशुल्क	छैन		
	निर्माण, संचालन र व्यवस्थापन गरेको स्थानीय पुर्वाधार तथा सेवामा सेवाशुल्क	छ	नभएको	नभएको

	मूल्याँकन सेवा शुल्क	छ	नभएको	भएको
	दर्ता अनुमति तथा नवीकरण दस्तुर (एफएम रेडियो संचालन । घ वर्गको निर्माण इजाजतपत्र, विद्यालय स्थापना, स्थानीय स्तरका व्यापारिक फर्म आदि)	छ	भएको	भएको
	ढुँगा , गिट्टी, बालुवा, नुन, माटो , खरीढुंगा ,स्लेटजस्ता बस्तुको सर्भेक्षण उत्खनन तथा उपयोग शुल्क	छ	नभएको	नभएको
	वडा मार्फत गरिने सिफारिश तथा प्रमाणित दस्तुर	छ	भएको	भएको
	दण्ड जरिवाना	छ	भएको	भएको

माथि उल्लेखित बाहेक कुनै थप आन्तरिक राजश्व उठाएको भएमा सोको विवरण :

क गाउँपालिकाबाट एम्बुलेन्स सेवा उपलव्ध गराए बापत भाडा दर रकम सेवा लिन जानु पर्ने ठाउँ अनुसार दुई हजार देखि दश हजार सम्म र टाढा लैजानु पर्ने भएमा प्रति कि.मी. रु १५०। को दरले थप हुँदै जाने गरी ।

ख पूर्वाधार निर्माणको लागि ब्याक्हो लोडर प्रति घण्टा रु १७०० देखि रु ३००० तथा अन्य सेवाको लागि ट्रयाक्टर भाडामा प्रति घण्टा रु १२०० देखि रु २००० सम्म ।

आन्तरिक आय उठाउन सक्ने तर हालसम्म नउठाएका आय शिर्षकहरु त्था सोको परिचालन गर्ने उपाय

क्र.स.	सम्भाव्य भए पनि हालसम्म नउठाएका आय शिर्षकहरु	लागु नहुनको कारण	परिचालन गर्ने उपाय
१	साना सवारी साधन दर्ता कर	दर्ता कर र्धाण नएको एवम् अभिलेकिरण समेत नगरिएको	पालिका क्षेत्रमा चल्ने साना सवारी साधानहरु इ रिक्सा, अटो रिक्साहरुको अभिलेख कायम गरी सवारी दर्ता दर समेत कार्य गरी राजश्व संकलन गर्ने
२	पूर्वाधार उपयोग शुल्क	पूर्वाधार उपयोगका क्षेत्रहरुको पहिचान नभएको एवम् आवश्यक दररेट समेत निर्धारण नभएको ।	पालिकाका बजार क्षेत्रहरुमा सडक पूर्वाधारहरुको स्तरोन्नति गरी पूर्वाधार उपयोग शुल्कको दररेट निर्धाण गरी संकलन प्रकृया थालनी गर्नु पर्ने ।
३	विज्ञापन कर	कार्यविधि निर्माण नभएको तथा अभिलेखिकरण नगरिएको	पालिका क्षेत्रमा गरिने व्यापारिक विज्ञापनहरुको अभिलेखिकरण गरी नियमनको विधिबाट राजश्व संकलन थालनी गर्ने ।
४	कृषि तथा पशुजन्य वस्तुको ब्यवसायिक कारोवारमा लाग्ने कर	कार्यविधि निर्माण नभएको तथा अभिलेखिकरण नगरिएको	पालिका क्षेत्रमा कृषि उत्पादन गर्ने उद्योग वा व्यवसायीहरुसँग समन्वय र छलफल गरी राजश्व संकलनका लागि अभिलेख तयार गरी राजश्व संकलनको लागि प्रयास गर्ने

५	अन्य स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी	पालिका क्षेत्रमा रोयल्टी प्राप्त हुने प्रकारका आयोजना सञ्चालन भएको तर राजश्व संकलनका लागि सरोकारवालाहरुसँग ६छलफल र समन्वय प्रभावकारी नभएको	पालिका क्षेत्रमा रोयल्टी प्राप्त हुन सक्ने जलविघूत लगायतका योजनासँग समन्वय सहकार्य गर्ने एवम् पालिका भित्रका ५६ वटा सामुदायिक बन उपभोक्ता समितिहरुको कार्य योजना तर्जूमा एवम् कार्यान्वयन सम्बन्धी अभिलेखिकरण सूचना संकलन तथा विश्लेषण गरी पालिकाले प्राप्त गर्नु पर्ने हिस्सा संकलन गर्ने
६	सवारी साधन कर	अटो रिक्सा र इ रिक्साहरुको दररेट निर्धारण नभएको	पालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालित हुने अटो रिक्सा र इ रिक्साहरुको दररेट निर्धाण गरी संकलन गर्ने र पालिका क्षेत्रमा सञ्चालन हुने अन्य सवारी साधनहरुको पालिकाले अभिलेख तयार गरी प्रदेश सरकारलाई जानकारी पठाउने ।
७	जडिबुटी, कवाडी तथा जिवजन्तु कर	जडिबुटी, कवाडी र जिवजन्तु कर सम्बन्धी थप अध्ययन तथा विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयारी नभएकोले दर रेट निर्धारण एवम् संकलन नभएको ।	अध्ययन तथा विश्लेषण प्रतिवेदनको आधारमा आवश्यक कानुन तर्जुमा गरी जडिबुटिहरुको बर्गिकरण गरी कर निर्धारण एवम संकलन गर्ने
८	पदयात्रा शुल्क	पद यात्रा शुल्क निर्धारण प्रदेश सरकारले गर्नु पर्नेमा पालिका क्षेत्रको पदयात्रा क्षेत्र र शुल्क निर्धारण भई राजश्व शुल्क संकलन नभएको ।	नीति कानुन तथा दररेट निर्धारण गर्ने,
९	प्राकृतिक स्रोत संकलन तथा विकी शुल्क	ढुङ्गा गिटी बालुको ठेक्का प्रकृया अवलम्बन नगरिएकोले स्रोत संकलनको लागि थालनी नभएको	स्रोत संकलनको लागि विभिन्न अध्ययन प्रतिवेदनको आधारमा राजश्व आँकलन गरी स्रोत संकलनको लागि प्रकृया अगाडि बढाउनु पर्ने
१०	पार्किङ्ग शुल्क	सवारी साधनको अभिलेखिकरण नभएको	बालंखा बजारमा अन्य सवारी साधनहरु पार्किङ्ग भई सञ्चालन हुनु स्थानहरुमा सवारी पार्किङ्ग स्थल निर्धारण एवम् निर्माण गरी सवारी साधनहरुको अभिलेखिकरण गरी शुल्क संकलन गर्ने
११	नक्सापास दस्तुर	घर नक्सापास कार्यविधि तयार गरी लागु नगरिएको एवम् घर अभिलेखिकरण नगरिएको	घर नक्सापास कार्यविधि निर्माण गरी पालिकाको बजार क्षेत्रमा घरनक्सापासलाई अनिवार्य गर्ने र पालिका गठन हुनु पूर्वका घर संरचनाहरुलाई अभिलेखिकरण गरी घरनक्सापास दस्तुर संकलन गर्नु पर्ने

१२	मूल्याङ्कन दस्तुर	मूल्याकन दस्तुरलाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सचेतना अभियान सञ्चालन नभएको	सवै वडाहरुबाट सेवा प्रवाह हुँदा अचल सम्पत्ति मूल्याङ्कनको लागि सिफारिस दिँदा आर्थिक ऐनमा तोकिएको दरमा अचल मुल्याङ्कन दस्तुर लिएर मात्र सेवा प्रवाह गर्ने
१३	न्यायिक दण्ड, जरिवाना दस्तुर	कार्यान्वयन गर्ने अवस्था नआएको	जरिवाना गर्नुपर्ने कार्यहरु गर्नु पर्ने भएमा जरिवाना रकम संकलन गर्ने
१४	साना सवारी साधन कर	साना सवारी साधनको करको दररेट निर्धारण एवम अभिलेखिकरण नभएको	साना सवारी साधनहरुको अभिलेखिकरण गरी सवारी साधन कर निर्धारण गरी राजश्व संकलन गरिनु पर्ने
१५	लागत सहभागिता	नगद रुपमा लागत सहभागिता नगरिएकोले लागत सहभागिता सम्बन्धी कार्यविधि जारी गरी नियमित रुपमा लागत सहभागिता कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	पूर्वाधार विकास योजना तर्फ कम्तीमा ५ लाख भन्दा बढीका योजना सञ्चालन गर्दा आयोजना लागतको कम्तीमा १० प्रतिसत सम्म नगदै लागत सहभागिता जनाउने गरी आयोजना सञ्चालन गरी लागत सहभागितामा क्रमस बृद्धि गर्ने ।

कर तथा शुल्कको दरमा देखिएका कमी कमजोरी तथा सुधारको उपाय

दररेट निर्धारणमा कमी कमजोरी देखिएका आय शिर्षकहरु	कारण	सुधार गर्ने उपाय
व्यक्तिगत घटना दर्ता विलम्ब शुल्क	विलम्ब शुल्क रु २०० भएको	विलम्ब शुल्कको दररेटलाई घटाएर रु १०० बनाई सवैलाई घटना दर्ता अभियानमा सरिक गराई अभिलेखिकरण गराउनु पर्ने
संस्था नविकरण शुल्क	आर्थिक ऐन, २०७८ को अनुसूची १२ को क्र.स. ६१ मा संस्था नविकरण शुल्क रु १०० भएको र सोही ऐनको अनुसूची ४ को क्रस ६३ मा संस्था दर्ता तथा नविकरण दस्तुर १००० भएको	संस्था दतृ सम्बन्धी कानुन तर्जूमा गरी संस्था दर्ता शुल्क १००० र नविकरण दस्तुर रु ५०० बनाउने गरी सोही बमोजिम आर्थिक ऐनमा दररेट समावेश गर्ने ।

अनुसूची ३

(राजश्व सुधार योजनाको दफा ३.३ सँग सम्बन्धित)

बस्तु विश्लेषण फाराम

आय शीर्षकहरु	आवश्यक सूचना	सूचनाको स्रोत
भूमिकर (मालपोत)	जग्गाको क्षेत्रफल तथा उपयोग	आमचोक गाउँपालिकाको कार्यालय
सम्पत्ति कर	सम्पत्ति धनी तथ निजको नाममा रहेको जग्गा तथा संरचना	आमचोक गाउँपालिकाको कार्यालय
व्यवसाय कर	उद्योग व्यवसायको संख्या प्रकृति सहित	आमचोक गाउँपालिकाको कार्यालय
सवारी कर	गाउँ क्षेत्रमा रहेका सवारी साधनहरु	यातयात व्यवस्था कार्यालय
बहाल विटौली शुल्क	भाडामा दिएको जग्गाको क्षेत्रफल र भाडा दर	आमचोक गाउँपालिकाको कार्यालय
घरजग्गा बहाल कर	भाडामा दिएका घरहरु तथा प्रचलित दर	भाडामा दिईएका घरहरु तथा प्रचलित दर
बिज्ञापन कर	गाउँ क्षेत्रमा रहेका विज्ञापन पाटीहरु	आमचोक गाउँपालिकाको कार्यालय
मनोरञ्जन कर	गाउँ क्षेत्रमा रहेका सिनेमा हलहरु	आमचोक गाउँपालिकाको कार्यालय
सवारी पार्किङ्ग शुल्क	पर्किङ्ग क्षेत्रको क्षेत्रफल तथा सवारी प्रवेश संख्या	आमचोक गाउँपालिकाको कार्यालय तथा स्थलगत सर्भेक्षण
खानेपानी महशुल	धारा संख्या तथा पानीको उपभोग	वितरण परिमाण, मिटर रिडिङ्ग
विद्युत महसुल	मिटर संख्या तथा विजुलीको उपभोग	वितरण परिमाण, मिटर रिडिङ्ग
फोहोर मैला व्यवस्थापन शुल्क	सेवा लिनेको संख्या	गाउँपालिका सेवा प्रदायक
ढल निकास सेवा	सेवा लिनेको संख्या	गाउँपालिका सेवा प्रदायक
हाटबजार सेवा शुल्क	हाटबजार क्षेत्रको क्षेत्रफल	स्थलगत सर्भेक्षण
पशुवधशाला सेवा शुल्क	औषत पशु वध संख्या	स्थलगत सर्भेक्षण
सार्वजानिक संरचना मर्मत सम्भार शुल्क	प्रत्यक्ष सेवा लिनेको संख्या	आमचोक गाउँपालिकाको कार्यालय
भाडा तथा वहाल	भाडामा वा वहालमा दिएको पसल , घर तथा प्रचलित भाडा	आमचोक गाउँपालिकाको कार्यालय
मेसिन तथा औजार भाडा	भाडामा दिएको मेसिन औजार तथा प्रचलित भाडा	आमचोक गाउँपालिकाको कार्यालय
तल ,पोखरी तथा जग्ग भाडा	तल, पोखरी तथा जग्गाहरुको संख्या तथा क्षेत्रफल तथा प्रचलित भाडा	आमचोक गाउँपालिकाको कार्यालय
प्राकृतिक स्रोत	निस्काशन परिमाण	EIA प्रतिवेदन स्थल सर्भेक्षण

अनुसूची ४

(राजश्व सुधार योजनाको दफा ६.२ सँग सम्बन्धित)

आमचोक गाउँपालिकाको आ.व. तथा तीन आर्थिक बर्षको यथार्थ आय, चालु आवको प्रस्तावित आय र आगामी तीन आर्थिक बर्षको आय प्रक्षेपण विवरण, २०७९

राजश्व संकेत	राजश्व शिर्षक	यथार्थ (विगत तीन आ.व. को)			औसत वृद्धि दर (प्रतिशत)	प्रस्तावित आय(चालु आ.व. को	प्रक्षेपित आय -आगामी तीन आ.व. को		
		आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८			आव २०७९/८०	आव २०८०/८१	आव २०८१/८२
१००००	राजश्व तथा अनुदान								
११०००	**कर**								
११३००	**सम्पत्ति कर**								
११३१३	सम्पक्ति कर		०	८७९९३		१०३५५५०	३७००००	४०७०००	४४७७००
११३१४	**भूमी कर (मालपोत)**	६९५०००	९०४४८.५	१३४४१५५	६४९.५७	६६१०००	१५०००००	१६५००००	१८१५०००
११३१५	**घर जग्गा रजिष्ट्रेसन दस्तुर**	३८००००		३०२१६४				०	०
११३२०	**खुद सम्पक्तिमा लाग्ने चालु कर**								
११३२१	घर बहाल कर		०	१७४४४		६००००	५००००	५५०००	६०५००
११३२२	बहाल विटौरी शुल्क		७०५७०			७५०००	५००००	५५०००	६०५००
११३५०	**विक्तिय र पुँजीगत कारोबारमा लाग्ने बर**								
११३५१	व्यवसाय कर		१८०६०	११०५७५	२५६.१२	१५००००	१०००००	११००००	१२१०००
११४००	**बस्तु तथा सेवामा आधारित कर**								
११४१०	**मूल्य अभिवृद्धि कर**								
१४४११	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मु.अ.कर		४६९२२३५९.५९	४५६०१४३८	-१.४	३५७९३०००	४०००००००	४५००००००	५०००००००
११४२०	**अन्तःशुल्क**								
१४४२१	बाँडफाड भई प्राप्त हुने अन्तशुल्क		०	१३२००२७१		३५७९३०००	४०००००००	४५००००००	५०००००००
११४५०	**पूर्वाधार सेवाको उपयोग तथा सवारी साधनमा लाग्ने कर**								
११४५१	सवारी साधनमा कर (सावरी दर्ता वार्षिक सवारी) कर		०			१५००००	१००००	११०००	१२०००

११४५२	पूर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर		०					०	५००००
११४५६	बाँडफाडबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर		१३४२२९८	२५७०७४८.८	४५.७५	२९४८२००	३००००००	३३०००००	३६३००००
११४७०	**मनोरञ्जन कर**								
११४७१	सिनेमा डकुमेन्ट्री		०				३०००	३३००	३६३०
११४७२	विज्ञापन कर		०				५०००	५५००	६०५०
११६००	**अन्य कर**								
११६१०	**व्यवसायले भूत्तानि गर्ने**								
११६१३	व्यवसाय रजिष्ट्रशन दस्तुर		०	१९६१००			२५०००	२७५००	३००००
११६२०	**व्यवसाय बाहेक अन्यले भूत्तानी गर्ने**								
११६३०	**कृषि तथा पशुजन्य कारोवारमा लाग्ने कर**								
११६३१	कृषि तथा पशुजन्य वस्तुको व्यवसायिक कारोवारमा लाग्ने कर		०				५००००	५५०००	६००००
११६९०	**अन्य कर**								
११६९१	अन्य कर (कवाडी कर)		०	२६५९५६		३०००००	५०००	५५००	६०५०
१३३००	**अन्तरसरकारी वित्तिय हस्तान्तरण**								
१३३१०	**अन्तरसरकारी अनुदान**								
१३३११	समानिकरण अनुदान	७८७१९०००	८६५४८५००	९२२१६०००	८.२५	९४४०९०००	९५००००००	१०४५०००००	११४९५०००००
१३३१२	शसर्त अनुदान	१४५७२४०००	१५८१७५०००	२०८०२१३५०	२०.०३	१९४९५२०००	२०००००००	२२०००००००	२४२००००००
१३३१३	विशेष अनुदान			१०००००००			०	०	०
१३३१४	समपुरक अनुदान		१६३९८०००	१०००००००	-१९.५१	१८३०००००	२०००००००	२२००००००	२४२०००००
१३३१५	अन्य अनुदान					०	१०००००००	११००००००	१२१०००००
१३३२०	**अन्तर सरकारी पुँजीगत अनुदान**								

१३३२१	शसर्त पुँजीगत अनुदान					१४४०००००	१५००००००	१६५०००००	१८१५००००
१४१५०	**भाडा तथा रोयल्टी**								
१४१५१	सरकारी सम्पत्तिको बहालबाट प्राप्त आय			१४६५००			५०००००	५५०००००	६०५०००
१४१५२	क्यासिनोबाट प्राप्त रोयल्टी		०				०	०	०
१४१५९	अन्य स्रोतबाट प्राप्त बाँडफाँड नहुने रोयल्टी		०				०	०	०
१४१७०	**राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त आय**	५०६६५८००					०	०	०
१४१७१	वन रोयल्टी		०				३०००००	३३०००००	३६३०००
१४१७६	पर्यटन सेवा शुल्क रोयल्टी		०					२०००००	२२०००
१४१७७	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन रोयल्टी			३०२१६४			१०००००	११०००००	१२१०००
१४१७८	सवारी साधन कर						१००००	११०००	१२०००
१४२००	**वस्तु तथा सेवा बिक्रीबाट प्राप्त रकम**								
१४२१०	**बस्तु तथा सेवा बिक्रीबाट प्राप्त रकम**								
१४२११	कृषि उन्पादनको विक्रीबाट प्राप्त रकम		०				०	१०००००	११०००००
१४२१२	सरकारी सम्पत्ति विक्रीबाट प्राप्त रकम		०				५००००	५५०००	६०५००
१४२१३	अन्य विक्रीबाट प्राप्त रकम		०				५०००००	६०००००	७०००००
१४२१८	विद्युत सेवा शुल्क		०				५००००	५५०००	६००००
	अन्य सेवा शुल्क (फोहोरमैला व्यवस्थापन शुल्क)						५००००	५५०००	६०५००
१४२१९	अन्य सेवा शुल्क (प्राकृतिक स्रोत संकलन तथा विक्री)		०			२२९००००	५००००	५५०००	६०५००
१४२२०	**प्रशासनिक सेवा शुल्क**								
१४२२१	न्यायिक दस्तुर		०				१००००	११०००	१२०००

१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी						१०००००	११०००	१२०००
१४२२४	परिक्षा शुल्क			९८००			१०००००	११०००	१२०००
१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क		०				३०००००	३३०००	३६३००
१४२४०	**दस्तुर**								
१४ २४१	पार्किङ्ग शुल्क		०				१०००००	११०००	१२१००
१४२४२	नक्शा पास दस्तुर		०				५०००००	५५०००	६०५००
१४ २४३	सिफारिस दस्तुर	३३६२०२	०	४३११४७		१०००५००	४०००००	४४००००	४८४०००
१४२४४	व्यत्तिगत घटना दर्ता दस्तुर			७९५००			५०००००	५५०००	६५०००
१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर						५०००००	५५०००	६५०००
१४२४६	मूल्याङ्कन दस्तुर						५०००००	५५०००	६५०००
१४२४९	अन्य दस्तुर		३५६७३५.३८	२०९४१८	-२०.६		२०००००	२२००००	२४२०००
१४२६५	अन्य क्षेत्रको आय		१९५४५१३.००				५०००००	५५०००	६५०००
१४३००	**दण्ड, जरिवाना र जफत**								
१४३१०	**दण्ड , जरिवाना र जफत**								
१४३११	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत	२४७०००	०			२७९५०	३०००००	३३०००	३६३००
१४५२०	**अन्य राजश्व**								
१४५२२	साना सवारी कर						१०००००	११०००	१२०००
१४५२९	**अन्य राजश्व -विविध आय)**	१३७३८०३					०	०	०
१४५३०	**पुँजीगत राजश्व**								
१४५३१	सरकारी घर, जग्गा, गुडविल विक्रीबाट प्राप्त आय		०				०	०	०
१५०००	बेरुजु								
१५१००	बेरुजु	६७७०४					५०००००	५५०००	६०५००
	बैक मौज्दात	३०८२८२४९		१६३३८०९.२		११३०२४९			
	कुल जम्मा	३०९०३६७५८	३११८७६४८४.५	३८६७४६५३३	१२.४६	४०३४७५४४९	४२७३३८०००	४७२१९६८००	५२०४८६६३०

अनुसूची ५

आमचोक गाउँपालिकाको जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको नामावली विवरण

१. गाउँ कार्यपालिकाका पदाधिकारीहरुको नामावली :

क्रम संख्या	नाम	पद
१	**अशोक राई**	**अध्यक्ष**
२	**सिता राई**	**उपाध्यक्ष**
३	**निम्नुरी शेर्पा**	**वडाध्यक्ष**
४	**राम बहादुर खडका**	**वडाध्यक्ष**
५	**गोपाल राई**	**वडाध्यक्ष**
६	**नेत्र बहादुर खत्री**	**वडाध्यक्ष**
७	**रामप्रसाद राई**	**वडाध्यक्ष**
८	**बम बहादुर बस्नेत**	**वडाध्यक्ष**
९	**नविन राई**	**वडाध्यक्ष**
१०	**सन्तोष राई**	**वडाध्यक्ष**
११	**रोशन मगर**	**वडाध्यक्ष**
१२	**बालदिप राई**	**वडाध्यक्ष**
१३	**सुकमाया राई**	**कार्यपालिका सदस्य**
१४	**शान्ति राई**	**कार्यपालिका सदस्य**
१५	**सुजता प्रधान**	**कार्यपालिका सदस्य**
१६	**भवानी विष्ट**	**कार्यपालिका सदस्य**
१७	**मञ्जु भुजेल**	**कार्यपालिका सदस्य**
१८	**गोविन्द परियार**	**कार्यपालिका सदस्य**

स्रोत : आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, प्रशासन शाखा

२. कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम, थर	पद	लिङ्ग	मोवाइल नं.	सेवाको प्रकार
१	श्री सञ्जय राज तामाङ्ग	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	पुरुष	९८६०५०४५३९	स्थायी
२	श्री धन कुमार राई	तथ्याङ्क अधिकृत	पुरुष	९८५२०४५६८५	स्थायी
३	श्री महि नारायण चौधरी	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	पुरुष	९८६२०४६७७७	स्थायी
४	श्री भुवनेश्वर यादव	कृषि प्रसार अधुकृत	पुरुष	९८५२०५२८३३	स्थायी
५	श्री दिपक कार्की	रोजगार अधिकृत	पुरुष	९८४१०३७७४४	करार
६	श्री नबिन ढकाल	सुचना प्रबिधि अधिकृत	पुरुष	९८५२०८१३३६	करार
७	श्री विपन सुवेदी	इन्जिनियर	पुरुष	९८५२८५४५५५	करार
८	श्री सरोज श्रेष्ठ	जन स्वास्थ्य निरिक्षक (वडा सचिव - ८)	पुरुष	९८४११४१७७४	स्थायी
९	श्री पुनम मगर	जन स्वास्थ्य निरिक्षक (वडा सचिव-९)	महिला	९८५६०४६२६९	स्थायी
१०	श्री मेख वहादुर मगर	प्रशासन सहायक (वडा सचिव ५,६र७	पुरुष	९८६२९३४२४४	स्थायी
११	श्री मोहन कुमार मोक्तान	आ.ले.प.	पुरुष	९८४२३२२८०८	स्थायी
१२	श्री ज्ञान वहादुर राउत	प्राविधिक सहायक(शिक्षा)	पुरुष	९८६२९१२३७३	स्थायी
१३	श्री राजेश राई	कम्प्युटर अपरेटर (प्रशासन शाखा)	पुरुष	९८६२०६२४८९	करार
१४	श्री शैलेन्द्र कुमार महतो	सव-इन्जिनियर	पुरुष	९८४४२७३०४२	स्थायी
१५	सुरेन्द्र कुमार यादव	सव-ईन्जिनियर	पुरुष	९८६४०४८९९७	करार
१६	श्री कमल प्रसाद बराल	पशु स्वा.प्रा.	पुरुष	९८६०१३९६३४	स्थायी
१७	श्री डम्वर चन्द	पशु से. प्रा	पुरुष	९८६४८०४७३०	स्थायी
१८	श्री गोपाल रम्तेल	सव-इन्जिनियर	पुरुष	९८४४८८४२५७	करार
१९	श्री महेश राई	एम.आइ.एस. अपरेटर	पुरुष	९८४२०२६८५७	करार
२०	अमृत वनेम	सि.अ.न.मि.	महिला	९८६६७९९४९४	स्थायी
२१	सानिमाया राई	सि.अ.न.मि.	महिला	९८६२३३७५२६	स्थायी
२२	निर्मलाराई	स्टाफ नर्सृ	महिला	९८४३८६९५२०	करार
२३	रामजनम यादव	हे.अ.	पुरुष	९८४५६६७२८०	करार

२४	सुदिक्षाराई	हे.अ.	पुरुष	९८६३२५२७६०	करार
२५	नवलसिं बस्नेत	हे.अ.	पुरुष	९८६६२६०५४९	करार
२६	कासिन्द्र कुमार यादब	हे अ	पुरुष	९८४५९७१०७६	करार
२७	धर्मनाथ साह	हे अ	पुरुष	९८१९८१७४७४	करार
२८	बालकृष्ण मण्डल	हे अ	पुरुष	९८४४४१४७४९	करार
२९	दीपनारायण महतो	हे अ	पुरुष	९८२५७७६८४५	करार
३०	श्री हरेराम मुखिया	सि.अ.हे. व (वडा सचिव -१)	पुरुष	९८०४७६४५२१	स्थायी
३१	मनिषकुमार साह	हे अ	पुरुष	९८०८९८६५०३	करार
३२	श्री केशप सोरली मगर	सह-लेखापाल	पुरुष	९८४२२३६११५	स्थायी
३३	श्री भीमलाल गिरी	असिस्टेन्ट सव-इन्जिनियर(योजना शाखा प्रमुख)	पुरुष	९८४२१५२६१७	स्थायी
३४	श्री जनक व. राई	सह-लेखापाल(जिन्सी शाखा प्रमुख)	पुरुष	९८४२१०७२५४	स्थायी
३५	श्री अनिता राई	असिस्टेन्ट सव-इन्जिनियर(वडा सचिव-२)	महिला	९८६२१९७४५४	स्थायी
३६	श्री प्रमोद राई	असिस्टेन्ट सव-इन्जिनियर	पुरुष	९८५२०६१७५४	स्थायी
३७	श्री हाङिखम राई	असिस्टेन्ट सव-इन्जिनियर	पुरुष	९८६०२६७०९०	स्थायी
३८	श्री द्वारिकाप्रसाद गणेश	अ.हे.व (वडा सचिव -३)	पुरुष	९८६२६८४७४९	स्थायी
३९	श्री हेमराज बिष्ट	अ.हे.व (वडा सचिव -४)	पुरुष	९६२१४०४५९	स्थायी
४०	श्री महेश कुमार शाह	अ.हे.व (वडा सचिव-१०)	पुरुष	९८४४२७९३५२	स्थायी
४१	श्री मुना राई	महिला विकास शाखा प्रमुख	महिला	९८६१४६३४३०	अस्थायी
४२	श्री मिनराज विष्ट	योजना सहायक	पुरुष	९८५२०४०३७१	अस्थायी
४३	श्री अविशेक कार्की	असिस्टेन्ट सव-इन्जिनियर	पुरुष	९८४१५२०२०२	करार
४४	श्री रमना विष्ट	असिस्टेन्ट सव-इन्जिनियर	महिला	९८६२२०५६०८	करार
४५	श्री केशर श्रेष्ट	फिल्ड सहायक	पुरुष	९८६२१३३७०२	करार
४६	श्री शुसिता चौधरी	ल्याब- असिस्टेन्ट	महिला	९८६९४०१५९९	करार
४७	श्री दिक्पाल राई	उर्जा सहजकर्ता	पुरुष	९८४२४९०३६२	करार
४८	श्री सिताराम नेपाल	ना.प्रा.स.पशु	पुरुष	९८४२४४०१२६३	करार
४९	श्री नारायण शर्मा	ना.प्रा.स.पशु	पुरुष	९८६९३८५५९९	स्थायी
५०	श्री अमृता राई	ना.प्रा.स.कृषि	महिला	९८४५४८७१७६	करार

५१	श्री श्रीराम खड्का	ना.प्रा.स. कृषि	पुरुष	९८६६७९९६४२	करार
५२	श्री अनिल कुमार बुढा	उ.वि.स.	पुरुष	९८६४३२९९२५	करार
५३	श्री सरोज बि.क.	उ.वि.स.	पुरुष	९८४८१६६७९४	करार
५४	श्री विशाल बस्नेत	सि.वि.आर.एफ.	पुरुष	९८६१७०८७९१	करार
५५	श्री सुरेश सुवेदी	सि.वि.आर.एफ.	पुरुष	९८६२१२३०३५	करार
५६	श्री कला तोलाङ्गे	सि.वि.आर.एफ.	महिला	९८४१४५०९४२	करार
५७	श्री निशा राई	सि.वि.आर.एफ.	महिला	९८६२५१६९७४	करार
५८	श्री प्रशान्त आचार्य	ना.प्र.स.पशु	पुरुष	९८६५७२५३६१	स्थायी
५९	मदन लाल राई	अहेव	पुरुष	९८६२६१४७०४	स्थायी
६०	कुसुम खापुङ	अ.न.मि.	महिला	९८४४६०३९७९	करार
६१	भुमिका चौधरी	अ.न.मि.	महिला	९८१५३९२५९०	करार
६२	सविता तामाङ्ग	अ.न.मि.	महिला	९८४०९८०३७०	करार
६३	राधा कुमारि चौधरी	अनमि	महिला	९८६३८२०९६०	करार
६४	गौमाया राई	अनमि	महिला	९८६०९५५५७१	करार
६५	निशा विष्ट	अनमि	महिला	९८६६३३९२२३	करार
६६	विर्षिका राई	अ.हे.व	महिला	९८६२००३०६५	करार
६७	कौशिला श्रेष्ठ	अ.हे.व	महिला	९८६३०१६६०८	करार
६८	सृजना राई	अ.हे.व	महिला	९८६८१५८२९९	करार
६९	ममता राई	अनमि	महिला	९८६९२५८०९९	करार
७०	कला राई	अनमि	महिला	९८४५४८८३३५	करार
७१	पुनमकुमारी मल्लाह	अनमि	महिला	९८०४७६४५१६	करार
७२	शितल राई	अनमि	महिला	९८६३२६३४८९	करार
७३	अन्जना शेर्पा	अनमि	महिला	९८४३३३४३६१	करार
७४	पारु राई	अनमि	महिला	९८४९८६२३९७	करार
७५	एसोदा तामाङ्ग	अनमि	महिला	९८४७७९४०४८	करार
७६	पुजना राई	अ न मि	महिला	९८०७०१९८८६	करार
७७	बिजेता चौधरी	अ न मी	महिला	९८१९९७५५४२	करार
७८	किरणकुमारी चौधरी	अ न मी	महिला	९८१४७३०४६५	करार

७९	सुनिता प्रधान	अ हे व	महिला	९७४५३३६५४८	करार
८०	पुजन कार्की	अ.न.मी.	महिला	९८४२४४७८३६	करार
८१	रेणु कुमारी यादव	अ न मी	महिला	९७४६६१५९५६	करार
८२	उष्मा राई	अ.न.मी.	महिला	९८४९५०६३८६	करार
८३	धर्मनारायण साह	अ.हे.व.	पुरुष	९८१५७६३७२२	करार
८४	यशोदा राई	अ.हे.व.	महिला	९८४८६५५९४१	करार
८५	गोकुल बहादुर बिस्ट	कार्यालय सहयोगी आमचोक-९, भोजपुर	पुरुष		स्थायी
८६	राजकुमार राई	कार्यालय सहयोगी आमचोक-५, भोजपुर	पुरुष		स्थायी
८७	श्री असिम राई	ल्यान्डक्रुजर चालक	पुरुष	९८४०१३४४२५	करार
८८	श्री गंगा व.कार्की	एम्वुलेन्स चालक गाउँपालिकाको कार्यालय	पुरुष	९८६१९१२२९८	करार
८९	श्री अर्जुन सुबेदी	ट्र्याक्टर चालक	पुरुष	९८६६४५७४५२	करार
९०	श्री लाल व.बस्नेत	व्याक्हो लोडर चालक	पुरुष	९८६७५५८६७७	करार
९१	श्री डिल्ली व. वस्नेत	का.स.गाउँपालिका	पुरुष	९८४२५४३८४९	स्थायी
९२	श्री लोकनाथ राई	का.स .(वडा नं.३)	पुरुष	९८६२०४६०४१	स्थायी
९३	श्री वृष व.राई	का.स .(वडा नं.५)	पुरुष	९८६६७९९८९४	स्थायी
९४	श्री हस्त व.तामाङ	का.स .(वडा नं.६)	पुरुष	९८६९२५८२५५	स्थायी
९५	श्री वल व.विश्कर्मा	का.स .(वडा नं.४)	पुरुष	९८६९२२९६२१	करार
९६	श्री मनिराज कार्की	का.स .गाउँपालिका	पुरुष	९८४०७५८२५५	करार
९७	श्री प्रतिक्षा शंकर	का.स .गाउँपालिका	पुरुष	९७४१८८४१८६	करार
९८	श्री प्रविना राई	का.स .(वडा नं.१)	महिला	९८६२५९४१३७	करार
९९	श्री कुमार खड्का	का.स .(वडा नं.२)	पुरुष	९८६२२९५७७३	करार
१००	श्री समिक्षा राई	का.स .(वडा नं.७)	महिला	९८६६७९७८१७	करार
१०१	श्री अनिता राई श्रेष्ठ	का.स .(वडा नं.९)	महिला	९८६६६६०९२८	करार
१०२	श्री कबिता राई	का.स. (वडा नं. १०)	महिला	९८६१३३९२१६	करार
१०३	श्री किसान राई	का.स .(वडा नं.८)	पुरुष	९८४०४०७८७५	करार
१०४	श्री ममिला राई	का.स .(न्यायिक समिति)	महिला	९८४०७५८२५५	करार
१०५	उद्धव विश्वकर्मा	कास	पुरुष	९८६२५९४१४९	करार

१०६	निमा सेर्पा	कास	महिला	९८६१८०७२६०	करार
१०७	सुनिता बस्नेत	कास	महिला		करार
१०८	अचम्म माया राई	कास	महिला	९८४२१८१८१६	करार
१०९	मित्रकला बिष्ट	कास	महिला	९८४३९१९८३२	करार
११०	रेणुका राई	कास	महिला	९८४२२६७८८७	करार
१११	सुनिल राई	का स	पुरुष	९८२४९४५००१	करार
११२	अमृता राई	का स	महिला	९८६२०६३०८१	करार
११३	सन्तोष राई	का.स.	पुरुष		करार
११४	टेक बहादुर श्रेष्ठ	का.स.	पुरुष		स्थायी

स्रोत : आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, प्रशासन शाखा

राजश्व सुधार योजना तर्जूमा कार्यक्रमका झलकहरु

पहिलो कार्यशालामा प्रस्तुतिकरण एवम् समुह कार्यमा छलफलमा सहभागि हुँदै

पहिलो कार्यशालामा प्रस्तुतिकरण एवम् समुह कार्यमा छलफलमा सहभागि हुँदै

कार्यशालामा मन्तव्य दिनु हुँदै उपाध्यक्ष सीता राई

समुह छलफलमा

राजश्व सुधार योजना तर्जूमा कार्यक्रमका झलकहरु

राजश्व सुधार योजनाको मस्यौदा प्रस्तुतिकरण एवम् छलफलमा सहभागि हुँदै

अभिलेख अध्ययन गर्दै

राजश्व शाखा

बालंखा बजार

दुम्माना बजार

राजश्व सुधार योजना तर्जूमाका सन्दर्भ अध्ययन गरिएका प्रमुख दस्तावेजहरु

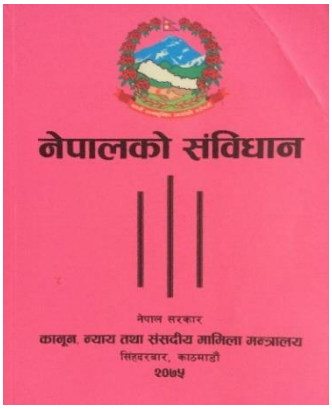

नेपालको संविधान

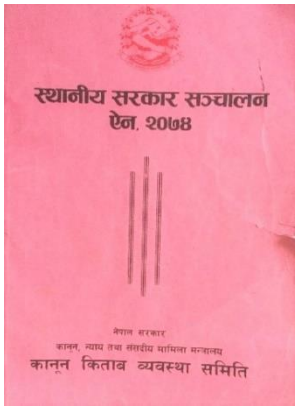

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४

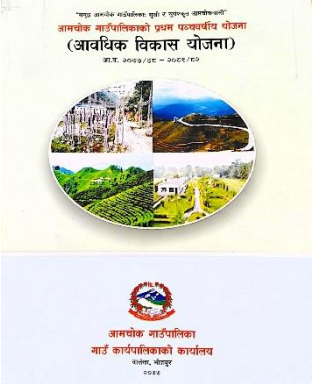

आमचोक गाउँपालिकाको प्रथम आवधिक विकास योजना, २०७७

आमचोक गाउँपालिकाको बाषिर्क बजेट पुस्तिका, २०७८

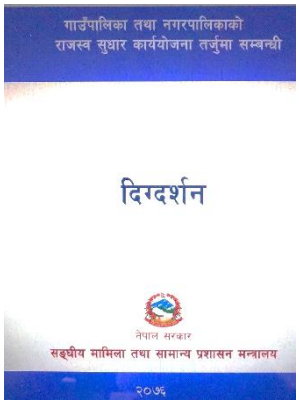

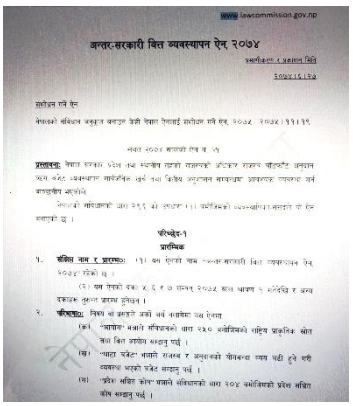

अन्तर सरकारी वित्तिय व्यवस्थापन ऐन, २०७५,

कार्यक्रममा उपस्थिति

मिति २०७८/१२/१५
समय : दिनको. १.०० बजे
स्थान : पुस्तकालय भवन
कार्यक्रम : राजस्व सुधार योजना तर्जुमा सम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी

उपस्थिति विवरण :-

१. जा. पा. अध्यक्ष :- श्री अशोक राई
२. उपा. पा. उपाध्यक्ष :- श्री सविता राई
३. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत : श्री सूर्य प्रसाद लामिछाने
४. १ नं वडाध्यक्ष श्री डम्बर बहादुर कार्की
५. २ नं " श्री मित्र बहादुर राई
६. ३ नं " श्री गणेश बहादुर रसी
७. ४ नं " श्री नेत्र बहादुर रसी
८. ५ नं " श्री रूपपुराज खालिङ राई
९. ६ नं " श्री बम बहादुर बलम्ते
१०. ७ नं " श्री राज कुमार राई
११. ८ नं " श्री इन्द्रमान श्रेष्ठ
१२. ९ नं " श्री बम बहादुर श्रेष्ठ
१३. १० नं " श्री बालडिप राई
१४. कार्य. सदस्य श्री पवित्र राई
१५. " " श्री लक्ष्मण हामु
१६. " " श्री अम्बर बहादुर वि.क.
१७. " " श्री तुलसि हाङ्गभार
१८. तथ्यांक अधिकृत श्री धन कुमार राई
१९. (इ.वा. संघ. भारोपुर प्रतिनिधि) शिवकुमार राई
२०. (घरेलु साना उद्योग प्रतिनिधि) रविन राई
२१. योजना शाखा प्रमुख श्री भीमलाल गिरी
२२. प्राविधिक शाखा प्रमुख श्री विपन सुवेदी
२३. लेखापाला प्रमुख श्री केसब पोखरेल
२४. सूचना प्राविधिक श्री नविन ढकाल
२५. प्रशासन शाखा प्रमुख श्री रमेश राई
२६. रोजगार शाखा प्रमुख श्री दिपु राई (बाबा)
२७. स्वास्थ्य केन्द्र प्रमुख श्री महेश राई

Scanned with CamScanner

३१ राजस्व प्रशासन सम्बन्धी कार्य हेर्नु सहित रहि

३२ सेवा केन्द्र श्री ठेगा श्रेष्ठ

३३ वडा सचिव २, ४, २७ मेघ बहादुर मगर

३४. जतक बहादुर रहि / - राजस्व शाखा प्रमुख -

३५

३६ स्वाती

३७

३८

३९ श्री गणेश प्रसाद खतिवडा, विज्ञ विकासको लागि सहकार्य

४० श्री डम्बर रोका, विज्ञ " नेपाल

(होटल एसोसिएट -)

निर्णय नं. १

छाँटिएका उपस्थितिमा प्रदेश प्रशासन ऐन, कलवलगुरी गाउँपालिकाको बजेट सहयोगमा आमसाझ गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना, २०७९ तयारीको लागि विज्ञहरूको लागि सहकार्य नेपाल धनकुटाबाट खरदार सुशासन तथा स्थानीय विकास विज्ञ श्री गणेश प्रसाद खतिवडा र होटल एसोसिएट श्री डम्बर रोकुशाहको परिचय, यसको वैधानिक र व्यवहारिक पक्ष, नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ लगायतका अन्य कानुनहरूमा स्थानीय तहलाई प्राप्त भएको राजस्व सङ्कलन र स्रोत व्यवस्थापन सम्बन्धी अधिकार र कार्यक्षेत्र अनुसार स्थानीय तहको राजस्व सुधार योजना र्सुमा प्रणालीको विषयमा जानकारी प्रस्तुत भयो। सहभागी मैत्री छलफल तथा अन्तरक्रियात्मक कार्यशालामा आमसाझ गाउँपालिकाको राजस्व सुधार योजना विज्ञ टोलीबाट तयार गरिएका अग्रिम खाकाहरूमाथि जनप्रतिनिधि एवम् सम्बद्ध कर्मचारीहरूबाट सहयोग एवम् समन्वय गर्ने निष्कर्ष यहि कार्यशालामा विद्यमान अवस्थाको सुझावहरू छलफल खाकाको कार्ययोजनाको खाका तयार गरी कार्यशाला सम्पन्न गरियो।

Scanned with CamScanner